

"Cărțile sunt ... felul oamenilor de a avea Aripi"
- Andrei Pleşu -

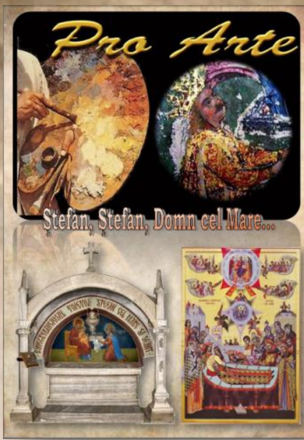
5

TRACIA MAGAZIN

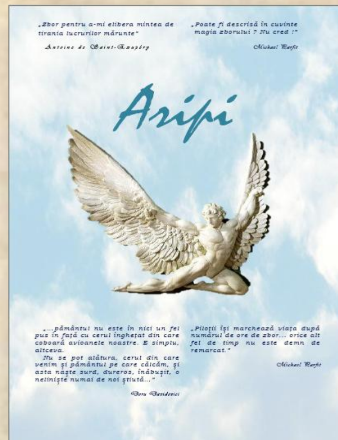
Foileton

VIRTUAL PROJECT
ROMÂNIA 2011

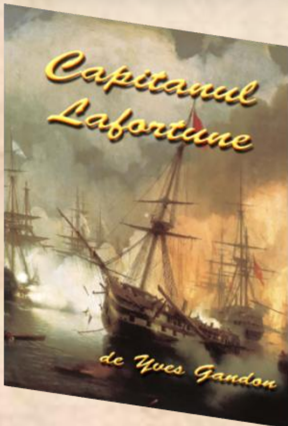
numărul 5 - Iulie 2011

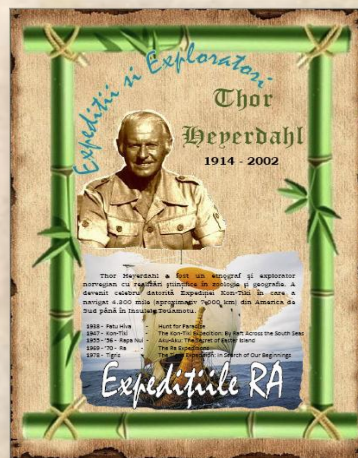
Pro Arte
Stefan, Stefan
Domn cel Mare

Aripi
Cornel Marandiuc
Inimi cît să cuprindă
cerul Patriei
-fragmente-

Yves Gandon
Căpitanul Lafortune
Capitolele 8-9

Expediţii şi Exploratori
Thor Heyerdahl
Expediţiile RA
Capitolul 4

Dave Wolverton
Renaşterea Forţei
Capitolele 7-8

Dimitrie
Bolintineanu

Horia Aramă
Verde Aixa
Episodul 3

Mircea Popescu
Secretul Elizei Dornescu
Capitolul I

Mulţumim, pe această cale, lui **Cristian** pentru realizarea paginilor **Aripi** si **Expediţii şi Exploratori**
Post corectura a fost realizată de **Adi.**

Foileton Tracia Magazin

Poesis

Dimitrie Bolintineanu

Visul lui Ştefan cel Mare

Seara răspîndeşte umbrele-i uşoare.
Şi melancolia trece gînditoare.
Dar Ştefan cel Mare, rătăcit prin văi,
Dintr-un corn de aur cheamă bravii săi.
Inima-i zdrobită ca a lui oştire;
Țara-i întristată ca a lui gîndire!

Pe un colț de piatră şade el în dor;
Vîntul suflă păru-i lung, fluturător.
Pentru-ntîia oară inima lui plînge!
Ochii lui revarsă picături de sînge.
Acolo dă capul somnului mijind
Ce-i închide ochii cu-aripa-i d-argint.

Iată că-i apare o fecioară jună,
Ale cărei plete strălucesc la lună,
Negre şi bogate sub cununi de flori;
Ochii ei asupră-i cad pătrunzători;
Cad ca două raze, dulci şi călduroase,
Mîna ei atinge coamele-i undoase.

- „Ce? Eroul mare, umbra a grăit,
Însuşi el suspină şi s-a îndoit?
Înțeleg fricosul ce ascuns loveşte,
Robul ce sărută jugul ce-l striveşte;
Dar un suflet mare, suflet de bărbat,
Nu-nțeleg, o, Ştefan, cum s-a întristat!

Mergi pe a ta cale, nu sta niciodată!
Urmă datoria care ți-e lăsată!
Orice-mpiedicare, stavili, vor pieri;
Cu-orice-mpiedicare țar-a ta va fi!"
Pe un nor de aur zboară ea cu falǎ;
Un parfum de roze pasul ei exală.

Ştefan se deşteaptă, şterge fața sa,
Unde-o lăcrimioară dulce se scura.
Luna argintoasă rîde printre nori,
Dulcea filomelă cîntă între flori;
Iar la focul lunii, cînd mi se deşteaptă,
Vede-a lui oştire care îl aşteaptă.

Vede căpitanii ce îl înconjor
În tăcerea nopții le vorbeşte lor:
„Fraților de arme, fala românească!
Dacă o să piară țara părintească,
Dacă-n cartea soartei este însemnat
A pieri poporul cel mai lăudat,

Cel puțin atuncea piară vitejeşte
Remuşcînd toiagul care îl loveşte,
Ca un ager şarpe ce lovit şi-nvins,
Caută să muşte cel ce l-a atins!
Astfel e românul, şi-n a lui cădere
Cine îl răneşte, după dînsul piere!

Astfel e românul, astfel să pierim,
Şi-n căderea noastră chiar să ne mărim!"
Mii de glasuri strigă... Luna bucuroasă
Dintr-un nor de aburi pare mai voioasă;
Stelele de aur mai cu foc lucesc
Şi-n adîncul nopții văile mugesc:
„Astfel e românul, astfel să pierim,
Şi-n căderea noastră chiar să ne mărim!"

Muma lui Ştefan cel Mare

I
Pe o stîncă neagră, într-un vechi castel,
Unde cură-n poale un rîu mititel,
Plînge şi suspină tînăra domniță,
Dulce şi suavă ca o garofiță;
Căci în bătălie soțul ei dorit
A plecat cu oastea şi n-a mai venit.
Ochii săi albaştri ard în lăcrimele
Cum lucesc în rouă două viorele;
Buclele-i de aur cad pe albu-i sîn,
Rozele şi crinii pe fața-i se-ngîn.
Însă doamna soacră lîngă ea veghează
Şi cu dulci cuvinte o îmbărbătează.

II
Un orologiu sună noaptea jumătate.
În castel în poartă oare cine bate?
- „Eu sunt, bună maică, fiul tău dorit;
Eu, şi de la oaste mă întorc rănit.
Soarta noastră fuse crudă astă dată:
Mica mea oştire fuge sfărămată.
Dar deschideți poarta…Turcii mă-nconjor…
Vîntul suflă rece… Rănile mă dor!”
Tînăra domniță la fereastră sare.
- „Ce faci tu, copilă?” zice doamna mare.
Apoi ea la poartă atunci a ieşit
Şi-n tăcerea nopții astfel i-a vorbit:
- „Ce spui, tu, străine? Ştefan e departe;
Brațul său prin taberi mii de morți împarte.
Eu sunt a sa mumă; el e fiul meu;
De eşti tu acela, nu-ți sunt mumă eu!
Însă dacă cerul, vrînd să-ngreuieze
Anii vieții mele şi să mă-ntristeze,
Nobilul tău suflet astfel l-a schimbat;
Dacă tu eşti Ştefan cu adevărat,
Apoi tu aice fără biruință
Nu poți ca să intri cu a mea voință.
Du-te la oştire! Pentru țara mori!
Şi-ți va fi mormîntul coronat cu flori!”

III
Ştefan se întoarce şi din cornu-i sună;
Oastea lui zdrobită de prin văi adună.
Lupta iar începe… Duşmanii zdrobiți
Cad ca nişte spice, de securi loviți.

Cupa lui Ştefan

Într-o monastire din trecut rămasă,
În domneasca sală se întinde masă.
Misail prezidă ăst banchet voios
Şi în timpul mesei zice dureros:
- „Ştefan după moarte lasă moştenire
Arcul său şi cupa l-astă monastire.
Cu Cantemireştii leşii au venit
Şi prădînd lăcaşul, arcul au răpit;
Însă nu răpiră cupa minunată!
Ea trăieşte încă, de mirare!… Iată!”
El arată cupa… Toți s-au minunat.
Ea era săpată dintr-un matostat.
Servii toarnă-ntr-însa dulce tămîioasă.
Fiecine-nchină pentru o frumoasă.
Cînd la cel din urmă rîndul a venit,
Misail ia cupa şi-astfel a vorbit:
- „Unde este timpul cel de vitejie?
Timpul de mari fapte?… Vai! n-o să mai vie?
A căzut Moldova, căci orice români
Se roşesc la gîndul a mai fi stăpîni
Ei îmbracă manta de înțelepciune;
Dar ca să-şi ascunză trista slăbiciune.
Dar înțelepciunea fără-a cuteza,
E ca cutezarea fără-a cugeta.
Cînd vedem sfioasă patria română,
Ne-aducem aminte vorba cea bătrînă:
Cel ce-i mai aproape de mormîntul său
La ideea morții tremură mai rău!
Ştefan nu mai este… Însă o să vie
Alți Ştefani cu viață şi cu bărbăție:
Dacă timpul d-astăzi ne apasă greu,
Viitorul este al lui Dumnezeu!
Însă pîn’ să vie lanțul să ne rupă,
Nu va mai bea nimeni din această cupă;
Cînd un suflet mare se va arăta
Hîrburile cupei le va aduna.”
Zice,-aruncă cupa şi o sparge-n trei…
Nimeni n-a strîns încă hîrburile ei.

Bîrlad

Turcii intră-n țară, trec, se grămădesc,
Alții totodată la hotar murgesc.
Dar Ştefan cel Mare cu oştile sale
Spre Bîrlad se duce şi-i aşteaptă-n cale.
Un boier îi zice: - „Doamne! Mulți mai sînt,
Mulți se varsă turcii pe acest pămînt!”
Ştefan îi răspunde: - „Şi mai bine-mi pare.
Nu vom sta noi nimeni fără de lucrare.”
Zice. Late valuri cetele-i pornesc.
Pulberea se-nalță, armele lucesc.
Domnul pune oastea sub trei capi de țară.
Avangarda pleacă… Lupta-ncepe-amară.
Numărul lor mare pe moldavi îi strînge-
Soarele s-ascunde sub un nor de sînge,
Noaptea împrumută zilei val de dor,
Negură şi pîclă pe pămînt cobor.
Cum din munți coboară două repezi unde,
Se-ntîlnesc pe cale, scot mugiri profunde,
Apoi preunate, pe un singur pat,
Spumegă, şi-aleargă, şi-alergînd se bat.
Astfel se-ntîlniră ambele armate
Şi d-a lor lovire par împovărate.
Oameni puşi să sune, prin adînci păduri,
Sună din cimpoaie, buciume, tamburi.

Turcii stau şi-ascultă larma depărtată!
Cu-alte trei armii cred c-au să combată.
Rîul îi constrînge. Umbra ce s-a-ntins
Îndoieşte spaima. Focul lor s-a stins.
Cei mai mari s-adună... Ce vor face oare?
Buciumele sună, răspîndesc teroare.
Unul ia d-a fuga... Toți îl urmăresc,
Ca pulberea-n vînturi toți se risipesc.
Ştefan îi preurmă, fuga lor nu-i scapă.
Mulți, cuprinşi de spaimă, sar şi pier în apă.
Alții, între dînşii singuri se ucig,
Alții-n spada noastră, năvălind, se-nfig.
Astfel multe paseri, prin furtuni turbate,
Zboară risipite, par înspăimîntate!
Unele s-aruncă peste rîpi şi mor,
Altele pe sînul celor ce le-omor.
Rîul spumă sînge. Turburile-i valuri,
Strînse de cadaveri, se revărs pe maluri.
Ştefan, pretutindeni îi doboară-amar,
Dîndu-le gonire pînă la hotar,
Cum pe calea coasei, pe întinse crînguri,
Maldărul cel verde zace rînduri, rînduri!
Astfel pretutindeni zac şi morții lor.
Corbii, cete late, peste dînşii zbor.
Dar Ştefan cel Mare capii îi uneşte
La voioase mese şi-astfel le vorbeşte:
- „Raz-acestei lupte petrecută-n nori,
Luce ca lumina soarelui în zori,
Dar a sa lumină foarte lucitoare,
Să nu ne răpască prin a sa vulvoare.
Fala e un soare mîndru, strălucit,
Ce orbeşte ochiul care l-a privit."
Astfel zice domnul. Cupele-aurite,
Cheamă, prin toaste, zile strălucite.
Tinere fecioare cununau cu flori,
Cu-a lor dulce mînă, bravii vingători.
Altele, pe harpe, cîntă dulce, lin,
Gloria română şi-al Moldovei chin.
Iar Ştefan ascunde fața-i strălucită
În regala-i mantă cu aur mîndrită.

Baia

I
Trage-ți încă-o dată spada fulgeroasă,
Țară de mari fapte, țara mea frumoasă.
Un minut în viață tu te-ai odihnit
Şi pe păru-ți mîndru florile-au pălit!
Dulcile surîderi pe buze de fecioare
Stinsu-s-au la umbra grijii gînditoare.
Peste tot răsună cîntece de dor
Cu suspine triste îngînate-uşor!

II
Cetele maghiare pe cîmpii s-adun,
La cetatea Baia tabăra lor pun,
Mateiaş soleşte marelui Ştefan
Ca să-l recunoască drept un suzeran.
Dar eroul nostru încă-i dă de ştire:
- „Pînă ce românii, mîndri de mărire,
Pentru țară moartea vor dispreţui,
Mîinile de lanțuri nu-şi vor umili!"

III
În cetatea veche ungurii-au rămas
Şi-n plăceri molateci inimile las.
Într-o noapte tristă, într-o sărbătoare,
Ei înşeală dulce grija gînditoare.
Viața, dezbrăcată d-ale ei dureri,
Cură pentru dînşii plină de plăceri.
Dar p-atunci românii cu cel călcător
Nu beau dintr-o cupă viața țării lor.
P-a fecioarei frunte, aste sărbători
Nu puneau plăpînde şi suave flori.

IV
Noaptea toate seamăn mai spăimîntătoare,
Moartea le-mprumută valul de teroare.
Conjurați de-odată, în orgia lor,
Ei se dau ca mieii la cei ce-i omor.
Ştefan pune focul. Pe cetatea lată
Către cer se-nalță flacăra turbată.
Junele bacante, bete, despletite,
Mai cătînd cu gura sărutări dorite,
Cu amanții tineri, spectacol amar!
Într-un rîu de flăcări, repede dispar.
Iar Corvin cel mare, revărsînd suspine,
Cu trei răni şi singur fuge cu ruşine.

Pro Arte

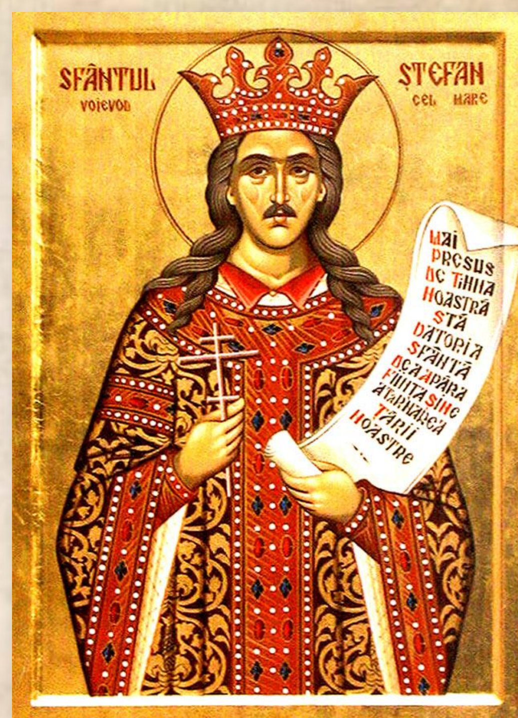
Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare...

Portretul Sfântului Voievod Ştefan cel Mare
din Tetraevanghelul de la Humor (1473)

DREPTCREDINCIOSUL
VOIEVOD
ȘTEFAN CEL MARE
ȘI SFINT

HORIA ARAMĂ

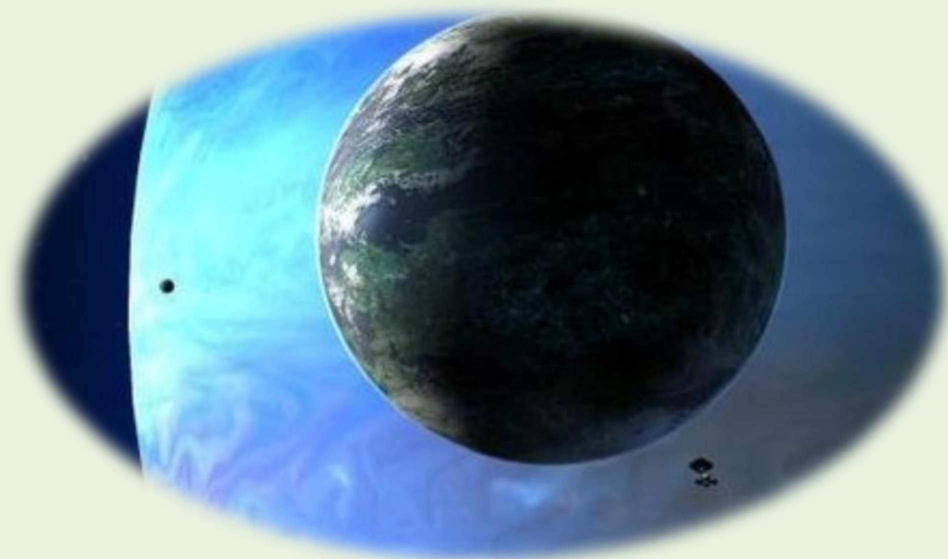
VERDE AIXA

Aşa cum au făcut-o şi alte civilizații înaintea ei ....Omenirea caută în spațiu resursele necesare pentru supraviețuire , ...

Mineralul prețios se află aici....Planeta, un bulgăre de clorofilă aruncat în spațiu, se apără cu hotărîre ...Avatarul creat de ea îi va executa toate ordinele ?......

Nu, nu este un rezumat la scenariul filmului AVATAR, iar planeta nu este Pandora ci.. AIXA cea verde. Nuvela a fost scrisă de Horia Aramă şi publicată în 1976 în România la editura Albatros.

VERDE AIXA

Urmare din numarul trecut.....

8

Pînă la un punct e firesc: după zborul atît de lung, orice figură nouă ar fi binecuvîntată. Un chip căruia să nu-i cunoşti fiecare trăsătură şi fiecare grimasă. Un temperament capabil să-ți rezerve surpriza unei reacții neprevăzute. Un caracter care să-ți ofere o enigmă de descifrat. Un om căruia să nu-i ştii pe dinafară ticurile şi anecdotele, căruia să nu-i poți ghici opiniile, ba şi cuvintele în care îşi vor găsi expresie, şi asta înainte ca el să deschidă gura. Stracco a picat într-o sahară însetată de inedit. Nesperat de original, cuceritor de simpatic, necontenit activ, niciodată posac, reprezintă însuşi tipul camaradului. Este compania preferată a fiecăruia şi muritorul cel mai lipsit de fasoane.

Urun încă nu i-a stabilit un program rigid, insă omul se alătură fără invitație grupelor de lucru şi nu are nevoie de îndemn ca să arate ce este în stare

În orele libere, îşi face viața mai frumoasă. Supranumerar în dormitor, de îndată ce s-a văzut pe picioare, expediționarul nr. 9 şi-a amenajat o cuşetă suplimentară.

De cînd a ieşit din refacere, forța şi îndemînarea lui Stracco au stîrnit admirația camarazilor săi, îndeobşte puțin aplecați spre idilism. Discreția şi firescul slăbănogului se asociază în chip fericit calităților amintite. Un om care nu se vîră în sufletul nimănui, dar nici nu evită pe nimeni. Nu ține să fie vioara întîi în necurmata competiție în care se transformă pînă la urmă orice tip de conviețuire între bărbați, dar nu din slăbiciune de caracter, nici din lipsă de personalitate. Timpul care pe Aixa trece la fel de repede ca pretutindeni în veacul acesta vertiginos a şi oferit destule prilejuri pentru a o demonstra.

Fiecare dintre „abisali" a înțeles că reticențele față de Stracco nu au nici o noimă. La lucru valorează cît oricare din ei, cu un plus de ingeniozitate si suplețe. Adevărul este că, să se ia la trîntă, nici Ainen, cît e el de impunător, nu l-ar doborî cu una, cu două. După ce au lucrat vreme de o lună la punerea în funcțiune a sondelor de explorare a

subsolului, după ce au instalat minicentrala energetică, între cei nouă s-a încheiat o alianță de cea mai bună calitate.

Unicul domeniu în care Stracco îşi păstrează ideile este hrana. Nimic nu-l convinge să pună gura pe carne ori peşte.

Vegetarianul e un animal destul de rar în Cosmos. Totuşi specia a fost omologată.

Cum poate fi însă calificată evitarea vegetalelor? Căci şi acestea lipsesc de pe masa lui Stracco.

Desigur, în cămara omului modern mineralele ocupă un spațiu aproape egal cu al celorlalte regnuri. Opozanții la introducerea largă în hrana oamenilor a preparatelor minerale sînt nişte conservatori. Ultimii disidenți, adversarii alimentației bazate pe triunghiul regnurilor, au un statut special, de curiozități amuzante, pitoreşti. Mulți îi ascultă, dar nimeni nu-i ia în serios.

Ridicolul acestor inşi plini de prejudecăți nu-i saltă în mod automat într-un plan superior pe partizanii exclusivi ai preparatelor minerale. Dealtfel, inconsecvenți, aceştia din urmă împrumută paleta gusturilor de la hrana patriarhală. Neînțeleşi sau extravaganți? Stracco ne-ar putea lămuri dacă nu ar fi atît de tranşant. Dar este.

— Mi-ar fi mult mai uşor să vorbesc despre asta, zice, dacă aş avea talentul oratorilor de odinioară. Numai că nu simt nevoia să mă justific în fața nimănui, nici să fac prozeliți.

Echipa sfidată astfel ar fi în drept să se supere. Ar face-o dacă Stracco nu i-ar fi cucerit de mult. Argumentele împotriva interpretării greşite a mofturilor lui Stracco sînt la fel de inconsistente ca problema însăşi.

— Cu ce ai de gînd să trăieşti? Îl apostrofează Gror. Aici, pe Aixa, nu e grădină de copii. La intrare scrie, chiar dacă n-ai băgat de seamă: rezervat pentru bărbați! Asta înseamnă o mulțime de lucruri, dintre care nu lipseşte o friptură de două palme cel puțin o dată pe zi.

-— Şi eu care voiam să vă invit la un vin mineral primit în ultima clipă! Replică Stracco. Anticii ziceau că gusturile nu se discută. Sau asta era pe altă planetă?

Asemenea dispute joacă însă mai curînd rolul de divertisment. S-au convins de mult că blîndul Stracco este inflexibil. Şi apoi detaliile de acest fel nu sînt de competența nimănui.

Slăbănogul se alimentează numai cu lucruri bune, de calitate superioară, deşi sintetice. Faptul că nu mănîncă aceleaşi feluri îi poate jigni pe unii, dar omul e prea de treabă ca să i se poarte pică. În definitiv, dacă s-a adaptat atît de bine alimentelor sintetice, nu e decît în avantajul lui. Pentru un vagabond al şantierelor cosmice este capital să aibă un stomac de struț.

9

Stracco şi-a improvizat un culcuş sub cerul liber şi în unele seri înnoptează afară. Urun a fost destul de nemulțumit. Isprava e împotriva instrucțiunilor, dar, cum Stracco este veteranul grupului, nimeni nu are destulă autoritate ca să i se opună şi nici nu încearcă s-o facă.

Vrala, cel mai tînăr de pe planeta verde, e cucerit de idee. Admonestat în fel şi chip, în seara asta profită de o inspecție a comandantului pe „Abisal" pentru a se furişa afară din cabină. La drept vorbind, sub acoperişul ei aerul climatizat e mai răcoros, dar nu orice plăcere se împacă şi cu logica.

Stracco nu este singur. Alături de el tace Ainen. Vrala e uşor intimidat. Forța pe care o emană scandinavul are întotdeauna darul să-l impresioneze. În secret a făcut mari eforturi să-şi dezvolte musculatura, sperînd să devină un Ainen, dar nu a reuşit decît să crească mare şi voinic, un adolescent mărit la scară. Arcticul a rămas un ideal intangibil.

Tac în trei. Pe cerul fără lună al Aixei au răsărit stelele, fiecare înconjurată de un halo violet. Privesc fără cuvinte constelațiile necunoscute, încercînd să improvizeze o mitologie.

— În ce parte e Pămîntul? întreabă Stracco.

Vrala tresare. Dincolo de un anume prag, neobişnuitul însuşi ajunge familiar. Sub aştri cu cearcăne vinete s-a instaurat intimitatea unui cămin. Întrebarea a provocat o fisură. În contextul insolit, şocant este numele Terrei.

Ainen pare să nu fi auzit, Vrala însă e un tînăr ager.

— Tocmai în cealaltă jumătate a cerului. Dar nu se vede, vă dați seama, e atît de departe!...

Continuă astfel cîtăva vreme, apoi cedează iarăşi tăcerii.

— Pe vremea asta la noi, pe Pămînt...

E Stracco. Se întrerupe. Rămîne pe gînduri. Şi iarăşi Vrala se simte obligat să întrețină conversația.

— Sînteți european, aşa e? Mi-a spus Hay. Din peninsula italică. Ce vreme splendidă trebuie să fie acolo! Au înflorit portocalii, iar pe plajele care se țin lanț oameni de pretutindeni se bucură de soare...

Fraze stereotipe, vibrînd însă de substanță emotivă. Căci Vrala e un sensibil.

Nu îndestul pentru a-şi da seama că începe să-l calce pe nervi chiar pe adoratul său Ainen. Acesta i-a iertat infidelitatea, dar pare hotărît să nu tolereze o insomnie. Se întoarce demonstrativ cu spatele la vorbitor. Operația presupune deplasarea celor aproape o sută de kilograme cu dislocarea unui volum de aer corespunzător. Ceea ce sfîrşeşte prin a atrage atenția pînă şi unei ființe eterice ca Vrala.

Liniştea nu e pe Aixa mai puțin sonoră ca în altă parte: un echilibru delicat între zgomotele nopții şi absența unor sunete specifice zilei. Cuvintele au murit. Ainen doarme profund. Stracco şi Vrala sînt numai urechi. Are cuvîntul pădurea.

De pretutindeni se aude foşnetul aspru al vegetației. Nu e o şoaptă. Nimic moale, catifelat în atingerea frunzelor cu schelet viguros, elastic. Un fîşîit ca de mătase, mai curînd neplăcut, înmulțit de mii şi mii de ori, împletit şi suprapus, întrerupt şi reluat după legile întîmplării. Cînd şi cînd, un trosnet uşor. Un nod care se destinde. Un ram care se dezmorțeşte. O rădăcină care iese la iveală pentru a se întoarce în adînc. Un trunchi care se răsuceşte din mijloc pentru a-şi contempla steaua preferată. Într-un cuvînt: viață.

Stracco a adormit şi el, fără îndoială. Vrala e singur. Întins pe spate, se simte căzînd în marele gol al cerului. Vede gonind spre el, din ce în ce mai accelerat, galaxiile pierdute în imensitatea Cosmosului şi e copleşit de conştiința nimicniciei sale.

Părăsit în spațiu, lipsit de substanță şi realitate, imponderabil interior, e la cheremul tuturor monştrilor care bîntuie Universul. Pradă acestei stări, nu se poate opune senzațiilor scăpate de sub control. Pădurea încetează de a mai fi o prozaică alcătuire forestieră, dimensionată oricît de generos, şi capătă proporții metafizice. Sunetele vagi, zgomotele nesemnificative prin care se delimitează de neființă devin manifestări voluntare al căror sens pare cu atît mai profund cu cît scapă înțelegerii. Fosforescența nopții trasează o graniță fluidă între pădurea ca un perete de sulițe negre şi oaza inversă a locului pîrjolit în care tînărul Vrala stă de veghe. Lumina dozată subtil favorizează jocul de umbre. Cercul care înconjură luminişul pare că palpită, gata să sucombe tentației de a da năvală, de a ocupa teritoriul răpit, de a-i goni pe intruşi. O rațiune obscură se opune gestului pe cale de înfăptuire. Arborii au şi ridicat un picior noduros, dar şi-l înfig înapoi în sol, neîmpăcați. Senzația e atît de puternică, de materială, că pe Vrala îl trec nă-duşelile.

Adierea nopții îl aduce la realitate. Ca să se încredințeze că lumea e la locul ei, se ridică din aşternut şi, temerar, porneşte spre meterezul de arbori.

Ajuns la el, tresare. Ar putea să jure că l-a atins înainte de vreme. Pentru el faptul că pădurea înaintează e demonstrat. Aşadar să cheme, să avertizeze, să dea alarma!

„Nu sîntem doriți pe Aixa!" — strigă cu fiecare por. În acelaşi timp dinții îi sînt încleştați. Un singur sunet şi va fi mai părăsit ca niciodată, sub duşul înghețat al ironiei celor surzi şi orbi. Năprasnicul Ainen, capabil de cele mai demente isprăvi, nu va putea să accepte că există ceva care i se opune. Nici mlădiosul Stracco nu e atît de fin încît să citească semnele înainte de a se arăta. Cît despre ceilalți... Vrala ar fi în stare să reziste, cu mîinile goale, presiunii continentului de arbori în mişcare, dar nu vrea să plonjeze într-un ocean de ridicol.

Soarta lui e pecetluită. Nimic de făcut. Prăbuşit, revine spre cei doi camarazi şi se trînteşte cu fața în jos pe aşternutul tare.

— Nu-ți fie teamă de Aixa, aude ca prin vis glasul stins al slăbănogului.

Ori i s-a părut? Se întoarce brusc spre acesta, dar omul doarme cu brațul stîng abandonat pe solul negru.

10

Stracco le-a promis lui Neal şi Hay să-i însoțească în patrulă. Aşa numesc „abisalii" misiunea care le revine periodic de a face incursiuni în pădure. Cei trei sînt bucuroşi. Înarmat fiecare cu kaserul său, trec pe sub construcțiile sofisticate în care se împletesc aerian pilonii şi traversele vegetale plasate ca după un calcul ingineresc.

Aceste însărcinări s-au prefăcut cu vremea în ore de relaxare. După excesul de prudență din primele zile, cînd, aflați încă sub impresia inexplicabilei dispariții a celor şapte predecesori, li se părea că văd sub fiecare creangă o ceată de năvălitori şi în fiecare umbră un animal mitic, a urmat destinderea. Stracco nu a întîlnit niciodată pe Aixa o ființă vie? Cu atît mai bine pentru noua expediție. Treptat, pasul atent, privirea ageră, alarma trupului, gata, la cel mai mic indiciu, să sară, să se întoarcă fulgerător, să se ascundă, au fost înlocuite de o promenadă semituristică, semiştiințifică, în care gustarea pitorescului alternează cu observația mai mult sau mai puțin pertinentă. Ținute la început în poziție de bătaie, armele au încetat să mai fie în orice moment pregătite să tragă, sfîrşind prin a nu mai ieşi din toc.

Aerul de vacanță binemeritată îl stimulează pe Neal. Fără a fi un limbut, acesta are

momente în care îi place să dezvolte un subiect sau altul. Fire contemplativă, apt de asociaţii neaşteptate, e un vorbitor plăcut. Un motiv în plus pentru a-l prefera ca tovarăş de patrulă pe Stracco.

Ceea ce îl intrigă este prezenţa pe Aixa a unei singure forme de viaţă. Tema are oarecare stagiu, dar Neal ştie s-o prezinte cu prospeţime.

— Pădurea asta e mai exclusivistă decît un club englezesc.

Valoarea remarcii stă mai ales în extravaganţa ei, şi Neal o ştie. Dealtfel, cluburile închise au supravieţuit numai în romane.

Dar Stracco nu face obstrucţie. Onorează provocarea:

— Simt clătinîndu-se monopolul uman asupra snobismului. Dar asta nu mă îngrijorează...

Hay apreciază mai puţin păsăreasca lui Neal. Pentru care nutreşte un dispreţ ascuns. Datorită zelului său, patrula nu slăbeşte alura, deşi solul e frămîntat la tot pasul de rădăcini care tortureazǎ încălţămintea.

— Este posibil, reia Neal, ca pădurea să fi trebuit să reziste unei presiuni din partea altor forme de existenţă.

— Posibil este şi, contrarul, replică Stracco. Neal se încălzeşte.

— Fără îndoială. Totuşi, în mod spontan viaţa e anarhică. Ştiu, sună paradoxal, nimic mai organizat în natură ca viaţa. Dar, odată declanşat, fenomenul vital urmează un itinerar care desfide orice regulă.

Principiul ordinii naturale este forţa, iar agentul ei — selecţia. Ce nu rezistă va fi înlăturat. Neîndoielnic, regnurile depind enorm unul de celălalt, însă relaţia lor e o luptă, de acord? Iar această luptă nu pare deloc facilă. Victoria categorică a unei părţi, nimicirea fără urme a celeilalte ar ţine mai degrabă de insolit.

— Şi dacă ceea ce pare anormal unui fiu al Pămîntului în Cosmos nu e decît cel mai obişnuit lucru?

Stracco are o replică vie şi promptă. Fără să fie un spirit universal, omul demonstrează o inteligenţă foarte ascuţită. Neal o apreciază în mod special.

— Desigur, ideile noastre despre normal poartă pecetea educaţiei pămîntene. E o realitate.

— Optica terestră ne-a jucat atîtea renghiuri! Aminteşte Stracco. Fiecare pas în pădure a fost pentru noi un prilej de uimire. Faptul că acoperă întreaga planetă, că e alcătuită dintr-o singură esenţă arată limpede că avem de-a face cu un caz de excepţie.

— Asta nu ne-a împiedicat să ne facem loc, rîde cu toţi dinţii Hay. Fiuuuu — bum!

Evocă onomatopeic primul gest al omului pe Aixa. Soţii lui Hay se simt stînjeniţi, de parcă ar putea să-i audă cineva, dar tînărul bărbat nu bagă de seamă. Încîntat de sine, e mereu cu un pas înainte, veritabil deschizător de drumuri în junglele Aixei.

— De fapt, mare lucru nu ştim despre planeta asta, recunoaşte Neal.

— De acord, adaugă Hay clipind şmechereşte. Nu se va lăsa intimidat.

— Cu atît mai liberi sîntem s-o percepem, s-o inventăm fiecare în felul său, reia Stracco. Pentru mine, pădurea e o imensă fiinţă solidară, unică, practic fără limite. Legată de sol, e mai liberă decît noi şi mai mobilă, pentru că se află pretutindeni în acelaşi timp. E invincibilă, pentru că se hrăneşte printr-o infinitate de canale, imposibil de distrus. Ce ar putea-o desfiinţa?

— Nimic, dacă nu te înşeli, ceea ce nu avem cum să aflăm, recunoaşte Neal. Dar ipoteza ta, dacă se confirmă, îmi dă dreptate. Într-o pădure de tipul celei pe care o descrii, chiar dacă fiecare arbore e normal, ansamblul nu mai este. Mai-mult-ca-nor-

malul e o anomalie.

Hay nu-şi poate stăpîni o strîmbătură văzînd cum strălucesc ochii lui Neal. Caraghiosul: parcă ar fi la un meci!

— Noi considerăm că acolo unde e loc pentru viaţa vegetală pot să apară nenumărate forme de viaţă. Ei bine, de ce nu ar fi aşa? E drept, nu ştim dacă bacteriile sînt admise pe Aixa. Dar fără ele cum se hrăneşte pădurea asta? Aşadar, există? Atunci de ce nu păsări şi animale? De ce nu rîme şi cîrtiţe? De ce nu cari şi ciocănitoare, veveriţe şi pantere? Nu ştiu dacă e legic ca formele existenţei să se ia una după alta. O sare în minus în compoziţia solului, o radiaţie minoră în plus, una inofensivă pentru noi, pot împiedica dezvoltarea unor forme de viaţă şi îndruma evoluţia pe cele mai neaşteptate căi. O modificare în sol, în aer, în compoziţia luminii, şi procesele de pe Aixa îşi pot schimba sensul. Depindem de un fir de păr.

— În condiţiile astea, natura poate înnebuni în orice clipă!

— Da şi nu. În ochii noştri poate oricînd să pară că şi-a ieşit din minţi. Dar dacă am şti cum şi de ce...

— Nu ştim...

— Din păcate. Nu putem decît să constatăm o stare de fapt. Să fotografiem Aixa la diferite adîncimi. N-o să aflăm nimic esenţial. Ne lipseşte istoria ei.

Un răstimp de mers în tăcere. Apoi o iniţiativă a lui Hay, dornic să se distingă.

— Eu nu înţeleg. O junglă în care nici măcar nu miroase a mucegai. Doi-trei arbori prăbuşiţi, ca nişte fire de păr căzute, care nu putrezesc şi nu împut locul. Nici o floare. Nici măcar o ciupercă.

— Într-adevăr, continuă Stracco. Nici regnul vegetal nu e reprezentat fără cusur. Unde sînt plantele de toată mîna?

— Le-a înghiţit pădurea. Cu o asemenea vitalitate, nu e de mirare că a pus stăpînire pe tot spaţiul, pe toată apa şi lumina şi a înăbuşit restul.

— Dar adaptarea? Dar plantele de întuneric? Dar fauna peşterilor?

Întrebări fără răspuns.

— Nu ştiu ce să spun, reia Neal. În orice caz, impresia pe care o lasă pădurea este că a gonit celelalte forme de viaţă. Dacă vreodată au apărut păsări, pomii au întins mii de capcane ca să le distrugă. Dacă au apărut insecte, au secretat sucuri otrăvitoare care le-au stîrpit. Cît despre animale...

— Ei bine?

— Ca să reuşească, ar fi trebuit să pătrundă ca noi, forţînd uşa. Nu e simplu. Absenţa oceanului suprimă dintr-o lovitură clasicul leagăn al vieţii.

— Şi dacă a existat?

— Cu atît mai tulburător. Dacă a fost, cine atunci l-a umplut cu sedimente, l-a nivelat, l-a desfiinţat? Codrul acesta de basm? Să-şi fi prelucrat el însuşi planeta, străpungînd solul spre a croi conducte de irigaţie şi a distribui apa în mod egal pe suprafaţa Aixei, mai exact în subsolul ei? Să fie oare posibil ca o fiinţă colectivă de asemenea proporţii, fie şi dispunînd de o energie incomensurabilă si de un timp nelimitat, să întreprindă o astfel de operă? Nu, categoric nu, în afară de cazul în care adăugăm calităţilor înşirate încă una, care ar face ca hidra cu miliardele ei de braţe să aibă un sens al acţiunii, orientare, voinţă. Asta forţează, într-adevăr, incredibilul. Să fiu partizanul unei astfel de ipoteze, nu ştiu dacă aş mai rămîne o zi pe Aixa!

Stracco se opreşte o clipă şi aruncă o privire în jur.

— Facem un popas? Ştiu că e împotriva regulamentului, dar altfel ce haz ar avea?

11

— Ce s-a întîmplat?

Întrebarea e provocată de faptul că Hay a scos un strigăt şi s-a oprit din mestecat. Cei trei, rămaşi la jumătatea cîte unui gest, privesc în sus, în direcţia indicată de vigilentul tînăr. Acolo unde arată Hay, nu se vede nimic.

Neal şi Stracco sînt în picioare, cu mîinile pe arme.

— Ce-a fost?

— Habar n-am, gîfîie Hay, foarte excitat. Dar nu m-aş mira să fie o pasăre.

— De ce nu un leu?! ironizează Neal.

— Unde, în ce parte? se interesează Stracco. Hay e încurcat.

— Parcă în direcţia asta. Am văzut ceva galben. Ca o aripă. Ca un steag.

Jur împrejur, pe sol, gustările împrăştiate decorează în mod nedorit locul. Stracco se apleacă şi începe să adune resturile într-un ambalaj.

— Dacă a fost ceva, nu se mai vede, constată Neal, flegmatic, şi urmează pilda lui Stracco.

— Sînt sigur că nu mă înşel, strigă Hay ultragiat. N-oi fi eu învăţat ca alţii, dar ştiu să deosebesc o culoare de alta!

— Omule, intervine Stracco, nu e cazul să pui la inimă. Nu te ia nimeni peste picior.

— Cît despre culori, explică Neal cît se poate de neutru, intoxicaţi de verdele Aixei ochii noştri ar avea tot dreptul să se revolte. O picătură de galben în oceanul pădurii ar fi tipic pentru o clipă de refuz al verdelui.

Cel de dragul căruia se ridică eşafodajul acestei teorii este numai venin.

— Credeţi că bat cîmpii... Vă jur că am văzut!

— E-n regulă, i-o taie Stracco, punîndu-i mîna, familiar, pe umăr. Ne vedem de drum, ce zici?

Hay se consideră jignit. Scutură jos mîna lui Stracco.

— Asta n-o să rămînă aşa, declară el răguşit de mînie.

Îşi smulge cu violenţă tunica, făcînd să sară fermoarele magnetice.

— Hay, e o copilărie! încearcă Neal să-l potolească.

În ciuda protestelor, tînărul bine legat, rămas într-o bluză subţire, a şi făcut un mic salt, prinzîndu-se de un ram gros de două palme. O figură învăţată în sala de gimnastică şi iată-l deasupra. Din ram în ram, urcă vioi, deşi întreprinderea nu e deloc uşoară. În curînd piere în penumbra coroanelor verzi. Numai zgomotul pe care îl face şi cîteva frunze coborînd uşor, ca nişte paraşute, să se aştearnă pe sol, arată că ascensiunea continuă. Rămaşi în aşteptare, Neal şi Stracco înalţă din umeri. Tinereţe zvăpăiată sau încăpăţînare şi suficienţă? Se feresc să formuleze dilema în asemenea termeni, deşi sînt convinşi că ar avea destule motive s-o facă.

— Nu-i nimic, se resemnează Stracco. Să aşteptăm.

Cei doi îşi reiau locurile pe torsadele rădăcinilor pe care şedeau cînd s-a declanşat incidentul. Neal priveşte cu admiraţie spre camaradul său.

— Sînt un om norocos, zice. Am vrut să ajung pe Aixa şi am reuşit. Am ţinut ca nici aventura cosmică să nu mă abrutizeze. Nu mă plîng. Cu dumneata, Stracco, soarta mi-a făcut însă un dar pentru care îi voi rămîne îndatorat.

— De ce vorbeşti aşa? Se bîlbîie Stracco. Nu sînt decît un salahor. Dumneata însă

eşti un savant în haine de împrumut. Nu e frumos să mă faci să roşesc.

— Ba e foarte frumos, izbucneşte Neal în hohote de rîs. Cine mai roşeşte astăzi? Dintre atîtea trăsături care îmi plac la dumneata, asta e cea mai frumoasă.

Ascultă un timp în tăcere. De sus, de unde a dispărut Hay, nu vine nici un semn.

— Ştii, Stracco? Era să fiu comandantul expediției.

Slăbănogul rămîne cu înghițitura în gît.

— Nu te speria, surîde Neal. Am refuzat. Le-am explicat că pînă şi o expediție ştiințifică trebuie condusă de un organizator de carieră. Iar aceasta nu e de fel o expediție ştiințifică. M-au ascultat. Atunci l-au numit pe Peir.

-— Serios? Habar n-am avut...

— Da. E un bărbat plin de energie. Poate puțin cam voluntar. În ultima săptămînă l-au înlocuit.

— Urun?

— Da. Un om foarte sobru. Nici o fisură. Oțel. Profunzime şi neînduplecare. Greu de iubit, dar imposibil să nu-l respecți.

Stracco tace, făcîndu-şi de lucru cu echipamentul. Strînge o curea, încheie o cataramă, şi nu putem şti dacă era cu adevărat necesar.

Neal nu are vreme să adulmece nuanța tăcerii lui Stracco, deoarece urmează catastrofa. Un strigăt pătrunzător însoțit de un trosnet puternic îi face să tresară. Din cer cade, izbindu-se de ramurile din calea lui, temerarul care a încercat să aducă lumină în tainele Aixei. Se prăbuşeşte inert şi numai un reflex fără egal îl face pe Stracco să-l prindă în brațe şi să se rostogolească odată cu el, ferindu-l astfel de un ultim şi poate fatal impact cu solul din care ies noduri de rădăcini de tăria pietrei.

Accidentatul este întins pe jos. Hay tace, livid. Stracco îi atinge picioarele. Un răcnet îngrozitor confirmă fractura. Una sau mai multe.

Neal pune în funcțiune microemițătorul şi cere ajutor. Distanța pînă la bază nu e prea mare, dar fără o brancardă pneumatică ar fi cu neputință să-l scoată pe Hay din pădure. Din fericire, mesajul e recepționat de îndată şi o echipă de salvare se alcătuieşte pe loc. Neal orientează prin radio micul echipaj, care altminteri ar putea rătăci zile întregi în căutarea lor.

Unul dintre brancardieri e Urun însuşi. A venit în calitate de medic. Celălalt este Peir. Comandantul ascultă ursuz raportul încurcat al lui Neal, care încearcă să prezinte circumstanțele psihologice ale în-tîmplării. În acelaşi timp îi administrează lui Hay un drog. Accidentatul arată ca un cadavru. După cîteva secunde, victima poate fi ridicată şi depusă pe brancardă, în structura căreia Peir a golit între timp o capsulă de gaz.

Cu aerul cel mai firesc, Stracco îşi trece pe după umeri unul dintre hamurile fixate central pe brancardă, în vreme ce prinde în palme cele două brațe dinainte ale acesteia.

— Nu e pentru dumneata, Stracco, intervine Urun. Hay are peste nouăzeci de kilograme.

— Aş putea să jur că e imponderabil, glumeşte scheletul în chip de răspuns. De fapt, spune, de astă dată fără surîs, e vina noastră. Ar fi trebuit să fim ceva mai convingători.

— Hm, îşi drege glasul Urun drept orice comentariu.

Peir însă pufneşte în rîs.

— Ar fi ceva de văzut: o repriză de botch între Hay şi Stracco!

— Recunosc, admite candidatul involuntar la o evoluție pe ring, nu am veleităţi de sportiv, dar şi eu am învățat la şcoală apărarea individuală. Cred că m-aş descurca.

— De unde morala, conchide Neal parodiindu-şi propriul stil doctoral: nu-l pune la încercare pe cel slab — s-ar putea să ai o revelaţie!

Micul cortegiu se pune în mişcare. Trece pe sub cetatea suspendată a pădurii, traversează nesfîrşitele ei structuri de rezistenţă. Au ales drumul cel mai scurt către cabană. De la distanţa aceasta poiana lor pare o adevărată fortăreaţă. Odată ajunşi, se vor simţi la adăpost de orice pericol, închipuit sau nu. O demnitate despre care nu se ştie cît valorează îi împiedică s-o ia pur şi simplu la fugă. Aşa ar trebui să procedeze dacă şi-ar permite să-şi ia în seamă impulsurile sufleteşti.

Hay nu dă nici un semn de viaţă. Peir, Neal, Stracco trag cu coada ochiului spre medic. Acesta e impenetrabil. Întrebările mute ricoşează pe faţa lui.

Reconstituirile nu pot oferi nici o lămurire. Nimeni nu ştie dacă trista întîmplare a fost urmarea nefericită a unei porniri de moment sau Hay nu e decît primul căzut din seria cea nouă. Nimeni nu pune întrebarea capitală. În aerul încărcat de ameninţări vagi, simpla ei formulare ar putea fi primejdioasă.

Cortegiul se îndepărtează fără a mai privi măcar o dată spre locul nenorocirii. Poate pentru a nu surprinde acolo confirmarea unor presimţiri care nu s-au agregat încă.

Va urma...

“Zbor pentru a-mi elibera mintea de tirania lucrurilor mărunte”
Antoine de Saint-Exupéry

“Poate fi descrisă în cuvinte magia zborului ? Nu cred !”
Michael Parfit

Aripi

...pămîntul nu este în nici un fel pus în față cu cerul înghețat din care coboară avioanele noastre. E, simplu, altceva. Nu se pot alătura, cerul din care venim şi pămîntul pe care călcăm, şi asta naşte surd, dureros, înăbuşit, o nelinişte numai de noi ştiută...”

Doru Davidovici

“Piloții îşi marchează viața după numărul de ore de zbor... orice alt fel de timp nu este demn de remarcat.”
Michael Parfit

din volumul
"Inimi cît să cuprindă cerul patriei"
Cornel Marandiuc

Şi germanii...

„...Încă o dată m-am apropiat cu viteză de americani, însă conducătorul de *lanț* m-a observat şi s-a eschivat. Şi al doilea s-a pus în siguranță. Cel din urmă a înclinat Mustang-ul la stînga pentru a face un viraj, dar eram deja la 200 metri de el si am apăsat imediat butoanele. Şi, o minune, toate armele funcționau[1]! Urma luminoasă dispărea în trupul inamicului. O coadă groasă gri-neagră îmi arăta că am nimerit bine. Acum am renunțat la toate precauțiile şi m-am luat după maşina care făcea viraje uriaşe. Şi acum făcea tocmai unul si acesta i-a fost sfîrşitul tragic. Chiar dacă bravul meu 109 tremura si se zgîlțîia, am manevrat totuşi şi mai aproape si am început să trag. Avionul american de vînătoare a trecut prin ploaia de foc. M-am apropiat aşa de mult, încît nu am mai putut vedea Mustangul şi cînd el a apărut deodata înaintea botului meu, m-am îngrozit cît de aproape eram. Aproape că ne-am fi ciocnit. Trupul îi era complet ciuruit şi cabina distrusă. În plus ardea, şi a început să se învîrtească spre stînga şi să se prăbusească pe şoseaua spre Reghin. Între timp, si-au văzut şansa şi celelalte două Mustang-uri şi se îndreptaseră spre mine, erau în urma mea şi trăgeau. Nu am făcut de data aceasta greşeala să pun în picaj, ci am făcut o piruetă în sus. Trebuia astfel să mă uit tot timpul în gura țevilor armelor lor, însă cel puțin puteam supraveghea ce făceau. Am ieşit din raza lor de foc astfel şi am luat-o spre Vest în direcția *Gratenzaun* [**?**], unde am ajuns în cîteva minute. De sus, locul mi s-a părut gol. În mijlocul cîmpului de rulare statea singur şi părăsit un avion *Me*. M-am pregătit de aterizare... Rulam, n-am ajuns bine la locul de parcare, cînd ajutorul meu deja s-a urcat pe aripă. Pe fața lui am putut vedea că ceva nu este în ordine. Am oprit

[1] În timpul acestei lupte armele i se blocaseră; la un moment dat îi funcționa o singură mitralieră.

avionul am deschis carlinga şi am întrebat: Unde sunt ceilalţi? Ce avion este acesta de aici? „Este avionul lui Fönnekold, el este mort. Dintre ceilalţi, nu s-a întors nici unul pînă acum”. Am crezut ca nu am înţeles bine şi am întrebat încă o dată dar răspunsul a fost acelaşi. Atunci am oprit motorul si am coborît cu genunchii tremurînd. Stăteam acolo şi ascultam raportul ajutorului meu: „Deci au apărut două avioane peste terenul nostru. Întîi am crezut că sunt doi de-ai noştri cu pană de motor, şi de aceea s-au întors mai repede, mai ales că unul dintre avioane avea un steag[2] puternic. Însă atunci am recunoscut că al doilea aparat este un Mustang. Cînd *Me*-ul a aterizat, Mustang-ul era la 30 metri în urma sa. Mustang-ul a plecat şi Bf-109 a aterizat cu bine. A rulat si s-a oprit Am alergat şi l-am scos pe Fönnekold, era mort. Un proiectil trecuse prin corpul avionului, a găurit *Panzerscheibe*[3] si l-a nimerit pe Fönnekold exact în inimă ...”

Obosit am făcut cîţiva paşi peste platz, pînă la capătul cîmpului de rulare. Fönnekold... Unul dintre cei mai buni aviatori din Grup era mort, într-un mod atît de tragic. Şi dintre ceilalţi, nici unul nu era înapoi. M-am aşezat mi-am luat capul între palme şi lacrimile îmi curgeau printre degete. Scurt timp după aceea a sosit Comodorul pe aerodromul nostru. De obicei eram eu întotdeauna primul care se îndrepta spre el cu raportul. În acea zi însă, m-am ţinut departe. Trebuia sa fiu singur cu mine, pentru a mă reculege. Încet am ajuns la concluzia că eram gata, terminat şi, cum se spune, mort. Luptele şi evenimentele profunde, dure, din ultimele saptamîni şi luni îşi făceau acum efectul drastic. Astfel am cerut de la Comandor o permisie, pe care mi-a promis-o pentru următoarele zile. Încă de trei ori am mai zburat, apoi am dus avionul la Budapesta şi de aici în Germania... Cu două zile înainte de permisie am zburat cu un Schwarm (patrulă); de data aceasta nu-mi făcea nici o plăcere. Problema era foarte dificilă: acum, cînd Fönnekold era mort, mai exista în afară de mine un singur ofiţer în Grup!

Cu puţin înainte de sfîrşitul războiului, primind înainte rîvnita distincţie a frunzelor de stejar la crucea sa de cavaler, căpitanul Lipfert se va întreba dezabuzat: „... *Ce sens au avut toate acestea*?”

Aruncaţi dintr-o companie în alta, schimbînd ordine, comandanţi, avioane, unităţi, sîngele transfuziilor, decoraţii, scuze, acuze, dezvinovăţiri şi oasele bune, adevărate, crescute în pîntecele mamelor lor cîndva, cu bolţuri, tije şi plăci de crom sau argint, piloţii de vînătoare români se întrebau şi ei, în momentele cumplite de epuizare, aşa ca locotenentul Simionescu, la sfîrşitul epuizantului, derutantului semi-deceniu: „Quo vadis, locotenente?”

Dar războiul, abominabilul „Mare-Stăpîn-Război-Aerian”, pentru ei încă nu se încheiase.

---

[2] Trenă de fum lăsată de un avion după lovire, incendiat.
[3] Blindajul de spate, la scaun, spre a proteja pilotul.

„Nu-i elegant!"

... În 24 iunie, 300 Liberatoare şi Flying Fortress, cu nelipsita şi puternica lor însoţire de vînătoare, revin peste România atacînd gara Craiova şi, din nou, obiectivul care de atîtea ori fusese declarat şi anunţat ca distrus în întregime: rafinăria „Româno-Americană" ...

Alarmă! Rachetă! Cele 18 „G"-uri ale Grupului 9 Vînătoare rulează spre decolare. Cedează cauciucuri, două avioane rămîn pe teren, celelalte 16 se desprind şi pun botul spre Ziliştea, unde se adună toate disponibilităţile de vînătoare pentru „Sternflug". Panouri mari, roşii, cu vîrf de săgeată îndreptat spre sol, uşor vizibile din aer, indică fiecărui Grup locul. Fiecărei formaţii care vine acum. Grupul 9 aterizează corect, rulează spre locul marcat. Armata tereştrilor tehnici, mecanici, armurieri, electricieni, radiofonişti... înconjoară imediat avioanele. Întreabă dacă totul este în ordine. Verifică. Retuşează. Controlează. Completează. Trase lîngă avioane, cele 50—60 cisterne auto alimentează „la plin". Tehnicienii revăd uleiul, glicolul, muniţia. Presiunea oxigenului. Cea din roţi. Transparenţa plexiglasului. Totul. Cu o rapiditate de necrezut, în tăcere, fără a se stînjeni reciproc. Pe parcursul cît pilotul, rămas legat în chingi, abia apucă să fumeze o ţigară... nelipsita, ultima ţigară!

Abia oprit din rulaj, pe locul său, locotenentul Dobran vrea să coboare. I se spune politicos să rămînă în chingi, pentru că nu mai este mult... Are de fapt cafeaua, gustarea, ciocolata întinse în faţă, iar echipa tehnică deja sub capotele motorului. Cîteva minute... Totul este gata! Verificat, alimentat, terminat. Se retrag cisternele şi personalul tehnic. Avioanele — gata pentru „decolare în 15 secunde!" — cu piloţii legaţi şi servanţii la manivela bendixului. Este abia ora 10, dar căldura pare sufocantă. Tablăria arde, piloţii transpiră. În orice clipă poate ţîşni racheta roşie a decolării. În orice clipă... În stînga locotenentului Dobran se află ,,G"-ul căpitanului Cantacuzino, în dreapta cel al adjutantului Costică Lungulescu. Dincolo de ei — ceilalţi. Şi întrebarea ţîşnită prin ochii ce se rotesc spre stînga şi dreapta, spre vecini: care oare va fi doborît de data aceasta? Oare care nu se mai întoarce azi? ŞI RACHETA ROŞIE! Plesnet sec. Urcînd prea încet parcă. În parabola ei. Pe balistica ei. Spre desfacere în grindină purpurie... Violent tunet în eşapamentele motoarelor. Imediat. Toate. Rupînd auzul oamenilor. Presînd aerul. Absorbind setos oxigenul. Aruncînd putere. Smulgînd avioanele din loc. Ridicîndu-le ...

Grupul decolează frumos. Perfect. Pe patrule. Urcă... Locotenentul Dobran se „strînge" lîngă „G"-ul lui Bîzu Cantacuzino, alături Lungulescu. Urcă — motoarele în plin spre Ploieşti...

Bombardierele, după lansarea încărcăturii, zornăie grăbit. Vin uşor, paralel, în extrema acestora. O privire circulară pe orizont îl încredințează pe locotenent că ei au ajuns primii la americani. Nu se văd deocamdată nici Mustang-uri, dar căpitanul Cantacuzino, care conduce patrula, nu se decide unde şi cum să atace. Alunecă încă alături şi cîtva departe de bombardiere. O nesfîrşire zburătoare de argint, par. Strînse. Prea strînse. Dar, iată o formație de 13 cvadrimotoare Liberator ceva mai izolată... Brusc, cu Lungulescu alături, urmat de ceilalți doi coechipieri, căpitanul se repede în atac lateral. De pe bombardiere, peste 200 mitraliere ripostează. Degajează după primul atac. Rămaşi doar trei. Revin, degajează, revin. Trag toți în acelaşi Liberator; brusc acesta explodează împrăştiindu-şi alcătuirea, benzina aprinsă şi oamenii în uscăciunea albastră a cerului. Degajează peste explozie, patrula este undeva nord de Alexandria. Nu mai este o patrulă însă... Dobran, ca sudat după Bîzu Cantacuzino, protejîndu-l, vede cum al treilea „G”-u se duce vertiginos, dezordonat să se sfărîme, cu pilot cu tot, spre îndepărtatul pămînt! Nu-l poate urmări, pentru o fracțiune de clipă l-a văzut răsturnat pe aripa transparentă a morții. Este atent la atac, cele două Messerschmitt-uri au revenit asupra bombardierelor... Stau în spatele lor agățați de propriile rafale, plutind pe cele înnebunitor luminoase, dense, încrucişate, venite spre ei. Trag pînă la terminarea muniției; cu ochii pe bombardiere, pe becurile avertizoare de limită benzină, aprinse deja, pe Mustang-urile ce se grăbesc să-i ajungă din urmă... Sunt călare pe Dunăre acum. Din față, exact la înălțimea formației bombardierelor, cinci „G”-uri germane vin în atac frontal. Se încrucişează cu cvadrimotoarele la însumata viteză de 1.000 kilometri la oră! Trăgînd sălbatic şi unii şi alții, apoi germanii degajează în limită de sub americani. Încearcă şi ei felurite metode... îşi spune locotenentul. Ce rezultat poate da acest atac fulgerător, imprecis? Din masa hipopotamilor zburători, chiar dacă unele aparate sunt astfel lovite şi nu explodează în ele benzina ori muniția, tot nu cad! Sau cad mult mai departe... Fără gînduri, fără gînduri acum însă! Muniția sfîrşită, benzina la limită, răzbunătoare, proaspete şi numeroase Mustang-urile ce vin trăznet! Rup lupta, degajează, se pierd vertiginos picînd din ceruri. Nu pot fi urmăriți... Au scăpat, vor ateriza pe Pipera, pentru alimentare. Motorul de pe „Me”-ul locotenentului pierde uneori din ritm, ceva s-a întîmplat cu el, este tocmai bine venită aterizarea!

La teren nu găsesc pe nimeni plecaseră la alarmă... Primul care se întoarce este Comandorul... Tocmai el, cel care îi comandă, cel care are răspunderea Aviației de Vînătoare. Se bucură văzîndu-i teferi, le vorbeşte prietenos. Dar zîmbetul nu îi poate ascunde îngrijorarea. Teama. Compasiunea pentru piloții săi, care mor şi ard cu o regularitate înspăimîntătoare, deznădăjduitoare, misiune de misiune! *„Fiți prudenți, băieți... nu realizați nimic dacă doborîți unul, doi, şi sunteți şi voi doborîți! Nu vă mai angajați cu formații mari, păstrați-vă viețile...”* Aşa le spune...

Dar se poate? Se poate să nu te angajezi cu formații „mari”? Să-şi păstreze viața!... Să fie prudenți... Cum poți fi prudent? Să nu ataci? Atunci, pentru ce te mai afli sus? Şi propria-ți apărare, disperata, violenta, priceputa la urma urmei strădanie spre a-ți apăra viața, nu tot prin atac o obții?

Ceea ce spune Comandorul este adevărat. Dureros de adevărat... Se duc, unul cîte unul! Iată, acum, abia cu puțin înainte, s-a „dus” Costică Lungulescu! Dobran își amintește clipa cînd fuseseră încă trei, apoi doar doi — Bîzu și el. Lungulescu, dintr-o degajare în jos, nu a mai revenit... Costică, bunul Costică Lungulescu! Cu statura sa de uriaș. Cu zîmbetul lui larg, din toată inima, întotdeauna din „toată inima” pornit! Bonom, prietenos... Cu veșnicile-i cuvinte dezaprobatoare, spuse cînd era potrivit de spus: *„Nu-i elegant!”* Iată, adjutantul Lungulescu nu mai există! Dar fusese cîndva? Și lupta, lupta sfîrșită acum cîteva minute? Unde s-au șters? Unde a dispărut totul?... Soarele cald, incendiator, plăcile de beton, știute, ale Piperei, cunoscuta voce a Comandorului, siluetele pașnice, firești, familiare ale celor două „G”-uri aterizate... Lungulescu... chiar a murit Gostică Lungulescu? Așa... simplu, repede, pentru totdeauna? Nu mai e, nu va mai fi, nu va mai apărea cu mersu-i domol cu statura-i de om, cu fața luminată de zîmbet? Nu va mai spune *„nu-i elegant!”* Se poate?

Se poate! Și pe obrajii ascuțiți ai locotenentului Dobran trece, trece așa ceva rece... ca o boare de umed și sărat, o zăludă briză peste barca obosită a unui pescar sărac...

Dar toate se șterg... coboară avionul locotenentului Şenchea. Aterizează pe o roată, are un cauciuc spart sau lovit în luptă. Mecanicii se reped să-l schimbe în timp ce, în urma căpitanului Cantacuzino, Dobran decolează spre Tecuci. Motorul merge prost, sincopat. Abia trecut de Mizil, trebuie să aterizeze forțat — o face pe Buzău, care-i „atîrnă sub elice, aproape” dar la care abia ajunge, la un pas de prăbușire. Aterizează venind în priză directă, rulează, taie motorul. Din aer ceruse celor „de acasă” să trimită pe cineva cu un „Fieseler”, să-l ia. Așteptînd, pe Buzău, „stă la povești” cu căpitanul Parsifal. Nu s-au văzut de-un îndelungat timp! Și căpitanul este aici „în trecere”, cu o patrulă de I.A.R.-uri. Cunoscînd engleza, căpitanul interoghează un tînăr american, pilot pe o „fortăreață”. Doborît chiar azi. Americanul stă liniștit, așezat pe parașuta sa, fumează calm, resemnat, nearătînd nici o teamă. Dimpotrivă, îi privește pe ei, cei doi piloți de vînătoare români, cu compasiune! El, aflat în ipostaza celui doborît și căzut în prizonierat! Pe ei, un căpitan și un locotenent care vin din luptă, dintr-o luptă în care au doborît bombardiere! Această liniște a pilotului american, această compasiune decentă dar absolut evidentă pe fața-i bărbătească și frumoasă, îndreptată spre ei, pentru ei, abia ea și tocmai ea, compasiunea liniștită, îi înspăimîntă! De parcă ar fi o sentință! O scadență pentru moartea lor de mîine. Sau de poimîine? Căci, cum poate fi altfel și altcînd decît mîine, poimîine sau imediat în zilele următoare? Aceasta spune privirea tînărului pilot care fumează așezat pe parașută, privindu-i cu sinceră compasiune pentru destinul lor și cu o ușoară mirare pentru faptul că ei încă există...

După cum se va dovedi, cel puțin destinul căpitanului care-i vorbește fluent în propria-i limbă este parcă perfect oglindit în privirea pilotului american, unul dintre cei 23 supraviețuitori aparținînd echipajelor celor șapte cvadrimotoare doborîte.

Ultimul atac din luna iunie, asupra României, are loc în ziua de 28. Însoțite de vînătoare, 250 bombardiere decolează în zori de pe bazele aflate în Purglia, se organizează în formații bătucind în rotirile lor cerul acestei provincii italiene, ies peste

Adriatică şi zboară pe drumul ştiut al mării şi al pămînturilor muntoase croate, spre şi peste Dunăre. Obiectivul este Bucureşti, sistemul căilor ferate şi triajul Chitila. Ziarele vor condamna vehement: „terorism şi mercenari americani”, iar echipajele nu-şi vor putea explica îndeajuns infima eroare care, în acest atac, depune un covor de bombe tocmai în piața Victoriei!

În noaptea care urmează, peste puntea de întuneric dintre zilele 28 şi 29 iunie, vin cvadrimotoarele britanice deasupra Giurgiului. Sfărîmă această punte de întuneric prin bombele lor cu magneziu, lovind în țintele eclerate feeric.

Luna în care se moare frumos

Bombardierele explodează şi se rup în aerul cald al verii, cu tot mai multă uşurință parcă. I.A.R.-urile de vînătoare ard şi ele sus, pe cer, solitare. Cele cîte mai rămîn, sunt retrase: unitățile primesc ordinul de a nu mai decola pentru lupta cu bombardierele americane, ci doar pentru dispersare.

România îşi retrage din competiție I.A.R.-urile, iar America aruncă în competiție, pe cerul Pacificului, peste jungle şi atoli, peste nemărginite întinderi de ape şi oraşele mărginite strict în vizoarele lor de ochire, noile super-bombardiere cvadrimotoare Boeing B-29 „Superfortress”. Un aparat puternic şi rapid, care de-acum înainte va lupta peste obiectivele teatrului de luptă al Pacificului. Punerea sa în serviciu influențează pozitiv moralul echipajelor ce zboară în Europa, peste România.

Dar aceste zboruri de atac peste România, se mai justifică la această dată? Obiectivele industriale au fost lovite repetat, grav. Prahova, răscolită zilnic... petrolul ajuns aproape a erupe prin craterele săpate de grelele bombe, fără a mai avea nevoie de foraje, sonde! Rafinăriile şi instalațiile îşi ascund cioatele în caierul ceții artificiale, triajele sunt devastate, capitala îndestul lovită, uzina de avioane I.A.R. incendiată şi parțial distrusă, nevoită la dispersare în mici unități la sol, unitățile de I.A.R.-uri ale Apărării teritoriale, — arse şi măturate de pe cer, Messerschmitt-urile rărite. Porturile fluviale şi instalațiile lor stricate, populația hărțuită, înspăimîntată, ucisă. Ce rost mai au acum şi cum se justifică atacurile bombardierelor? La fiecare trecere unele explodează pe cer, ucigînd echipaje ori lăsîndu-le în prizonierat. Cît vor mai dura aceste bombardamente? Ce intenții au americanii? Ce vrea Forța aeriană Aliată?

De a reveni şi persevera! Majoritatea obiectivelor vizate în România sunt distruse... astfel apreciază Comandamentul Forței a 15-a U.S.A.A.F.; aceste ținte trec acum în plan secundar. Iar atacurile asupra țărilor aliate Reich-ului sunt intensificate tocmai spre a se exercita prin ele presiune asupra Germaniei. Trebuie accelerată prăbuşirea Germaniei fasciste şi trebuie demoralizați aliații ei, spre a ieşi din alianțele la care fuseseră şi încă mai sunt supuşi — este şi cazul României. Or, aceasta se poate obține şi printr-o

susținută prezență a bombardierelor aliate peste teritoriile lor! Prin continuarea misiunilor în care, pe lîngă încărcătura bombelor explozive şi incendiare, se aruncă tot mai mult şi tot mai des manifeste tipărite, adresate poporului, cu îndemn spre ieşire din alianța cu Germania şi stoparea acțiunilor militare. Deci, în concepția americană, este necesară continuarea: măcinarea aerodroamelor, a căilor de comunicații, rețelelor şi nodurilor feroviare, în aceste țări. Cioatele industriei, care încă respiră. În mod deosebit, în România, ultimele robinete, vane de închidere, metri de conductă şi chiar găleți ce conțin ori deversează armatei germane petrolul şi prețioasele benzine derivate, trebuiesc zdrobite, distruse! Iată de ce bombardierele continuă să revină peste România în zilele calde ale verii. Şi în nopțile ei, calde şi acestea.

La 9 iulie, Escadrele veterane 5 şi 47 ridică de pe Amendolecchia, Foggia, Tortonella şi respectiv de pe Brindisi, San Pancrazio, Grotaglie şi Manduria, 150 bombardiere Liberator şi FlyingFortress. Escortă de vînătoare... Obiectiv, rafinăria „Româno-Americană", Ploieşti! Pentru că, acolo, sub formidabilele ei voaluri de ceață artificială, încît a rămas, funcționează! Produce! Scurge benzină! Atacul de la 7.500 metri; se recomandă comandanților Grupurilor de bombardiere să coboare la 5.500 în caz de necesitate. Trecerea si lansarea, învaluri precis eşalonate. Dat fiind concentrația apărării antiaeriene, intrarea la obiectiv diferită față de cele anterioare.

Grupul 9 Vînătoare, angajat în misiune de sprijin al frontului, nu participă, alături de celelalte unități, la luptă. Pe aerodrom a rămas numai adjutantul Goloiu Dumitru, care asistă echipa tehnică ce lucrează la Nr. „35", avionul său. Reparația este terminată tocmai în momentul cînd, venind în zbor de la Bucureşti, aterizează căpitanul Cantacuzino. Îl ia pe Goloiu coechipier şi decolează imediat, urcînd spre Ploieşti, unde atacă americanii. Nu găsesc bombardierele deasupra rafinăriilor. Văd doar ceața artificială împrăştiată, amestecată cu fumul negru, gros. Incendii şi craterele proaspete. Fierăria stîlcită, răsucită. Aerul are un iz închis. Celula de Messerschmitt-uri coboară cu motoarele în plin spre capătul țării. Nălucesc peste Piteşti direct spre Turnu Severin, unde ajung din urmă formațiile bombardierelor. Parte trecute, parte nu, peste apa Dunării. Spre marea surprindere a celor aflați în drumul întoarcerii, atacă într-o fulgerătoare trecere. O singură trecere: agitația vînătorii americane, care ia notă de prezența lor, şi depăşirea jumătății autonomiei de zbor îi determină să renunțe la o nouă tentativă de atac. Se reîntorc spre îndepărtatul lor aerodrom bază — Tecuci. O hazardată angajare, o îndepărtare de zbor limită, o infimă şansă spre a obține rezultat, victorie. Dar ocazia clară de a fi ei doborîți! A dictat simțul datoriei sau cel al bravadei, în ce-l priveşte pe căpitanul Cantacuzino?

Americanii pierd patru bombardiere, dar în viață rămîn numai 14 oameni.

Revin în 15 iulie. Tot peste Ploieşti. Vizînd aceeaşi rafinărie! Cum si cît poate această rafinărie încă rezista? După atîtea atacuri! Chiar dacă ele nu se execută întotdeauna în condiții favorabile, de precizie, de efect maxim. Bombardamentele asupra ei s-au repetat mereu, la tot cîteva zile. Uneori zi după zi. Numărul bombardierelor a fost adesea

năucitor. Cantitatea de bombe aruncate, suficientă spre a despica pînă în temelii pămîntul... Cum, deci?

Acum, 300 cvadrimotoare, aparținînd Escadrelor 47 şi 304, însoțite de 200 aparate de vînătoare, revin la atac. Zboară la 7.500 metri, poartă bombe de 445 kilograme.

Pe Tecuci se dă alarma. Din dispoziția Flotei, Grupul 9 Vînătoare nu decolează însă. În jurul stației radio, piloții urmăresc drumul bombardierelor... Iată, capul formației pătrunde ca o săgeată ascuțită peste teritoriul iugoslav... Acum sunt deja peste România... Au trecut acum Filiaşii...

Căpitanul Cantacuzino, cu locotenentul Dobran drept coechipier sunt în aer înainte de clipa alarmei. Află însa... Neraportînd intenția şi necerînd permisiune, pun cap-compas 220° şi motoarele în plin, spre Ploieşti. Urcă puternic spre 7.000 nivel la care trebuie să fie americanii. Bat cu elicile aerul rarefiat, oxigenul şuieră exact dozat în inhalatoare, soarele stă în spate, avantajîndu-i. Undeva spre Ploieşti, în față, spre dreapta, locotenentul observă prima formație americană. Prin radio îl anunță pe căpitan şi schimbă uşor de direcție spre ele. Merg paralel cu bombardierele, fără să le poata ataca: în spatele acestora stau în formație strînsă, cu ochii pe ei, 12 Lightning-uri... ciudata (corecta?) atitudine de abținere, ades întîlnită, a vînătorilor americani, atît timp cît ei nu se reped la bombardierele date acestora în pază!

Celula Cantacuzino — Dobran, avînd avantajul soarelui încă, schimbă de poziție în dreapta cvadrimotoarelor. Dau aici peste o formație de 12 Mustang-uri... pe care căpitanul începe să le manevreze. Şi acum, locotenentul, care întotdeauna s-a aflat în miezul celor mai îndîrjite încăierări aeriene cu americanii, iar ața vieții sale se smulsese aproape... el, care a simțit teamă, spaimă ori neputință în fața zdrobitoarelor puhoaie, dar n-a fugit, n-a renunțat, n-a refuzat niciodată... dimpotrivă, s-a aruncat în luptă cu o cutezanță care l-a uimit după revenirea la sol... locotenentul care a incendiat, doborît, şi a fost incendiat şi doborît, acum se întreabă: ce îl determină oare pe Bîzu Cantacuzino să înceapă o luptă cu 12 Lightning-uri iuți, puternic înarmate, cu necruțătoarele Mustang-uri, 12 şi acestea?! Şi încă lîngă un compact grup de bombardiere ce-şi au orientate mitralierele jumelate spre solitara lor celulă! Este cutezanță? Curaj rece şi ascuțit? Lama de oțel în care li s-a tot subțiat inimile? Îndrăzneala celor care nu mai au de pierdut decît ,,micul amănunt” încă deținut, *viața*?

Este oare bravura de a încerca acolo şi atunci, unde şi cînd totul este precar, potrivnic — şi însăşi angajarea devine astfel merit şi laur? Sau este doar sinucigaşă nesocotință? Oricum ar fi însă, la peste 8.000 metri înălțime, cu motoarele gîfîind, nu îndeajuns de puternice aici, „G”-urile deşi în superioritate de înălțime şi împinse pe „overboust”, nu reuşesc să-i ajungă pe vînătorii americani. Foarte greu distanța se reduce după clipe de veşnicie, dar Mustang-urile se desprind lejere spre dreapta. Locotenentul rămîne în urma căpitanului; infima diferență dintre puterea motoarelor lor, dată de uzuri diferite, cît şi succesiunea căderii spre atac îi distanțează şi nu poate recupera. Se trezeşte dînd buzna într-o formație de Liberatoare. Trimite o rafală, fulgeră pe sub ele răsturnîndu-se 2.000 metri, fericit a nu le fi ciocnit în meteorica sa trecere!

Transpirația îi explodează în obraji, sub inhalator. Redresează, trage sus dreapta spre a-l găsi pe căpitan. Nu-l găseşte. Acesta trăsese întreaga muniție asupra Mustang-urilor, de departe însă! Înțelege că nu-l mai poate găsi, degajează în picaj Flak-ul de la Cîmpina trage dezlănțuit, cerul este îndoit de greutatea cvadrimotoarelor, vînătorii americani nici nu pot fi numărați în mulțimea lor: patrule şi formații întregi de P-51 şi P-38 pîrguie cerul cu roşul boturilor lor. Locotenentul se învîrte singur pe cer. Prudent. Fără nici o acoperire. O nouă apropiere de cvadrimotoare este imposibilă. Nu găseşte nicăieri aparate americane rupte din formații şi se rupe el din acest dans cu atenție spre a nu fi observat. Alunecă, taie peste crestele munților cărare de întoarcere spre casă. Unde aterizează cu ultimii stropi de benzină ce-i mai are în rezervor. A mai încheiat un atac... A mai luptat o dată... Cîte lupte sunt de-acum şi cîte îl mai aşteaptă?

Bombardierul pilotat de locotenent-colonelul William Gardner Snaith este lovit în plin de către Flak-ul amplasat la Cîmpina, imediat după lansarea bombelor. O aripă se rupe, rezervoarele de benzină iau foc, la 7.500 metri înălțime conductele instalației de oxigen sunt retezate. Gheara asfixiei se înfige în plămînii echipajului în timp ce bombardierul, angajat în vrie, roteşte înnebunitor. Pilotul colonel are senzația orbirii, apoi îşi pierde cunoştința. După cîteva amețitoare rotiri încă, bombardierul explodează pe cer ca o grenadă, proiectîndu-şi pilotul în afara sa. Îşi revine, realizează propria-i cădere înconjurată de rupturile mari ale fuselajului şi aripilor. Îşi corectează căderea la poziție verticală, spre a putea aprecia înălțimea. Este perfect lucid. Judecă. Apreciază. Ştie că nu poate depăşi 140 mile la oră în căderea liberă a corpului. Ştie că bombardierul avusese peste 200 mile la oră în momentul lovirii. Deci, deocamdată, trupul său are încă viteza avionului... Trebuie să mai aştepte, să-şi aştepte „încetinirea”. Apreciază că se află încă în zona de spargere a tragerilor antiaeriene, ceea ce deasemenea este un real pericol. Cade deci în continuare, stabilizîndu-şi viteza şi poziția. Urmăreşte tragerea, resturile avionului, îndepărtatul dar rapid urcătorul desen al pămîntului... La 1.000 metri de sol, trage mînerul extractor al paraşutei. Şocul. Deschiderea. Plutire... Aterizează perfect, ca la antrenament, rămînînd astfel singura şi puțina încărcătură de viață din aceea pe care a purtat-o bombardierul său: cei zece oameni echipaj!

Antiaeriana este extrem de violentă şi eficace. Din cele 6 bombardiere doborîte, a lovit 5. Formația colonelului Snaith îşi accelerează viteza, alunecă în uşor picaj spre Dunăre. Eliberată de spaime şi încărcătura detonantă, se îndreaptă grăbită spre bazele din Italia. „A mai trecut un atac”, îşi spun americanii! Al cîtelea? Şi cîte vor mai fi?... se întreabă şi

americanii. Cerul Adriaticii îi vede de departe şi îi cheamă. Ca un clopot de sticlă subţire, sub care nu se pot întîlni furtuni...

Se bătuseră cu bombardierele şi apărarea lor, grupurile 6 şi 7 Vînătoare şi escadrilele germane. Căzuse, urmărindu-i, aproape de Turnu Severin, adjutantul av. Hăpăianu, lovit mortal...

Conducîndu-şi patrula în urmărirea americanilor, locotenentul Rozariu, după ce-şi trage ultimele proiectile, cu motoarele mergînd pe ultimii litri de benzină, aterizează la Belgrad. Li se face aici plinul rezervoarelor. Patrula decolează, abrupt, demonstrativ, impecabil: sunt musafiri, sunt pentru întîia oară la Belgrad, sunt priviţi. Iau înălţime, pun cap-compas spre casă. Sunt deasupra teritoriului românesc, spre Craiova, cînd întîlnesc un Liberator care se tîrăşte încet pe cer... spre promiţătorul soare cald al Italiei. Bombardierul stă în aer cu două motoare doar. Celelalte două lovite, unul aproape smuls din aripă. Elicile lor încremenite, fuselajul şi aripile ciugulite, cu spărturi, mitralierele căscate neputincios spre cîmpiile goale, albastre, tremurătoare şi limpezi ale cerului. Zboară încet şi greu. Înclinat, în derivă. Lovit şi sfîşiat, cu oamenii echipajului parte răniţi, cu mitraliorii morţi, cu piloţii ce-şi ascund propriile temeri în zîmbete de încurajare împărţite celorlalţi din echipajul rămas...

„G”-urile lui Rozariu trec ca nălucile, virează şi pică în formaţie peste bombardier. Acesta creşte uriaş, apoi alarmant, pînă la înăbuşirea lentilelor din colimatoarele vînătorilor... Dar Messerschmitt-urile degajează brusc, patrula se pierde pe cer! Spaima de moarte şi imaginea lor stăruie peste cei vii purtaţi de cvadrimotor... Nu vor şti niciodată că patrula care a fulgerat alături, pentru care bombardierul avariat ar fi fost uşoara pradă a clipei, nu avea în cutiile de alimentare ale armelor de bord decît tuburile afumate, trase; la Belgrad nemţii le-au dat benzină, nu însă şi muniţie!

Şi dacă ar fi avut-o? Ar fi fost o doborîre, sau o execuţie? Si ar fi fost? Poate ar fi fost! Pentru că aşa cere, aşa doreşte, aşa porunceşte şi impune, păzind cu străşnicie a nu se întîmpla altfel, Marele-Stăpîn-Războiul-Aerian, deşi poate... „nu-i elegant!” Aşa cum o spune (nu, nu o mai spune, nu o va mai spune niciodată!) Costică Lungulescu, bun şi blînd învăţător şcolar, adjutant pilot de vînătoare cîndva pe cerul românesc, pe care l-a apărat cu preţul vieţii!

on my six ...

Capitanul Lafortune

de Yves Gandon

YVES GANDON

Capitanul Lafortune

Traducerea:
Florica-Eugenia
Condurachi

Dupa romanul aparut la
Editura UNIVERS 1972

Titlul original:
Yves Gandon
Captain Lafortune
Plon, Paris 1970

CAPITOLUL 8

Degeaba aveam stofă de marinar şi mă obşinuisem cu viaţa dură a navigatorului! Mă cuprinse o senzaţie stranie şi ameţitoare acum că nu mai eram nevoit să simt cum se clatină podeaua sub picioare, că nu mai trebuia să-mi feresc cu mîna făcută streaşină ochii răniţi de unduirea neistovită a valurilor, că respiram, în locul aerului sărat care arde pielea, mireasma îmbătătoare răspîndită de florile de magnolia, palisandru şi jacaranda.

Depăşisem toate piedicile, învinsesem natura şi oamenii care ne juraseră pierzania. Din cei două sute cincizeci şi şase de captivi plecaţi cu noi din insula Principe, două sute zece ajunseseră cu bine şi primeau, în „locuinţe" înconjurate de bananieri şi fistici, îngrijirile luminate ale domnului Taillebois. Colonii care aveau să-i cumpere nu vor fi traşi pe sfoară de aparenţe. Negrii erau îndopaţi şi gătiţi ca nişte orătănii. În fiecare zi erau conduşi la baie, li se rădeau capul şi barba, trupul le era frecat cu ulei de palmier. Arătau cu atît mai bine cu cît, dimineaţa şi seara, se înviorau cu un deget de rachiu. Erau „parfumaţi", cum se spunea.

Corăbiei noastre i se făcea o baie de întinerire în atelierele de carenaj. După ce fusese dezinfectată prin afumare, apoi spălată cu oţet, era unsă acum cu un amestec de seu şi gudron, care îi făcea coca perfect etanşă, pentru a putea continua drumul pe mare. Jumătate din echipaj, făcînd cu schimbul, după ordinul domnului Pigache, săvîrşea această muncă, pe cînd cealaltă jumătate cutreiera cîrciumile în care nu lipseau vinul şi tafia şi unde un matelot cinstit, plictisit după un an petrecut pe Coasta Sclavilor, era autorizat să descopere că nu toate femeile aveau pielea neagră.

Eu, împreună cu prietenul Sesthène, mă înfruptam cu toată frenezia vîrstei din bunătăţile insulare. Mai întîi am lepădat mantalele cernite şi cizmele arse de sare,

pentru a ne îmbrăca mai elegant. Şi în acest domeniu, ca şi în ce priveşte navigaţia, domnul Fulminet ne slujea drept călăuză şi exemplu. Cu sabia la şold, pe cap cu tricornul de sub care năvălea o imensă perucă buclată, avea un port mîndru în gherocul lui albastru ca guşa păunului, cu cravata de dantelă spumoasă peste jabou, sprijinit alene în bastonul cu măciulie de argint pe care nu-1 mai văzusem de la plecarea noastră din Nantes. Nici noi nu ne lăsam mai prejos la capitolul eleganţei, avînd în plus privilegiul tinereţii, graţie căreia cele mai dulci plăceri ale noastre începură odată cu vînzarea captivilor.

Tîrgul avu loc în „savana” unde încărcătura noastră se răcorea de o săptămînă. El fusese anunţat atît prin afişe lipite pe uşile tavernelor, cît şi prin scrisori trimise personal tuturor plantatorilor bogaţi şi neguţătorilor de sclavi din regiune, deoarece domnul Fulminet ştia cu cine are de-a face.

Nu era un simplu tîrg. Pentru amatori, însemna ceva între ceremonie mondenă şi chermesă. Era de *bon ton* să vezi şi să te faci văzut, fără să mai vorbim de faptul că a cumpăra mai mulţi sclavi, în văzul şi auzul tuturor, era comentat măgulitor de asistenţă.

Îmi amintesc de caleştile cu blazoane, conduse de vizitii negri îmbrăcaţi în livrea, foarte conştienţi de rolul lor, alături de care şedeau pe capră copii negri care, îndată ce se oprea trăsura, săreau să deschidă portierele şi le ajutau să coboare pe soţiile stăpînilor lor. Aceste doamne din nobilime, cu mişcări languroase, îmbrăcate în rochii uşoare, înflorate, îşi fereau pielea de culoarea chihlimbarului sub umbrele de mătase, pe cînd soţii lor, purtînd pe cap pălării de pai de Panama cu boruri largi, mergeau călare, împungînd caii cu cizmele lor încreţite, ca ale husarilor, pe care sclipeau pinteni de argint aurit.

Burghezii, care se trăgeau din linie dreaptă din negustori de vite îmbogăţiţi, dacă nu practicaseră chiar ei înşişi această meserie, etalau un fast mai vulgar. Aveau degetele pline de inele şi lanţuri groase de aur se răsfăţau pe burţile lor umflate de oameni lacomi. Fiicele lor, uimitoare păsări colibri născute din aceşti obezi papagali de bîlci, ne interesau ceva mai mult. Pielea subţire, talia suplă, şoldurile unduitoare nu însemnau cele mai mici farmece ale lor. Nu am cunoscut femei care să ştie mai bine decît aceste tulburătoare creole jocul pleoapelor bătînd peste ochi de catifea întunecată, rostogolirea unui rîs din gîtlej care semăna cu uguitul porumbeilor, ridicarea, ca din nebăgare de seamă, a unui colţ de fustă care, în valuri de dantele, lăsa să se întrezărească delicate glezne. Mergînd aproape totdeauna două cîte două, ţinîndu-se de umăr şi şuşotind, se prefăceau că nu văd pe nimeni şi îţi aruncau pe sub sprîncene cîte o privire fugară, totodată chemare şi făgăduială.

Aşa erau între toate Eponine şi Valèrie Cazenave de Saint-Lary, fiicele unui bogat plantator din Limbé, cărora le-am fost prezentaţi, Sosthène şi cu mine, de către admirabilul domn Fulminet.

Urmăream deci vînzarea la licitaţie, dusă de căpitanul nostru, sprijinit de maestrul Taillebois şi de un strigător cu simbrie. Din cei două sute zece captivi ai noştri, doar o sută nouăzeci erau scoşi la vînzare, deoarece guvernatorul şi ofiţerii săi ne luaseră douăzeci dintre ei, cu titlul de „cutumă”. Negri şi negrişori, negrese şi negruţe, şedeau cu toţii acolo, expuşi ca vitele la iarmaroc, goi, tăcuţi, cu gura căscată sau cu ochii holbaţi, resemnaţi faţă de un viitor asemănător cu trecutul, din clipa în care, încetînd să mai fie nişte fiinţe, deveniseră lucruri.

Pentru coloni, obişnuiţi cu această paradă inumană, spectacolul era ceva firesc. Nu acelaşi lucru însă se întîmpla şi cu mine. Strigătorul, plătit pentru a lăuda marfa, anunţa cu voce de motan călcat pe coadă preţul fiecărei bucăţi, care era zece mii de livre de zahăr, pentru un „mascul mare”, şi şase mii pentru o „femelă mare”. Avea rolul să

scoată în evidență, la unii înfățișarea cinstită și hotărîtă, calitatea mușchilor care însemna o garanție pentru aptitudinea față de muncile agricole, la celelalte dinții strălucitori, pieptul tare, șoldurile mănoase în stare să aducă pe lume o droaie de copii.

Cumpărătorii posibili nu se lăsau convinși cu ușurință. Contraziceau spusele strigătorului, se certau pe o pretinsă pată în ochi sau pe un neg prost plasat, îl luau deoparte pe chirurg. Voiau să se încredințeze singuri, încercînd și pipăind aceste trupuri de vînzare împotriva oricărui bun-simț, că masculul sau femela merita din plin cantitatea de zahăr. Parcă mai aud încă vocea groasă a unui colon cu obraji dolofani și roșii care, după ce ciupise și gîdilase fără rușine o superbă negresă îngrozită de asemenea comportare, declară în cele din urmă, în mijlocul hohotelor de rîs, că, la drept vorbind, n-avea nici o dovadă dacă această fată este stearpă sau nu.

Augustin Cazenave de Saint-Lary, fiu al unui negustor de vite, de felul lui din Béarn și care, după ce se îmbogățise, adăugase numelui său plebeu denumirea satului natal, părea mai puțin grosolan. Avea mii de acri de pămînt bun, de pe care nu numai că recolta bumbac și cafea, dar pe care mai ales creștea din belșug trestia de zahăr, prelucrată tot de el singur în rafinăriile și fabricile sale. Sclavii lui se numărau cu sutele. Numai acasă la el treburile gospodărești erau făcute de douăzeci de negri și negrese.

De cum a început vînzarea, îndată l-am și remarcat pe acest bărbat înalt și uscățiv, cu pielea arsă de soare, ochii albaștri ca oțelul și nasul ascuțit. Domnul Fulminet îi strînsese mîna cordial. În timpul licitatei nu deschise gura și nici nu verifică *de tactu*[1], ca ceilalți plantatori, calitatea bucăților scoase la vînzare. Cînd vreuna îi convenea, se mulțumea să ridice degetul arătător în semn că dă mai mult și, în cele din urmă, o lua. Cumpără astfel cinci băieți și cinci fetițe pe douăsprezece mii de livre.

Mai puțin sensibl decît mine la ceea ce era revoltător pentru mintea omenească în acest tîrg de carne în suferință, Sosthène își concentrase toată atenția asupra frumoaselor creole gătite în haine de sărbătoare și, mai cu seamă, asupra celor tinere. Două domnișoare în rochii de muselină roz-pal, sub umbrelele de aceeași culoare, și care semănau ca două picături de apă, îl predispuseră dintru început la un torent de lirism.

— Hotărît nu, îmi spuse el, nu mi-aș fi închipuit să pot vedea într-o bună zi asemenea minuni. Te rog, uită-te mai bine la ele și începe de la ce au mai nobil, capul: părul lucios, ca pana corbului, cu bucloșoare după moda englezească, ochii albaștri, năsucul la fel de obraznic ca și gura, bărbia tocmai atît cît trebuie de rotundă ca să nu fie ascuțită și care dovedește tinerețe capricioasă, în plin avînt. Dar pielița obrajilor! Nici leșia anemică a crinului, nici dulceața de miere a trandafirului, ci robustețea plină de sevă a fructului copt la soarele acestei insule de basm, între sapotier și caisă. Dar restul! ah! restul, frate Félix: fermecătoarea curbă a umerilor, dulcea rotunjire a corsajului și mijlocul tras prin inel. Ah! blestemate să fie croitoresele astea care, lungind rochiile peste măsură, ne împiedică să privim și alte splendori!

— Ai înnebunit, Sosthène? îi spun, dîndu-i un cot în coaste. Dar păru că nici nu simte lovitura.

— Dacă n-am făcut-o încă, îmi răspunse, s-ar putea s-o fac. Poate chiar am și înnebunit, pentru că văd dublu. Ciupește-mă, Lafortune.

L-am ciupit rău, răsucindu-i o bucată din pielea brațului. De data asta, scoase un țipăt.

— Ai!... Totuși sînt două. Deci nu visez.

— Prietene, asta se cheamă că-s gemene.

Se scarpină în cap.

[1] *Pe pipăite (lat.).*

— Nu mai spune! Natura face deci minuni în insulele Americii, căci rareori ți-e dat să vezi capodopere umblînd perechi-perechi. Dacă ai ochi destul de buni, vei observa că, pe deasupra, mai au şi o „muscă” pe tîmpla stîngă, o „muscă” numită, dacă nu mă înşel, *à la Conty*?

— Muscă sau aluniță?

L-am întrebat cu o voce atît de sugrumată, încît, în ciuda exaltării, Sosthène mă privi neliniştit.

— Nu te simți bine? Pînă la urmă te-au zăpăcit mai rău decît pe mine. Doar n-ai căpiat?

— Fii liniştit. Mă lasă rece ca piatra.

— Nu s-ar zice.

La drept vorbind, în mintea mea chipurile celor două grațioase creole se preschimbaseră în chipurile celor două surori, Emmeline şi Catherine de Valbert du Coudray. Line şi Trine! Zburasem înapoi, acasă; dansam cu ele, pe rînd, gavotă şi menuet; mi se părea c-o deosebesc pe Line de Trine printr-un benghi viclean; eram tras pe sfoară de tinerele cochete; mama lor, perfida contesă Stéphanie, mă ruga să le fac o vizită a doua zi. Din pricina lor am fost nevoit să-mi părăsesc patria, mă aflam acum la capătul pămîntului şi cele două frumoase, asemănătoare cu celelalte, lăudate de naivul meu tovarăş, îmi apăreau ca fața dublă şi amenințătoare a fatalității.

— Cred, am spus trezindu-mă din visare, că nişte domnişoare atît de puțin deosebite una de alta riscă să ridice probleme pretendenților şi, în asemenea caz, cel mai cuminte lucru este să stai la o parte.

— Nu cumva te temi de ele? se miră el rîzînd.

— Ba da.

Îmi dădu un pumn în spinare.

— Atunci te-ai prins, amice, sau cum s-ar spune te-ai înamorat lulea. Viața e frumoasă. Una pentru tine, una pentru mine. Cum să fim geloşi, cînd sînt leite?

După ce vînzarea se termină, domnul Fulminet ne făcu semn să ne apropiem.

— Domnii mei, ne spuse el, prietenul meu, Augustin Cazenave de Saint-Lary, m-a rugat să vă prezint. Mîine seară dă un mare bal la plantația lui din Acul, la patru leghe de aici, pentru a sărbători cei optsprezece ani ai fiicelor lui, şi ar fi fericit să vă vadă acolo. L-am asigurat că sînteți băieți simpatici şi buni dansatori.

Fiicele sale, Eponine şi Valérie, erau tocmai minunile despre care Sosthène îmi tot împuiase urechile de un ceas încoace. Ne făcură reverențe după cuviință, la care adăugară ochiade ucigătoare, pe cînd prietenul meu, secîndu-i brusc limbuția, se bîlbîi, roşi pînă în vîrful urechilor, îşi scoase tricornul de emoție şi se împletici cînd făcu la rîndul său o plecăciune.

Sosthène părea ceva mai fluşturatec a doua zi, pe drumul spre Acul, pe care călăream cizmă lîngă cizmă, cocoțați pe nişte gloabe deşelate, luate cu chirie la un preț usturător. Spunea că nu închisese ochii toată noaptea, tot socotind şi iar socotind în capul său înfierbîntat farmecele divine ale celor două surori, Eponine şi Valérie. Caraghiosul mințea din vîrful buzelor, fiindcă locuia în hanul *La Marinarul Vesel* într-o odaie învecinată cu a mea, şi ceasuri întregi îi auzisem sforăiturile prin zidul subțire care ne despărțea. De altfel somnul mi-ar fi pierit şi fără asemenea muzică, deoarece suceam şi răsuceam în minte împrejurările aventurii mele cu Line şi Trine, sublime şi odioase meştere ale nenorocirilor mele. Aducîndu-mi în fața ochilor nişte făpturi atît de ciudat croite după asemănarea lor, cerul nu-mi trimitea oare un solemn avertisment să mă feresc de ispită?

Sosthène nu se gîndea decît cum să cadă în ea mai repede şi țesea visuri aurite.

— Félix, ia gîndeşte-te o clipă. Ar trebui să fii orb, cum mi-e teamă că eşti, şi nătîng, cum nu ți-aş dori să fii, pentru a pune la îndoială că am făcut cea mai grozavă impresie asupra celor două nimfe. Ai văzut tu vreodată priviri mai atrăgătoare, mai languroase, răsuflarea mai iute dovedind tulburarea de care au fost cuprinse la vederea noastră? Crezi că, în insula asta pierdută, le e dat să vadă des flăcăi atît de bine făcuți ca noi şi atît de plăcuți la înfățişare? S-au aprins, ți-o spun eu. Mai mult, se topesc, se usucă pe picioare. Ce mai la deal, la vale, am cîştigat partida. Pe care-o vrei? Pe Eponine, sau pe Valérie? N-am să mă cert pentru un prenume, singurul punct prin care se deosebesc. Am putea să le tragem la sorți.

— Nebunule! Eşti nebun de legat!

Scos din fire, îşi împunse din neatenție calul, care se cabră şi era cît pe ce să-l azvîrle din scări.

— Prăpăd! zise el recăpătîndu-şi echilibrul, nici don Quijote nu şi-ar fi luat o asemenea mîrțoagă. Ascultă-mă pe mine. Dacă nebunie înseamnă a dori să duci în fața altarului o fată de optsprezece ani, frumoasă cît toate zînele laolaltă, zglobie cît toate huriile din raiul lui Allah, pe deasupra bogată să-nvinețească de invidie pînă şi regele tuturor Spaniilor aşezat pe galioanele lui, în sfîrşit o perlă cum nu găseşti una la o sută de mii în toate seraiurile sultanilor prezenți, trecuți şi viitori, atunci nu mă dau în lături să fiu nebun de legat şi declar că nu eşti bun decît să fii paznic de temniță şi să te-nsori cu fata temnicerului.

Am izbucnit în rîs.

— Te şi gîndeşti la nuntă? Minunat. Trebuia s-o spui de la început. Ridic obiecții: dar marea? dar aventura?

— Aşa le-ncurci tu pe toate, mormăi el. Întîi să ne însurăm. Al nostru-i paradisul. După aia o să vedem dacă sîntem într-adevăr făcuți pentru infern.

Ardeam să-i dezvălui amăgirea încercată cu Line şi Trine. Însemna să mă demasc, să mărturisesc pe față că nu mă numeam Félix Lafortune, ci Fortunat-Richard-Félix de la Prée de la Fleur. Era fiu de burghez şi poate s-ar fi supărat că-i ascunsesem pînă acum cine sînt. Prietenia noastră s-ar fi putut răci. M-am mulțumit să oftez:

— Ce-o fi, să fie!

Şi, de data asta cu voie, dădu pinteni calului, care necheză de durere şi porni în galop.

Casa „cea mare” a domnului Augustin Cazenave, care îşi zicea de Saint-Lary, era construită pe vîrful unei movile, de unde se vedea marea, şi înconjurată de banani, jujubi şi lămîi. Ajungeai sus pe un drumeag îngust de pămînt moale şi roşietic, deasupra căruia desimea vegetației alcătuia o boltă de verdeață. O pasăre colibri zburătăci pe aproape şi se ascunse în frunziş. Coruri de papagali se înfruntau cîrîind în falset. Pe o ramură joasă, o maimuțică cu chip de procuror ursuz ronțăia o banană. O luă la fugă țipînd, după ce aruncă, ghiduşă, coaja fructului în capul lui Sosthène. Prietenul meu trase o înjurătură.

— Am ajuns, îi spusei. Fereşte-te să nu-ți dai în petic.

Într-adevăr, ajunsesem. Drumul dădea într-un luminiş întins, în mijlocul căruia apărea casa plantatorului. Era o construcție mare de lemn, văruită toată în alb, a cărei fațadă părea destul de impunătoare cu frontonul în stil antic, coloanele canelate şi cerdacul cu grilaj care o înconjura. Ziua era pe sfîrşite. Toate ferestrele erau încă de pe acum luminate, apărînd ca nişte dreptunghiuri limpezi şi, pe balustrada galeriei, ca şi pe marginea acoperişului, tremurau flăcărui aşezate în boluri de sticlă de toate culorile.

Nu eram primii veniți, deoarece mai multe lectici, caleşti sau trăsurele staționau în spațiul presărat cu nisip care ținea loc de curte de onoare. În mijlocul acesteia, o fîntînă arteziană țîşnea într-un bazin încercuit şi el cu o ghirlandă luminoasă. Hamurile cailor

clopoţeau; vizitii negri, toţi îmbrăcaţi în livrele cu nasturi auriţi, şedeau la sfat cu voce joasă şi îşi dădeau drumul în rîsete puternice pe care le înăbuşeau în palme. La marginea casei, orhidee şi nalbe îşi legănau încet, în adierea brizei, petalele albe şi roşii.

Abia am descălecat şi doi negri îmbrăcaţi din cap pînă în picioare în alb, care făceau de strajă de-o parte şi de alta intrării, dădură fuga să ne ia caii şi să-i ducă la grajd. Un al treilea, care purta în jurul gîtului un colan de argint, la fel ca aprozii de la Camera regelui, se frînse în două dinaintea noastră. Era majordomul Agamemnon, care îşi rosti numele şi funcţiile şi ne rugă să-1 urmăm.

Am mers docili în urma lui. Ne-a poftit să intrăm într-o încăpere de proporţii impunătoare, plină de candelabre şi de aplice în care erau înfipte sute de lumînări, a căror lumină se reflecta la nesfîrşit în oglinzile înalte cu rame aurite şi în lemnul lustruit cu grijă al bufetelor de teck şi scrinurilor de abanos marchetate cu sidef. Despicând asistenţa cu demnitate, ajunse şi se înclină respectuos în faţa unei doamne grase cu obrazul arămiu şi ochi negri arzători, apoi îi anunţă, mîndru:

— Doamnă Stăpînă, au sosit domnii ofiţeri,

— *Mucho gusto, caballeros*[2], spuse doamna.

Şi, întorcîndu-se cu un zîmbet încîntat spre domnul Fulminet, care şedea alături de ea, ne întinse mîna să i-o sărutăm, pe cînd şoptea în spatele evantaiului:

— *Bonitos*[3]!

Oricît de îndatoritoare era primirea ce ni se făcea, cuvintele mi se păreau cam ciudate. Căpitanul începu să ne explice, sub privirea înduioşată a doamnei, că *señorita* Soledad-Pilar-Concepción de Mora, cea de-a şasea fiică a unui colon din Vera Cruz, cînd împlinise vîrsta de douăzeci de ani, îşi părăsise ţara de baştină, Mexicul, la bordul unei nave aparţinînd Majestăţii Sale Catolice, pentru a se duce în Spania unde urma să se mărite cu un văr al său, judecător din Badajoz. În largul mării Caraibilor, bastimentul pe care se îmbarcase, în ciuda faptului că purta numele prezumţios de *l'Invincible* şi era înzestrat cu patruzeci şi opt de tunuri, se lăsase capturat de un corsar din Dieppe. Acesta, urmărit la rîndul său de ghinion, rătăci drumul şi, prins de o cumplită furtună, se scufundă în largul coastei Santo Dominguo. Cum a izbutit Soledad-Pilar-Concepción, agăţată de o epavă şi azvîrlită la ţărm, să fie descoperită printre mulţimea stîncilor, pe jumătate despuiată şi pe jumătate moartă, de către Augustin Cazenave, pe atunci în vîrstă de douăzeci şi cinci de ani şi foarte chipeş, n-ar fi putut spune nici ea însăşi. Oricum, tînărul o duse pe naufragiată în casa tatălui său, unde a fost readusă la viaţă. Graţia înduioşetoare a unei tinereţi nefericite se îmbina la ea cu focul spaniolelor născute sub soarele mexican. Nu-l văzuse niciodată pe vărul corregidor şi nu-i păsa deloc de el. Cu toată împotrivirea bătrînului Cazenave, fostul negustor de vite, care, avînd un singur fiu, cedă în cele din urmă, romanţioasa Soledad se căsători cu salvatorul ei. Nici după douăzeci de ani de căsnicie nu vorbea franţuzeşte decît cu foarte mare aproximaţie.

În vreme ce domnul Fulminet ne spunea această istorioară morală, eroina ei sublinia povestirea cu suspine în stare să-ţi frîngă inima şi cu exclamaţii pline de extaz: *Muy bien*[4]! Dar, *caramba*[5]! pentru ea, sau pentru *muchachas*[6] veniseră oare aceşti tineri *caballeros*? Ce dracu puneau la cale cele două turturele?

Eponine şi Valérie, una la dreapta şi alta la stînga tatălui lor, tocmai se apropiau, mai radioase şi mai fermecătoare ca niciodată în rochiile lor galben-deschis, al căror

---

[2] *Încîntată, domnilor (span.).*
[3] *Ce chipeşi! (span.).*
[4] *Foarte bine (span.).*
[5] *La naiba (span.).*
[6] *Copile (span.).*

decolteu adînc lăsa să se zărească, ceva mai mult decît cu două zile înainte, şi linia armonioasă a umerilor şi începutul arcuirii pieptului. Văzînd acestea, Sosthène o fi înghițit desigur în sec, deoarece fu cuprins de un pîrdalnic acces de tuse şi se făcu roşu ca un rac scos de la fiert, ceea ce avu drept efect imediat să provoace domnişoarelor o stare de voioşie.

— Nu mai e nevoie de prezentări, spuse plantatorul. Domnilor, nu vă rămîne decît să deschideți balul cu fetele mele. Doar dacă, adăugă el ridicînd o sprînceană de parcă abia atunci îi venise în minte ideea, doar dacă nu cumva căpitanul Fulminet va uza de întîietatea datorată gradului şi va face primii paşi cu mama fetelor...

Doamna Soledad dădu din umeri şi îşi lovi uşor soțul peste obraz cu evantaiul. Orchestra începu să cînte. Era alcătuită din două viori, un violoncel şi un flaut, care făceau cît un taraf de curte de conac, deşi muzicanții aveau nişte mutre dubioase. (Dar, pentru a-i face să țopăie pe colonii din Santo Dominguo, ei înşişi de toate neamurile, nu era interzis să fi tăiat pungi cu galbeni, sau chiar şi gîturi, de cealaltă parte a mării, sau să fi fost hoț de mare).

Primul dans a fost un menuet. L-am condus cu Valérie, urmată de sora ei şi de Sosthène. Cel puțin partenera mea se dădea drept Valérie, căci n-aveam cum s-o deosebesc de Eponine. Aventura mea cu Line şi Trine se reînnoda, cu deosebirea totuşi că nu aveam de ales şi că trebuia să mă feresc a-i face concurență lui Sosthène. Nimic mai uşor la prima vedere. Nu puteam fi geloşi unul pe altul, cum remarcase el pe bună dreptate, întrucît aceleaşi frumuseți ni se ofereau cu generozitate.

Curând de altfel, totul se şterse pentru mine. Un fel de pînză se aşezase între lumea dimprejur şi perechea pe care o alcătuiam cu Valérie. Dădusem uitării viața mea trecută: dragonii lui Pomponne, Fleurus, Paris, tata, şi Line şi Trine, pieptul străpuns al contelui de Valbert, atacul piraților algerieni, Africa, negrii masacrați pe *la Pélulante* şi marea nemărgintă sub cerul de cuptor. Din tot ceea ce fusesem, din tot ceea ce dorisem, nimic nu mai însemna ceva în ochii mei. Nu voiam decît să opresc din zbor această noapte caldă, această muzică, aceste lumini ce se învîrteau în jurul meu şi, mai ales, această mică mînă care fremăta în a mea, aceşti ochi care păreau că se topesc în ai mei, şi această răsuflare uşoară care se strecura printre nişte buze despre care n-aş fi ştiut să spun dacă exprimau provocare sau, făgăduință, şi acest parfum delicat răspîndit de un trup ale cărui mlădieri prevesteau înfocare.

Eram cucerit. A fost de-ajuns un menuet şi, după menuet, o gavotă. Aş fi dansat toată noaptea. Timpul nu mai exista. Fără îndoială, îmi pierdusem capul şi cel mai bun semn al dispariției rațiunii este că, după aceste dansuri şi încă altele, deşi nu schimbasem nici un cuvînt cu cea pe care o strîngeam în brațe, eram pătruns de simțămîntul că între noi se stabilise o înțelegere tainică şi profundă, pe deasupra cuvintelor, şi că această înțelegere putea să dureze toată viața.

Muzicanții făcură o pauză. Stăpînul casei, urcîndu-se pe o mică estradă, agită un clopoțel şi ne vesti că un foc de artificii va fi tras în grădină. Oaspeții aplaudară şi sclavii începură să aducă tăvi pline de tarte cu fructe, plăcinte cu miere, prăjituri cu migdale, pahare cu tafia, cupe cu vin de soc şi siropuri de portocale. Atenția mi-a fost atrasă puțin de cuvintele domnului Cazenave. Am vrut apoi să vorbesc cu Valérie. Dispăruse. În locul ei, dinaintea mea aveam chipul rotofei, cu pomeții uşor îmbujorați, al domnului Taillebois, luminat de un zîmbet jovial.

— Felicitările mele băiete. Frumoasă pereche, dragă Pollux, dar şi cea alcătuită de Castor al dumitale cu surioara nu era mai prejos, sînt dator s-o recunosc. Părerea mea e să nu încurcați cumva persoanele, că s-ar putea să iasă tărăboi. În sănătatea dumitale!

Luă din zbor un pahar de tafia pe care îl dădu peste cap dintr-o sorbitură.

— Lăudabil! continuă el. Ah! ştiu, nu fac bine să mă las pradă acestei porniri nefericite, dar la vîrsta mea, neputîndu-i aduce omagii lui Venus, sînt bune şi micile

compensații din partea lui Bachus. Esențial este nu atît să ocolești greșelile, cît să le recunoști.

L-am privit fără să-1 văd.

— Drace! spuse mai departe, vorbele mele de bătrîn măscărici pocăit nu-ți țin nici de cald, nici de rece. Mînzul vrea să scoată fum pe nări. Toate cele bune!

Se îndepărtă și începui să-mi caut frumoasa. Zadarnic. Desigur arătam destul de plouat, căci, dînd nas în nas cu Sosthène, văzui că izbucnește în rîs.

— Ce mutră ai, inimioară! Atunci, și fata ta și-a luat zborul?

— Doar dacă n-o fi căzut în vreo trapă.

— Ce perfidă!

Tu însă pari să te împaci destul de bine cu situația asta.

— Eu! Află, dacă vrei să știi, că Eponine m-a adus în stare de larvă, de stafie, sau zombi, cum se zice pe-aici. Și mai exact încă, abia am prins-o în brațe că m-am prefăcut în stană de piatră. Pluteam între cer și pămînt, aveam limba paralizată și nu mi-am putut descleșta dinții.

Suspină și încheie:

— Cu toate acestea, e a mea.

— Lămurește-mă.

— Cu neputință.

Nebunia lui semăna atît de bine cu a mea, încît n-am stăruit. Primele petarde făcură explozie. Am urmărit împreună cu el valul mulțimii care ieșea în curte, răsucind capul la dreapta și la stînga, în speranța că o voi descoperi pe Valérie. Noaptea spuzită de stele era înmiresmată de parfumuri nenumărate, dulcege și totodată iuți, care îmi sporeau descumpănirea. Degeaba încercasem să mă resemnez, să-mi repet că un bărbat cu judecată se ferește să făptuiască de două ori aceeași prostie și că cine s-a fript cu ciorbă suflă și-n iaurt. O altă voce îmi spunea că nu se putea face nici o comparație între Line și Trine, pe de o parte, și Eponine și Valérie, pe de alta. Primele, domnișoare de familie bună, fuseseră formate la școala unei destrăbălate, deprinsă cu toate capcanele și șmecheriile cochetăriei, temuta Stéphanie, mama lor. Nemernicul conte de Valbert, tatăl lor, urzise o mașinație diabolică, în bună înțelegere cu soția lui, avînd drept scop să-mi stoarcă o sută de mii de livre, ca răscumpărare. Dimpotrivă, Eponine și Valerie au fost desigur crescute de mama lor de sînge spaniol în spirit religios și în cultul onoarei, și tatăl, de-ar fi să-l judecăm doar după purtarea lui cu prilejul vînzării de sclavi, fiu al unui negustor de vite, dar rafinat prin avere, ar merita ca oricare altul particula nobiliară abuziv adăugată numelui său. Valérie nu era „de neam”. Ei și? Oare fiicele marilor seniori nu se căsătoreau cu bogătași *ipso facto*[7] curățați de originea lor umilă? Marchizul Bénigne-Augustin-Urbain de la Préec de la Fleur, respectabilul autor al zilelor mele, spunea, ca majoritatea celor interesați deopotrivă cu el în „afacerile extraordinare”, că banii n-au miros. Cu siguranță, Valérie avea o zestre frumoasă, și banii grei și sunători spală cu apă și cu săpun și o țărancă și un țăran.

La asemenea lucruri mă gîndeam cînd o jerbă de artificii pocni în văzduh, împrăștiind petalele unei imense flori galbene-aurii. Spectatorii scoaseră un murmur de admirație.

— Am avut dreptate, îmi strecură la ureche glasul lui Sosthène. Iată-le.

Eponine și Valérie, ținîndu-se grațios de mijloc, apăruseră într-adevăr în cadrul ușii. Motivul absenței lor bătea oricui la ochi. Pur și simplu, din cochetărie, își schimbaseră rochiile. Țesătura ușoară, care acum le învăluia formele fermecătoare, era de o nuanță din cel mai gingaș verde ca migdala. Această culoare le ședea la fel de bine

---

[7] *Prin însuși acest fapt (lat.).*

ca şi rozul „bonbon” şi galbenul, de lămîie. Sosthène observă îndată că se îmbrăcau în culori în stare să excite papilele gustative ale unui bărbat cumsecade, căruia îi plăceau dulciurile. Mă grăbesc să spun că în cursul acelei seri au mai dispărut încă de două ori, pentru a se îmbrăca în roşu-cireşiu şi bleu ca drajeurile.

Ne apropiarăm de ele şi, înainte de a le ajunge, o întrebare tulburătoare şi totodată nelalocul ei îmi veni pe buze:

— Care este Valérie, şi care Eponine?

În brusca lumină ceţoasă a unui foc de artifcii, îl văzui pe Sosthène cum pălise.

— Care? şopti el.

— Singura noastră salvare este să ne încredem în ele, spusei. Ia-o înainte.

Porni primul, dar cînd ajunse în faţa lor, pe cînd eu mă aflam la cîţiva paşi în urma lui, nici una nu păru să-i arate un interes deosebit. Viclenele stăteau una lîngă alta, fără să mişte nici măcar un deget. Era cu neputinţă să le deosebeşti: păreau două monezi marcate cu aceeaşi pecete, genele lor băteau în acelaşi ritm şi pe buze aveau acelaşi zîmbet încremenit.

Să fi fost doar o copilărie din partea lor, un simplu amuzament feminin? Decît să fii dus de nas, mai bine să tai în carne vie fără să mai stai pe gînduri. Făcui deci, la întîmplare, o plecăciune adîncă celei care se afla în faţa mea.

— Sublimă Valérie, îi spun, care ai fi fără seamăn în toate, dacă sora dumitale nu s-ar bucura de aceleaşi privilegii ale naturii, ştii, am început să mă tem să nu vă răpească un hoţ de mare, şi tocmai mă întrebam dacă după asta ar mai merita să trăieşti.

Domnişoara rîse dezvelindu-şi toţi dinţii.

— Trăieşte, domnule, ţi-o poruncesc, şi în ce priveşte răpirea, fii pe pace. Nu sîntem chiar atît de dezarmate cît ţi se pare. Ne pricepem foarte bine să călărim în galop şi avem mereu la căpătîiul patului un pistol încărcat, de care ştim să ne slujim la fel de bine ca si de sabie. Pentru tîlharii care îţi tulbură închipuirea mai avem în afară de asta şi o altă armă, un mijloc de apărare obişnuit în Mexic, pe care mama noastră ne-a învăţat cum să-l folosim. E de-ajuns să-ţi îngrijeşti unghiile, aşa încît să fie întotdeauna cu vîrf şi ascuţite ca un brici. Dacă vreun prost crescut începe să ne îndruge verzi şi uscate, nimic mai uşor decît să-i scoatem un ochi. Dacă insistă, îl pierde şi pe-al doilea. Priveşte.

Îmi întinse mîna dreaptă, pe care o cercetai ţinînd-o într-a mea. Avea cele mai frumoase degete din lume, lungi, subţiri, terminate cu unghii ascuţite ca vîrfurile de suliţă.

— Arată-le şi pe-ale tale, îi spuse surorii sale. Bănuita Eponine se supuse şi Sosthène, clătinînd din cap, zise încetişor:

— Nu mă puteţi face să cred vreodată că nişte lucruri atît de fermecătoare ar fi în stare să săvîrşească nişte acte atît de crude.

— Nu te bizui pe asta, îi răspunse ea drăgălaş. Într-o ţară cum este a noastră, în care bărbaţii, şi-aşa aprigi prin temperament, sînt atraşi mai mult decît trebuie de tafia amestecată cu praf de puşcă, cel mai bun mijloc de apărare al femeilor este să atace. De altfel, sora mea şi cu mine nu ne îndepărtăm niciodată una de alta mai mult de cîţiva paşi, aşa încît să ne putem ajuta la nevoie.

— Fiţi încredinţate, spuse Sosthène cu fermitate, că mai bine mă las tăiat în bucăţele ca şi carnea pentru tocătură decît să vă văd suferind cea mai mică jignire.

— O să vedem noi, răspunse aceeaşi.

Apoi, adresîndu-mi-se:

— Şi dumneata, domnule Lafortune, ai aceleaşi porniri lăudabile?

— Să mor în clipa asta, dacă vă îndoiţi de ele, domnişoară.

— În cazul acesta, spuse cea în care mă lăudam c-am recunoscut-o pe Valérie, nu văd ce ne-ar împiedica să facem acum o mică plimbare.

Mă luă hotărîtă de braț, pe cînd sora ei, făcînd același lucru cu Sosthène, ne arătă drumul. Focul de artificii nu încetase să umple cerul cu flori nemaipomenite, care se desfăceau în mănunchiuri şi cădeau prefăcîndu-se în pulbere luminoasă. Trecurăm printre grupurile de oaspeți, împărțiți perechi-perechi. Din cînd în cînd se auzeau nişte țipete de femei, despre care puteai crede, cum vrei, fie că admirau spectacolul, fie că dovedeau emoția față de anumite libertăți favorizate de întuneric.

Curînd părăsirăm ograda presărată cu nisip şi intrarăm sub bolta copacilor, unde se simțea parfumul puternic al magnoliilor. Apropierea de trupul fetei, al cărei pas era potrivit după al meu, mă ameți de-a binelea.

— Nu eşti prea vorbăreț, spuse ea după cîtva timp. Nădăjduiam să-mi faci curte, după moda de la Paris.

Ce înțelegea prin asta?

— Of! Valérie, oftai eu, să-ți spun că frumusețea dumitale îl face pe om să-i piară graiul?

— Bine, şopti ea strîngîndu-mă de braț. Continuă. Am prins-o de mînă.

— Atunci lasă-mă să-mi recapăt inspirația.

I-am apropiat mîna de gura mea, dar ea şi-a retras-o iute.

— Ți-am acordat o plimbare, şi nimic mai mult. Fii atent la unghii dac-o iei prea repede.

Am simțit pe obraz cinci mici împunsături ascuțite.

— Gîndeşte-te că, dac-aş fi apăsat mai tare, acum ai fi fost desfigurat.

— N-ai înțeles, Valérie, că de la primul dans am devenit sclavul dumitale?

Rîse.

— Avem destui sclavi pe-aici. Lămureşte-mă despre felul cum ai căzut în sclavie.

— M-am simțit al dumitale de la prima privire, de la primii paşi.

— Te înflăcărezi prea repede. Şi dacă nu sînt Valérie? Şi dacă nu cu mine, ci cu sora mea ai dansat adineauri? N-aş fi îndreptățită să cred că, trecînd fără deosebire de la una la alta, nu eşti decît un uşuratic înrăit?

Spunea adevărul? Să mă fi înşelat? Dar nu mai puteam da îndărăt.

— Nu, Valérie, inima mea nu s-a înşelat.

Rîse iarăşi. Un strigăt scurt, semănînd cu țipătul unei rîndunele, se auzi nu departe, ca o chemare. Fata tresări.

— E sora mea! Nu te mişca. Mă întorc într-o clipă. Fără a putea s-o rețin, îşi desprinse brațul de al meu şi dispăru într-un foşnet de mătase. Ajunsesem la un fel de răspîntie, de unde porneau ca nişte raze mai multe poteci care, întretăindu-se, alcătuiau probabil un adevărat labirint. Pe unde o luase? Nu cumva cele două surori se înțeleseseră să se distreze pe socoteala noastră? Deasupra mea, cerul era scăldat într-o lumină lăptoasă, dar frunzişul stufos nu te lăsa să vezi decît la cîțiva paşi. Singurele zgomote care ajungeau pînă la mine erau foşnetul frunzelor tulburate de vînt şi, în răstimpuri, şuierul artificiilor care despicau văzduhul.

Am aşteptat astfel, cu inima bătîndă, cîteva minute. Apoi răsunară rîsete zglobii şi, aproape îndată, o voce în care mi se păru că desluşesc o undă de batjocură, spuse în spatele meu:

— Ce-i asta? îmi întorci spatele? Nu e politicos din partea dumitale.

Şi începu să-mi explice, într-un ciripit întretăiat de alte rîsete, că sora ei, împiedicîndu-se de o rădăcină de copac, căzuse cît era de lungă şi fusese gata să-şi strice rochia cea frumoasă de n-ar fi fost brațul vînjos al lui Sosthène, care o ajutase la timp.

— Ai fi avut aceeaşi prezență de spirit, domnule Lafortune?

I-am sărutat mîna. De data aceasta n-a mai protestat şi, încurajat de acest prim succes, am atras-o spre mine şi am strîns-o în brațe. Ea se desprinse fără să se mai folosească de unghii.

— Nu fii atît de focos, amice. Dac-aş ceda pe loc capriciului dumitale, ce-ai crede despre mine?

— Că îmi faci favoarea de a nu mă dispreţui.

— Mare nebun mai eşti.

Datorită nu ştiu cărei tremurări din glasul ei, am crezut că rezistența îi slăbise şi am reînnoit încercarea. M-a respins iarăşi.

— Dacă ai mîna prea indiscretă, domnule sublocotenent, a mea va deveni iute şi, în plus, sora mea e la cîţiva paşi în urmă. Douăzeci de unghii înfipte în obrazul dumitale ar putea să-ți compromită cariera de curtezan.

Eponine — era oare Eponine? — apăru într-adevăr cu Sosthène. Se apropie de sora ei, o prinse de mîini şi, cu trupul dat pe spate, începură să se învîrtă, din ce în ce mai repede, țipînd uşurel de plăcere.

Se opriră din joacă, gîfîind. Cum am mai fi putut s-o deosebim pe Eponine de Valérie cînd, învîrtindu-se, se amestecaseră mai mult ca oricînd? În cele din urmă ne-am dat seama că erau ferm hotărîte să nu ne îngăduie acest lucru, deoarece una din ele strigă cu glas înspăimîntat, în care se putea bănui şi un dram de afectare:

— Domnilor ofițeri, ne-aţi făcut să ne pierdem capul. Focul de artificii s-a terminat şi toată lumea va intra în casă. Nu ne putem înapoia cu voi. Aţi avea de înfruntat nu mai puţin de şase neplăceri. Pe curînd, şi mai ales nu vă grăbiţi. Veţi găsi uşor drumul. Marinarii ştiu să se conducă după stele.

Încă o cascadă de rîsete şi, ţinîndu-se de mînă, dispărură în întuneric.

Am rupt tăcerea grea care se lăsase deodată.

— Dragul meu, sînt nişte fete cam ciudate.

— Adorabile! spuse Sosthene. M-am hotărît. Înainte ca *la Pétulante* să ridice ancora spre a se înapoia în Franța, îmi prezint cererea în căsătorie şi mă însor.

— Cu care?

Colegul meu se scarpină în cap.

— Să examinăm problema. Din punct de vedere fizic, nu există nici o deosebire între una şi cealaltă. Fără discuţie, în ce priveşte caracterul, temperamentul, care au importanța lor, mi se pare că una din ele este mai îngăduitoare decît cealaltă, mai puţin ursuză. Să fie oare Eponine, sau Valérie? Să zicem că Eponine mi-ar fi făcut jocul. Primise mai înainte s-o sărut pe gît fără prea multe fasoane. Vrînd să profit de avantaj, am strîns-o în brațe. Atunci a scos ţipătul acela — un ţipăt ciudat, pe legea mea, de parcă voia să imite o pasăre — care a făcut-o pe sora ei să alerge la ea.

— Deci nu se împiedicase de-o rădăcină?

— Asta a pretins după aceea, cînd s-a prefăcut că i se înmoaie picioarele. Bine! Apare presupusa Valérie şi peste puţin, chiar pe locul acesta, încep să se învîrtă. Pe urmă, prima sau a doua a rămas cu mine? În orice caz, a fost cu neputinţă să reiau discuţia de unde o lăsasem, îndată am şi fost ameninţat cu unghiile pe obraz.

— Fără umbră de îndoială. Ele se învârtesc şi noi sîntem titirezi... în concluzie?

— Însurătoarea mai mult ca ori cînd. Urmăreşte-mi raţionamentul. O cer pe Eponine tatălui plantator. Este limpede că se vor hotărî între ele care să fie soţia mea şi, în orice caz, eu nu voi pricepe nimic. Dar ce importanţă are pavilionul? Voi fi ales, înţelegi? Asta-i lucrul cel mai important.

Era un raţionament cam şubred. Începeam să mă simt foarte nedumerit.

CAPITOLUL 9

Trebuia să ne întoarcem la „casa mare”. De la răspîntia unde domnişoarele ne lăsaseră pradă gîndurilor, patru sau cinci poteci duceau în tot atîtea direcții. Pe care să mergem? Cumpăneam între două. Am ales-o, bineînțeles, pe cea rea. Crîngul în care am rătăcit peste o jumătate de oră devenea din ce în ce mai des. Pînă la urmă ne-am întors de unde pornisem pentru a regăsi răspîntia şi, luînd-o pe poteca cea bună, în cîteva minute am ajuns la casa cu toate ferestrele aprinse în întunericul nopții.

Balul tocmai se oprise pentru o scurtă pauză şi intrarea noastră n-a trecut neobservată. În jurul celor două surori, îmbrăcate de data asta în rochiile roşii, roia un grup de admiratori din colonie. Toți păreau să aibă cam aceeaşi vîrstă ca şi noi şi se arătau foarte curtenitori. Mi-a venit ideea să-i număr. Erau şase: exact cifra încurcă-turilor cu care fusesem amenințați.

— Credeam că ofițerii din marina comercială sînt mult mai atraşi de dans, exclamă una din cele două frumoase, la vederea noastră. V-ați aventurat cumva spre satul unde trăiesc sclavii noştri negri? Tot făcînd negoț cu „lemn de abanos” nu mai sînteți poate atraşi decît de frumusețea neagră. Phui! Grăbiți-vă să-l liniştiți pe căpitanul vostru, care era cît pe ce să vă şteargă de pe rolul echipajului ca dezertori.

Toți cei din partea locului făcură haz. La cîțiva paşi de noi se afla domnul Fulminet care, auzind gălăgia, ne făcu un semn prietenos. Orchestra începu să cînte un *rigaudon.*

— Am căpăta iertare, domnişoarelor, dacă v-am cere acest dans?

— Vai de mine! răspunse Valérie — sau Eponine? — Să readuci mieii rătăciți pe calea cea bună este o faptă pioasă.

Prinzîndu-ne fiecare fata de mijloc, am început dansul cu pas sigur şi curînd am remarcat priviri ostile ațintite asupra noastră.

— Ce vi s-a întîmplat? mă întrebă partenera mea. Cred că ghicesc, dar ați fost prea delicați, nu trebuia sa aşteptați atîta pînă să veniți după noi.

— Am să fiu sincer, Valérie. Delicatețea se datorează în bună măsură unei determinări imperfecte a punctelor cardinale.

Ea pufni în rîs, apoi, străduindu-se să pară serioasă, spuse, înfigîndu-şi privirile într-ale mele:

— După ce-ai recunoscut că sînt Valérie?

— Nu-mi pune la îndoială sinceritatea: după bătăile inimii mele.

— Iată nişte bătăi tare istețe, domnule Lafortune. Îşi înfipse uşor unghiile în podul palmei mele şi continuă mai în şoaptă:

— Dacă ai unele intenții în ce mă priveşte, trebuie să-mi spui care.

Întrebarea mă lua pe nepregătite, dar mă aflam sub farmecele fetei şi nu puteam da înapoi.

— Toate, am zis plin de avînt, începînd cu cele mai oneste.

— E bine spus, răspunse ea domol, dar mama m-a învățat să mă feresc întotdeauna de oamenii care ştiu să vorbească frumos.

Rigaudon-ul nu este un dans prea propice efuziunilor sentimentele şi, dacă mi se întîmplă doar foarte rar să pierd simțul ridicolului, apropierea de această făptură încîntătoare mă scotea din minți.

— O, Valérie, i-am spus cu glas gîtuit, cum să te conving cît de alese sînt intențiile mele?

Iarăşi i-am simțit unghiile şi, privind dinadins în altă parte, şopti:

— Tare-aş vrea să te cred, domnule ofiţer, dar pînă la noi ordine va trebui să-ţi supraveghezi nu numai gesturile şi cuvintele, dar şi drumurile pe care le faci. Oamenilor de pe aici le sare ţandăra repede, sînt geloşi ca nişte tigri şi cred că au drepturi chiar şi asupra lucrurilor ce nu intră în posesiunea lor, cînd le doresc. Mîine după-amiază mă voi duce la Capul Francez împreună cu sora mea. Vom trece călare prin faţa hanului unde locuiţi. Şi dumneata, şi prietenul dumitale fiţi cu băgare de seamă şi gata să veniţi după noi la promontoriul Înşelătoarei. Şi-acum, nici un cuvînt mai mult. Prudenţă şi discreţie. Spre a nu stîrni bănuieli, astă-seară nu mai dansăm împreună. Ai înţeles?

— La ordinele dumitale.

Dansul se terminase. M-am înclinat dinaintea ei. Cu buzele încremenite într-un zîmbet fascinant, îmi şopti:

— *Buenas noches. Hasta mañana.*[8]

Era aproape ora trei dimineaţa cînd m-am pomenit călărind împreună cu Sosthène pe drumul peste care pluteau miresme de balsam. Colegul meu era în al nouălea cer şi făcea tot felul de comentarii despre seara pe care o avusese. Cele două surori desigur se înţeleseseră între ele, căci presupusa Eponine îi spusese aceleaşi vorbe pe care le auzisem şi eu din gura Valériei. Ca şi mine, primise şi el sfatul de a nu mai dansa cu ea după *rigaudon*. Amîndurora ni se dăduse întîlnire a doua zi la promontoriul Înşelătoarei.

— Aşa că iată-ne ajunşi gemeni, spuse el ridicîndu-se în scări.

Îmi mărturisi că remarcase şi el privirile întunecate ale admiratorilor din partea locului, în timpul cît dansasem cu cele două fete.

— Crezi că voinicii ăştia sînt chiar atît de periculoşi pe cît lăsau ele să se înţeleagă, dragul meu Félix?

— Şi crezi tu, dragul meu Sosthène, că sîntem în stare să-i punem la respect?

— Ar trebui să-i întrebi pe piraţii algerieni pe care i-am trimis pe lumea cealaltă după acea blestemată eclipsă de lună.

— Allah să-i primească în paradisul lui! Şi începu să cînte cît îl ţinea gura.

De dimineaţă, domnul Fulminet îmi ceru să-l însoţesc în vizita pe care avea s-o facă unui plantator care cumpărase zece sclavi pe nişte baloturi de băcan şi de indigo. Plantaţia se afla la două leghe depărtare de Capul Francez şi şedeam ca pe ghimpi cînd, pe la ora prînzului, căpitanul discuta pe îndelete despre numărul butoaielor de umplut. Plantatorul contesta clauzele prevăzute cu ocazia vînzării. Vedeam că domnul Fulminet era gata să se supere. Furios cum eram, îmi scosei pe jumătate sabia din teacă şi o vîrîi la loc fără un cuvînt. Omul se crezu ameninţat? În orice caz, capitulă pe dată şi ne pofti chiar să luăm masa cu el. Tremuram de teamă ca nu cumva căpitanul să primească, deoarece riscam să nu mă mai pot duce la întîlnirea cu Valérie. Din fericire spuse că nu putea să întîrzie, căci trebuia să fie cît mai grabnic pe puntea vasului său pentru a supraveghea lucrările de carenarea corăbiei. Plantatorul, care se făcuse numai miere şi zahăr, stărui să acceptăm cel puţin o gustare care să ne ţină la drum.

— Bine, spune domnul Fulminet.

Discuţia avusese loc într-o magazie lungă, făcută din scînduri, unde — în compartimente separate prin pereţi tot de scînduri — erau depozitate, împreună cu plantele colorante, vanilie şi tutun, într-un ciudat amestec de mirosuri. Tocmai ieşeam din magazie pentru a ne îndrepta spre casa stăpînului, la vreo sută de paşi depărtare, cînd nişte urlete ne ţintuiră locului dinaintea unei colibe de vălătuci, acoperită cu frunze de palmier.

— Ce se întîmplă? întrebă căpitanul.

Plantatorul ridică din umeri.

---

[8] *Noapte bună. Pe mîine (span.).*

— Palatul justiției. Vreți să vedeți?

Dădu la o parte perdeaua de liane care ținea loc de uşă şi văzurăm un negru în genunchi, cu mîinile legate la spate. Avea jumătate din obraz năclăit de sînge. În fața lui, un mulatru înalt ştergea un cuțit mare pe o cîrpă.

— Vi-l prezint pe Martin, vătaful meu devotat, spuse plantatorul. Vede tot, ştie să se facă respectat şi ține să taie el însuşi urechile răufăcătorilor. Lucru pe care tocmai l-a isprăvit cu omul ăsta care a furat un sac de bumbac. Costul: o ureche. În caz de recidivă, o pierde şi pe-a doua.

— Nu socotiți că pedeapsa este mult prea mare față de greşeală? observă Fulminet.

Omul păru mirat de asemenea remarcă.

— Socot că păcătuim mai mult prin îngăduință decît prin severitate cu animalele astea. Gîndiți-vă că olandezii taie nasul sau le scot dinții doar pentru că sug o trestie de zahăr din recoltă. Iar englezii folosesc o altă mutilare, de care se tem cel mai mult nătărăii ăştia care nu visează decît să se joace de-a vita cu două spinări. Pe vremea cînd trăia tatăl meu, hoților li se tăia mîna dreaptă; dar asta însemna să-ți ştirbeşti capitalul.

Ceva mai departe am întîlnit şase negri cu spinările încovoiate sub saci grei de cafea. Îi supraveghea tot un mulatru. Îşi salută stăpînul şi, desigur pentru a-şi dovedi zelul, pocni din biciul care se încolăci în jurul gleznelor sclavului, din imediata lui apropiere. Nenorocitul se prăbuşi. O nouă lovitură de bici, însoțită de o ploaie de înjurături, îl puse pe picioare, gemînd din rărunchi. A treia lovitură îl făcu să-şi reia drumul.

Spectacolele de acest fel nu erau menite să-mi stârnească pofta de mîncare. Abia m-am atins de pateul de vînat din care gazda noastră a ținut morțiş să gustăm şi care răspîndea o mirozną tămîioasă de pasăre sălbatică. Abia după un pahar de tafia mi-a revenit şi mie inima la loc.

Pe drumul de întoarcere, nu m-am putut opri să nu-i împărtăşesc domnului Fulminet indignarea mea față de pedeapsa aplicată nefericitului hoț de bumbac. Dădu din cap.

— Eşti tînăr, dragă Lafortune. Credeam totuşi că cele văzute în Africa ți-au stăvilit valurile de sensibilitate. Plantatorul pe care l-ai văzut adineaori nu este mai rău decît altul. N-aş fi deloc mirat să fie un tată de familie model. Negrul ştie că, dacă fură, va suferi o grea pedeapsă corporală. Deşi ştie, îşi ia riscul, dar dacă pedeapsa ar fi mai uşoară, ar lua-o de la capăt în fiecare zi. Acestea fiind spuse, înțeleg că cei mai mîndri dintre ei, uneori foşti şefi de trib, căzuți în sclavie din greşeală sau pe neaşteptate, evadează şi fug în munții şi pădurile insulei, unde alcătuiesc adevărate bande de *desperados*[9]. Cel mai bun lucru este să nu-i întâlneşti în cale dacă nu vrei să suferi cele mai crunte maltratări, printre care şi aceea de a fi pus la frigare. Li se spune *scăpați*. Cei mai fioroşi, alături de locuitorii de pe Coasta Dinților, aparțin triburilor mandingo. Domnul Cazenave tocmai îmi povestea ieri că, nu demult, l-au răpit pe fiul unui plantator, un copil de doisprezece ani, pe care l-au mîncat liniştiți pînă la ultima bucățică. E-adevărat că dacă se lasă prinşi sînt traşi pe roată de vii. *Homo homini lupus*[10],- din păcate!

Explicația aceasta nu mă mulțumea. Aveam un răspuns gata pregătit.

— Domnule căpitan, nu cumva negoțul cu negri se află la originea tuturor acestor grozăvii?

— Poate, tînărul meu prieten, deşi aceşti mandingo şi alți mîncători de oameni n-au făcut decît să transporte la Santo Dominguo şi în alte părți obiceiurile din blîndele lor

[9] *În context: răufăcatori (span.).*
[10] *Omul este lup pentru om (lat.).*

țări! Oricum, negoțul cu negri furnizează coloniei muncitorii de care are nevoie pentru a fi rodnic exploatată. Menirea noastră este să-i creştinăm, să-i civilizăm pe aceşti muncitori, destul de leneşi din fire.

— Cu ajutorul biciului?

— Gîrbaciul, domnule moralist, n-a ucis vreodată pe cineva din marină unde se recomandă să fie folosit şi, dac-ai putut constata că mateloții de pe *la Pétulanie* n-au fost niciodată supuşi unor asemenea lovituri, aceasta se datorează faptului că, poate, căpitanul lor este un nebun bătrîn care, la vîrsta dumitale, se indigna, cu tot atît de puțin discernămînt sau, dacă-ți place mai mult, cu tot atîta generozitate ca şi dumneata.

Îşi îmboldi calul, care începuse să meargă mai încet, şi continuă:

— Ce-ar fi să discutăm despre un subiect mai plăcut? Seara trecută mi s-a părut că domnişoarele Cazenave au făcut asupra dumitale, ca şi asupra colegului dumitale, năzdrăvanul Sosthène, o impresie dintre cele mai puternice.

Nu m-am putut opri să nu mă roşesc ca un prost.

— Oh! nu te necăji. Admirația voastră ar fi putut cădea asupra unor obiecte mai puțin demne decît acestea. Dă-mi voie să-ți atrag doar atenția să nu intri cu uşurință într-o aventură pe care o văd fără ieşire. Familia Cazenave este una dintre cele mai cu vază în Santo Domingo. Tatăl este foarte atent; mama, de sînge spaniol, este în stare să scoată ochii unor curtezani prea îndrăzneți. Trebuie să mai adaug că peste două săptămîni vom ridica ancora. Crede-mă deci, sfatul meu este să nu treceți mai departe, ci să vă opriți la oftaturi. Mulțumiți-vă să le faceți o curte discretă, păstrați distanțele. Suspinele lasă amintiri plăcute. Pasiunile duse pînă la capăt, cînd nu se termină cu o legătură legitimă, nu lasă adesea în urma lor decît amărăciune şi ură.

Domnul Fulminet nu înceta să mă uimească. Acest marinar cutezător, totdeauna stăpîn pe sine, pe care îl văzusem comandînd manevrele pe nava sa cu siguranța unui bătrîn lup de mare, riscîndu-şi viața în lupta cu corsarii din Alger, dovedindu-l pe îngrozitorul rege Lolo, pedepsindu-l pe Sosthène pentru escapada lui în pădure fără a-l umili, înăbuşind revolta sclavilor fără a-i spînzura pe instigatori, în sfîrşit acest om cu judecată era şi un om de inimă. Îndeplinind cît putea mai bine sarcinile impuse de o meserie pe care şi-o alesese, dar ale cărei servituți şi nedreptăți le cunoştea, nu era deloc orb la cutezanțele nesocotite ale pasiunii care nu se vrea constrînsă. Chiar în această clipă se străduia să mă împiedice a face un lucru de ale cărui consecințe se temea. Puteai avea încredere în el. M-am hotărît să-mi deschid inima. Totuşi, pentru a nu-l alarma, i-am vorbit pe un ton firesc.

— Domnule căpitan, dar dacă Sosthène şi cu mine am nutri cele mai bune intenții de pe pămînt? Gemenele sînt de o frumusețe în stare să justifice orice nebunie, chiar şi-aceea de a le lua de neveste. Domnul Fulminet începu să rîdă.

— Fără îndoială, prietene, fără îndoială. Sînt de acord cu dumneata că arzătoarea frumusețe creolă lasă adesea în urmă frumusețea rece din Europa. Are un nu ştiu ce, o grație mlădioasă, ceva galeş, mă rog, nu ştiu ce promisiuni de voluptate — despre care mă voi feri să spun că sînt ținute întotdeauna — care au sucit capul multor marinari debarcați în Insule. Dacă vrei, să lăsăm la o parte cazul prietenului dumitale, căruia de altfel îi voi face aceleaşi rezerve asupra fondului, şi să ne ocupăm de-al dumitale. Ai uitat oare, domnule sublocotenent, că adevăratul dumitale nume — buna mea ținere de minte a reținut chiar şi toate prenumele — este Fortunat-Richard-Félix de la Prée de la Fleur? Ai uitat că tatăl dumitale este marchiz şi mă tem că n-ar privi cu ochi buni o mezalianță între fiul său şi o domnişoară de Saint-Lary de a cărui particulă nobiliară nu se poate lăsa înhățat decît un nătărău?

— Îi voi răspunde că dragostea are rațiunile ei.

— Nu sînt sigur că va fi de acord cu ele. Să trecem peste asta. Domnule Lafortune, eşti înscris pe rolul echipajului meu. În această calitate, ai obligația să te întorci la

Nantes cu corabia pe care am cinstea s-o comand, îmi vei îngădui să adaug că am ştiut să-ţi apreciez meritele şi că am nevoie de dumneata.

— Mulţumesc, domnule, i-am spus eu. Iertaţi-mă că insist asupra unui lucru, absolut din pură curiozitate. Să presupunem că, trecînd peste toate obiecţiile, cer mîna uneia din domnişoarele Cazenave, o obţin şi îmi pun juvăţul de gît. În acest caz, n-aş putea s-o iau cu mine pe la Pétulante, pe soţia mea legitimă?

Căpitanul clătină din cap.

— N-ai decît să-ţi laşi imaginaţia să zburde. Peste cincisprezece zile ne vom afla în largul mării. La vîrsta dumitale e mai bine să nu-ţi făureşti prea multe himere. Pînă la urmă sînt în stare să te înghită de viu.

Apoi, schimbînd tonul:

— Să ne întoarcem la lucrurile serioase. Mîine corabia noastră va fi gata. Domnul Pigache, care a rămas la bord de la sosire pentru a supraveghea operaţiile de curăţire şi vopsire, are şi el dreptul să se destindă. Începînd de poimîine vei dormi deci la bord, împreună cu sublocotenentul Goujet, ceea ce bineînţeles nu vă va împiedica să coborîţi pe uscat în timpul zilei, cu condiţia ca unul din voi doi să rămînă de serviciu.

— La ordinele domniei-voastre, domnule.

Neavînd aceeaşi direcţie, ne-am despărţit la o încrucişare de drumuri. Abia dispăru căpitanul în spatele unui boschet de manghieri, că şi dădui pinteni calului care o porni în galop.

Era tocmai ora două cînd am sărit din şa în faţa hanului *La Marinarul vesel.* După tremurul unei perdele mi-am dat seama că Sosthène şedea de pîndă la fereastra din camera lui. M-am dus degrabă la el şi i-am povestit discuţia pe care o avusesem cu domnul Fulminet, ferindu-mă să-i repet reflecţiile căpitanului cu privire la originea mea nobilă. Ridică din umeri.

— Ştii, şeful, cam exagerează. Să trecem peste serviciul de noapte la bord, deşi mă întreb dacă nu cumva se ascunde aici vreun şiretlic pentru a ne împiedica orice întîlnire nocturnă. Dar, în ce priveşte faptul de a te pune în gardă asupra unei căsătorii cu o creolă, aici, da, protestez. Ipocritul ăsta a omis să te informeze că acum vreo zece ani s-a însurat şi el cu o creolă, chiar aşa, fata unui plantator din Martinica, pe care a adus-o la Nantes, şi îi face cîte un copil de fiecare dată cînd se întoarce din Insule, de teamă să nu-l părăsească în lipsă. Acest părinte al Virtuţii are cinci plozi. Cu grija lor pe cap, îţi dai seama că doamna Fulminet nu mai are timp să se gîndcască la prostii. O cunosc. Părinţii mei sînt în vizită cu ea. E o femeie frumoasă, deşi cam prea durdulie pentru gustul meu, şi care probabil are şi cîteva picături de sînge negru în vine. Mai ales are nişte ochi, să scoale un om din morţi. De bună seamă nu-i ca Valérie, nici ca Eponine.

Urmă un schimb de cuvinte din ce în ce mai înflăcărate despre aceste zeiţe. De la prima femeie pînă astăzi, nu s-au văzut frumuseţi mai desăvîrşite pe scoarţa pămîntului. Seamănă trăsătură cu trăsătură, fiindcă desăvîrşirea lor odată atinsă nu mai putea fi depăşită. *Nec plus ultra!*[11] Întrebare: vor accepta să părăsească insula, după nuntă? Sosthène jură pe capul tatălui său că, din dragoste pentru Eponine, este în stare să se facă plantator. Nu mi-e greu să-mi dau seama că, de îndată ce mă voi întoarce la Paris, Stéphanie de Valbert va avea grijă să fiu întemniţat la Bastilia. S-a zis cu mine. Mă fac şi eu plantator. Meseria e brăţară de aur, mai ales cînd socrul se numeşte Augustin Cazenave de Saint-Lary. Bogăţie şi dragoste! Viaţa e frumoasă. Plutim în sfere eterice unde domneşte o fericire veşnică.

Sosthène, deşi o luase razna, continua să scruteze strada. Deodată se uită la ceas, o ceapă mare de argint emailat, şi se schimbă la faţă.

[11] *Dincolo de care nu se mai poate (lat.).*

— E ora patru. Cc-ar fi să nu mai vină?

— Nu le mai vedea pe toate în negru.

— Ia gîndeşte-te. Sînt bogate, foarte bogate, sînt curtate, adulate de lumea cea mai de vază, din punct de vedere bănesc. E-adevărat că averea tatălui meu nu este cu nimic mai prejos decît a negustorilor ăştia de zahăr. Ar fi trebuit să i-o spun de la început Eponinei, pentru a-i dovedi că nu sînt un coate-goale care aleargă după zestre. Domnişoarele acestea cărora toţi le cîntă osanale, nu văd în ofiţerii în trecere pe-aici decît prilejul unei distracţii fără urmări. De pildă, le dau întîlnire şi ele nu vin.

Devine alb la faţă. Îl bat prieteneşte pe umăr.

— N-ai înţeles nimic.

— Am înţeles că sîntem nişte nătărăi.

— Ba deloc. Poate am brodat prea mult în jurul interpretărilor. Ascultă aici. Despre fetele astea din Insule s-a dus vestea că au sîngele clocotitor. Poate că ale noastre nu sînt atît de mironosiţe cît au vrut să pară la început. Poate nu aşteaptă din partea noastră să le luăm de neveste, ci doar să aibă o aventură, o aventură cu nişte marionete, cum trebuie să ne vadă ele şi care îşi iau tălpăşiţa după ce fac două-trei piruete. Nevăzut, necunoscut!

— Şi povestea cu unghiile?

— Semn de temperament, dar şi praf aruncat în ochi. O fată de optsprezece ani, oricît ar fi de înfocată, n-o să-ţi cadă în braţe chiar în clipa cînd vrei tu. Încă din prima seară au făcut ce-au făcut şi-au rămas singure cu noi, ba ne-au şi dat întîlnire pe astăzi, atrăgîndu-ne atenţia să fim discreţi. Te sfătuiesc să nu te plîngi.

— Pînă atunci, nici urmă de Eponine în zare.

— Lasă-mă să-ţi explic. Cred c-am dibuit dedesubtul. Să revedem evenimentele în ordine. Ieri seară au dispărut în mai multe rînduri.

-— Ca să-şi schimbe rochiile.

— În pădure? Mare naiv mai eşti. Toată seara n-au făcut decît să se schimbe între ele, trecînd de la tine la mine. Nici unul din noi nu era în stare să ştie cu care din ele are de-a face. Nu uita că între surori gemene partida trebuie să fie totdeauna egală. Ei bine, închipuie-ţi că n-au fost în stare să aleagă între Félix Lafortune şi Sosthène Goujet. Atunci se hotărăsc să ne acorde graţiile fără deosebire şi unuia şi altuia, ceea ce, evident, exclude căsătoria, dar nu şi plăcerea.

Sosthène rămase cu gura căscată.

— Da ştiu că-ţi merge mintea! spuse el. Lucruri dintr-astea nu le vezi la Nantes.

Şi, făcînd o mutră deznădăjduită:

— Dar dacă am dat peste nişte cochete de la care nu vom obţine nimic-nimic?

— În cazul ăsta înseamnă c-am oftat zadarnic, dar suspinele lasă amintiri plăcute, mi-a spus domnul Fulminet.

Sosthène, descumpănit, cu faţa alungită, părăsise postul de pîndâ, cînd un nechezat se auzi în stradă. Alerg la fereastră şi ridic repede perdeaua. Le văd pe Eponine şi pe Valérie Cazenave, ţinîndu-şi capul sumeţit în sus, călare pe nişte sprintene iepe roaibe. Bineînţeles nu se opriră şi priveau drept înaintea ochilor. Iar pricina ne-chezatului vestitor nu era greu de bănuit. Probabil una din călăreţe îşi rănise la bot iapa, care se cabră înainte dea porni iarăşi într-un trap rapid.

Îl opresc pe Sosthène, care voia să se aplece peste fereastră, amintindu-i că ni se recomandase să fim discreţi. Domnişoarele ne doreau binele, după cum se vedea. Tre-buia să nu le compromitem şi să pornim după un oarecare timp, ajungîndu-le din urmă la locul întîlnirii. Bietul Sosthène! Nu mai ştia pe ce lume se află. Scăpărînd scîntei din ochi şi cu fruntea încreţită, era însăşi imaginea buimăcelii.

Din culmea entuziasmului, colegul meu căzuse într-o dispoziție sumbră, care îl ținu tot drumul de la Capul Francez pînă la promontoriul Înşelătoarei. Începu prin a-mi spune că însuşi numele locului de întîlnire te făcea să te gîndeşti că Eponine şi Valérie îşi băteau joc de noi. Mai bine informat decît el despre topografia insulei, l-am încunoştințat că acel vîrf se numea astfel pentru că era înconjurat de recife, ale căror colțuri nu ieşeau din mare decît pe timp de furtună. Nu părea convins, starea lui mă nelinişte şi l-am întrebat dacă nu cumva are febră, îmi răspunse în batjocură.

— Am avut febră. Tu m-ai scăpat de ea, dar mă întreb dacă eşti un medic demn de încredere. În orice caz nu peste mult timp vom şti care este adevărul şi mă întreb de ce acum cînd am ieşit din oraş n-o luăm la galop?

Îşi împunse mîrțoaga, care o porni în pas greoi, fără să depăşească mersul unui măgăruş.

— Nu-i nimic de făcut cu gloaba asta, murmură el, după ce l-am ajuns din urmă, fără să-mi grăbesc calul.

— Mai bine admiră priveliştea din jur, l-am sfătuit. O să-ți potolească nervii.

— Nu sînt un prieten al naturii, îmi răspunse el, acru. Nu făcea bine, deoarece ținutul pe care îl străbăteam, în ciuda vegetației exuberante, nu avea caracterul apăsător al pămîntului african. Sub cerul străveziu, de aceeaşi culoare ca şi ochii celor două surori, Eponine şi Valérie, am mers mai întîi de-a lungul unor plantații de trestie de zahăr. Trestiile erau lungi şi, la adierea brizei, se loveau între ele, ca nişte săbii. Tufele de bambus pîrîiau ca şi catargele unei corăbii. Apoi defilară copăcei de cacao cu fructe purpurii, tamarini care răspîndeau o aromă puternică, smochini din nordul Africii cu frunzele ca nişte rachete pline de țepi duşmănoşi. În sfîrşit, după o movilă, apăru marea, la fel de albastră ca şi cerul şi, după lunga centură de stînci acoperite de spuma valurilor, promontoriul Înşelătoarei. La capătul lui, cele două iepe erau legate de un copac cu trunchiul răsucit de vîntul mării. Alături străluceau două pete de culori vii — rochiile Eponinei şi Valériei, portocalii ca penele cocoşului de munte.

— Iată-le, îmi spuse Sosthène, cu glas frînt.

Am fost nevoiți să descălecăm, din pricina sfărîmăturilor de stînci de care s-ar fi putut poticni caii noştri jigăriți. Ținîndu-i de hăț ne apropiarăm de cele două fete, care izbucniră în rîs.

— Unde-ați găsit animalele astea de jug, domnilor ofițeri? spuse una din ele.

Apoi continuă cu o strîmbătură deloc măgulitoare în ce ne privea:

— E adevărat că nu sînteți dragoni, ci doar marinari, şi deci n-aveți misiunea să tăiați cu săbiile infanteria engleză.

Cum de-am putut scăpa momentul şi n-am protestat spunînd că slujisem în regimentul de dragoni al marchizului de Pomponne, că la Fleurus, sub comanda mareşalului de Luxembourg, am fost rănit la mînă şi la picior, şi am fost chiar invitat de marele om să-i pun mîna pe cocoaşă? Sosthène însă ştia, din gura domnului Fulminet, că mă bătusem în armata regelui şi nimic mai mult, şi nu voiam să mă cunoască sub alt nume decît Lafortune.

De altfel dragul Sosthène părea să-şi fi regăsit, dintr-o dată ardoarea, şi replică pe nerăsuflate că arma marinarului fiind şi sabia de abordaj, el nu era cel de pe urmă care s-o ia în mînă şi să zboare capetele dintr-o singură lovitură.

Domnişoarele scoaseră un strigăt de admirație. Sosthène le stîrnise pofta şi acum voiau să ştie totul, ne cereau să le facem o cronică amănunțită a faptelor noastre de vitejie. A fost rugat să se aşeze între ele. Eponine s-o fi făcut? Nu-mi rămînea decît să mă aşez şi eu alături de cealaltă.

Sosthène nu putea să piardă o asemenea ocazie de a-şi pune meritele în evidență. Începu prin a spune povestea cu piratul algerian pe care îl dăduse peste cap apucîndu-l

de glezne pentru a-i înfige apoi vîrful săbiei în piept. Această faptă de arme iscă rîsete şi aplauze. Recunosc, prietenul meu a avut onestitatea să arate că, în acelaşi timp, eu doborîsem un păgîn cu un foc de pistol. Acest act suscită însă mai puţin entuziasm, cu atît mai mult cu cît, istorisind următoarea mea explicaţie pe calea sabiei cu necredinciosul la timp ucis de domnul Pigache, povestitorul a lăsat să se vadă că, de fapt, avusesem nevoie de acesta din urmă pentru a scăpa de atacatorul meu.

Cele două surori nu mai aveau ochi decît pentru Sosthène. Sosise deci timpul să trec la acţiune. La urma urmelor, n-aş putea vorbi despre campania din Flandra, fără să-mi scot masca? Cea alături de care şedeam se hotărî în sfîrşit să se întoarcă spre mine.

— Acum e rîndul dumitale, domnule Lafortune.

— Cu mare plăcere, am spus eu, modest. Îngăduiţi-mi mai întîi să răspund la împunsătura de adineauri privind dragonii faţă de care mi se pare că aveţi mai multă consideraţie decît faţă de marinari.

Ele protestară într-un singur glas.

— Am fost dragon, spusei eu mai departe.

— Oh! exclamară ele.

— Dragon al lui Pomponne.

— Ah!

Ţineam să nu-mi cheltuiesc repede efectele şi am făcut o pauză.

— Dar povesteşte-ne odată!

— Să nu ne ascunzi nimic!

Vorbeau în acelaşi timp, arzînd de nerăbdare. Am dat drumul vorbelor, care au răsunat ca un oracol:

— Am luptat la Fleurus.

Acum eu eram acela care le reţinea întreaga atenţie. Sosthène, el însuşi uluit de cele auzite, mă privea, cu sprîncenele ridicate. Sigur de auditoriul meu, pe un ton neutru, aproape rece şi care contrasta cu ardoarea colegului, am început să povestesc prima noastră şarjă sub focul artileriei inamice, ale cărei ghiulele culcau la pămînt şiruri întregi de dragoni, şi de unde am scăpat doar cu o mică zgîrietură la braţul drept.

Eponine şi Valérie gîfîiau. Am pomenit cum s-a desfăşurat a doua şarjă, cea a victoriei, unde nu ne mai rămăsese decît să hăcuim duşmanul care o luase la fugă. Am lăsat să se vadă că mi-am făcut datoria pînă în clipa cînd calul meu a fost ucis sub mine şi m-am pomenit trîntit la pămînt, cu braţul şi piciorul rupte în mai multe locuri.

— Vai de mine! făcu vecina mea, cu glas tremurat. Şi cîţi duşmani ai tăiat cu sabia?

— Cîţiva. Doi, trei, patru, mai ştiu şi eu? După bătălie şi după ce ai fost cusut la loc, ca mine, e mai bine să uiţi. Singurul pe care îl ţin minte este un lungan spaniol, căruia i-am înfipt sabia în beregată tocmai cînd şi-o ridicase pe-a sa deasupra capului strigînd: *Hombre*[12]*!*

— Să nu povesteşti vreodată asta mamei, îmi şopti ea la ureche, ca şi cum señora Soledad ar fi putut s-o audă.

— Şi de ce ai părăsit armata?

— Pentru că mai întîi a trebuit să-mi cîrpesc braţul şi piciorul, fată frumoasă. Şi-apoi, voiam să văd lumea. Bănuiam că, la foarte mare depărtare de Franţa, peste mări şi oceane, voi descoperi cele mai răpitoare făpturi care au fost vreodată create pentru fericirea bărbaţilor.

Cea despre care credeam că este Valérie îmi dărui un zîmbet plin de făgăduinţe. Atunci m-am crezut îndreptăţit să-i iau mîna, să i-o strîng într-a mea, şi ea nu şi-o trase îndărăt.

---

[12] *În traducere literală: omule; foarte adesea folosit ca interjecţie (span.).*

Acest mărunt gest de intimitare nu-i scăpă lui Sosthène, care înţelese necesitatea de a relua cîrma în mîinile sale şi se năpusti spre Africa. Pentru că fetele se arătau lacome după poveşti de groază, ei bine, regele Lolo şi ceata lui furnizau bogate provizii. Începu deci să plouă cu lovituri de bîtă aducătoare de moarte, să zboare capetele sub sabia oacheşului tiran, pe care nu uitase, mai înainte, să-l picteze în culori în stare să-ţi ridice părul măciucă. Nu lăsă la o parte, deşi nu fusese martor, nici chinurile la care au fost supuse cele cinci negrese unse cu miere şi devorate de ţînţari, nici sacrificiul ritual adus zeului strîmtorii, înaintea plecării războinicilor la vînătoarea de sclavi.

Nu prea ţinea seama de cronologie, dar ştiuse să-şi conducă barca în chip abil, pentru că ajunse astfel la partea care credea că va fi hotărîtoare, aceea privind fuga lui nebună în pădure, pe urmele regelui Lolo.

Preambulul său, admirabil ca stil şi compoziţie, a fost întrerupt de mici strigăte scoase deopotrivă de Eponine şi de Valérie. Am avut toate motivele să mă supăr cînd aceasta din urmă, în culmea emoţiei, îşi ascunse obrazul în mîini deoarece pierdeam astfel mîna pe care o strîngeam cu înfocare.

Pînă în acest moment, spusele lui fuseseră *grosso modo* conforme cu adevărul istoric, după cele ce-mi mărturisise. Din clipa în care se aduse singur în scenă — ca un erou antic în pădurea fără margini, unde rădăcinile ieşite la suprafaţă ale unor uriaşi arbori de capoc seamănă în chip straniu cu şerpii care mişună printre ele, unde plantele, la fel de carnivore ca şi furnicile, digeră fără deosebire un fluture sau o pasăre-muscă — îşi dădu frîu liber imaginaţiei. Astfel gorila decapitată deveni o familie întreagă din această speţă, executată doar din cîteva lovituri de sabie. Inofensivul cinocefal, care îl căutase de pureci în timpul somnului, suferi acelaşi tratament, capul lui tăiat fără milă rămînind agăţat între două ramuri ale unui copac, de unde sîngele picurase multă vreme peste florile stacojii.

Surorile Cazenave erau captivate. Pieptul le tresărea sub bătăile repezi ale inimii. Mătasea rochiilor portocalii foşnea, mototolită de unghii. Sosthène înţelese că, pentru a-şi desăvîrşi izbînda, trebuia să mai lase sabia să vorbească. Cei doi luptători ai regelui Lolo, trimişi în urmărirea lui fuseseră, după cum îmi povestise la întoarcere, ucişi cu focurile de pistol. Dar armele de foc nu prea erau, după cum se vede, pe gustul acestor domnişoare. Unde-i opreliştea? Pistolul va fi îndepărtat. Suliţele aruncate de sălbatici şuieră pe lîngă urechile lui. Fără teamă, îşi aşteaptă adversarii furioşi. Ceva mai mult, le iese înainte. De două ori la rînd sabia îşi îndeplineşte misiunea, capetele se rostogolesc pe pămînt, unde pe dată sînt năpădite de insectele înfometate.

Uf! Sosthène se cheltuise într-atît, încît trebui să-şi şteargă fruntea năduşită. Dar îşi atinsese ţelul. Eponine şi Valérie scoteau suspine adînci şi nu ştiu care din ele rosti această frază neaşteptată:

— Ce viaţă frumoasă duceţi voi!

Sentinţa aceasta ne punea la egalitate şi mă liniştea — deşi aveam sentimentul că, datorită reticenţelor mele, jucasem mai corect decît Sosthène cu felul său de a apăsa pe coarda sensibilă. Ce-are a face? Rezultatul era obţinut, şi colegul meu, cu o îndrăzneală de care nu l-aş fi crezut în stare, se grăbea să exploateze situaţia. O luă în braţe pe vecina sa din stînga şi — miracol! — ea nu se răzvrăti împotriva acestei libertăţi. Chipurile lor se apropiară unul de altul şi iată-le topindu-se într-un lung sărut.

Nu puteam rămîne mai prejos, este de la sine înţeles, îndată o prinsei în braţe pe cea căreia îi strînsesem mai înainte mîna fără să se supere. Nici ea nu se apără mai mult. O, fericire! O, beţie fără seamăn!

— Ah! Valérie, suspinai.

— Eu sînt Eponine, spuse ea cu un zîmbet ceresc, dar ce importanţă are asta?

Puţin îmi păsa! Într-adevăr, ce importantă putea să aibă?

Cît timp ramaserăm astfel la promontoriul Înşelătoarei, primind mărturiile celui mai tandru interes pe care îl inspiram frumoaselor creole? Un ceas, poate. Valérie, câştigată acum de Sosthène, se ridică prima, sora ei urmînd-o pe loc.

— Ne aşteaptă un drum lung, spuse ea cu mâhnire în glas.

Apoi, cu o lucire năstruşnică în priviri:

— Mîine, la aceeaşi oră, ne vom întîlni la promontoriul Limonadei.

Ne explicară drumul pe unde puteam ajunge la locul acestei noi întâlniri şi săriră iute în şa.

— Nu porniți de-aici decît peste o jumătate de oră. Iar dacă socotiți că ne veți putea ajunge din urmă cu dîrloagele voastre, nu vă temeți, nici chiar un dragon n-ar izbuti.

Rîseră deopotrivă si iepele lor începură să urce movila la pas.

Cînd dispărură din privirile noastre, îl întrebai pe Sosthène cum mai stătea cu proiectele de viitor. Îmi răspunse aproape arțăgos:

— Vezi-ți de treburile tale!

Nu înțelegeam deloc această bruscă posomorală. Se supărase oare fiindcă Eponine a lui se prefăcuse în Valérie? N-am insistat şi, cum timpul de grație acordat de drăguțele noastre se scursese, pe cînd încălecam, mă bătu prieteneşte pe umăr.

— A noastră-i lumea, Félix!

Şi, pînă cînd sosirăm la han, cîntă tot timpul aproape fără întrerupere.

A doua zi ne-am dus la promontoriul Limonadei, căruia i se spunea astfel deoarece, ca să ajungi la el, trebuia să treci prin mai multe plantații de lămîi. Eponine şi Valérie, de bună seamă dintr-o lăudabilă dorință de a fi în armonie cu decorul, erau îmbrăcate în aceleaşi rochii decoltate, de un galben ca lămîia, pe care le văzusem cu două zile în urmă, la bal. Erau cu atît mai mult pe placul nostru, cu cît lăsau să li se vadă pielea de chilimbar cu mai mare generozitate decît rochiile lor portocalii. Întîi m-am gîndit că amănuntul nu putea să le fi scăpat. Vedeam o oarecare premeditare în avantajul nostru. A trebuit să-mi schimb repede gîndul.

În ziua aceea soarele arunca sulițe de foc. Fetele se aşezară în iarba fragedă, la umbra unui tamarin. Tot timpul drumului, Sosthène îşi îmboldise calul din genunchi şi din pinteni cu asemenea furie încît m-am văzut nevoit să-1 îndemn la moderație.

— Călăule, la ce ți-ar sluji să crape gloaba asta nefericită şi, pe deasupra, şi-a mea, fiindcă sînt silit să te urmez?

Nu voia să plece urechea la nimic şi, după o cavalcadă nebună, am ajuns lac de apă.

Ca şi în ajun, de îndată ce ne văzură, Eponine si Valérie au început să rîdă, clar numai de Sosthène. Într-adevăr, la cîțiva paşi de ele, acesta se înclină ceremonios, cu tricornul în mînă, făcînd o adevărată reverență de curte şi, scoțîndu-şi sabia, îşi aşeză pălăria în vîrful ei spre a o agăța de o ramură. După care salută din nou cu arma. Atunci se auzi un glas suav.

— Nu ne temem de sabia dumitale, domnule. Avem şi noi cu ce ne apăra.

Şi învîrti în aer o trestie cu măciulie de argint, prelungită cu o cravaşa de piele.

— Piele de leu de mare, dacă nu vă supărați, cea mai tare care există. Vrei să încerci?

— Dacă asta vă face plăcere.

Blînda copilă nu aşteptă să i se spună a doua oară. Se ridică dintr-o dată şi, cu toată puterea, lovi brațul care mai ținea încă sabia.

Sosthène făcu o strîmbătură de durere, dar, arborînd un zîmbet prietenos, spuse liniştit:

— Şi oamenii mai vorbesc despre moliciunea creolă! Această primire straşnică nu-l făcu să uite emoțiile dulci pe care le încercase la promontoriul Înşelătoarei. Şi, astfel, vru

să-şi îmbrăţişeze amazoana. Dar ea se desprinse din braţele lui, se dădu un pas înapoi şi spuse:

— Să nu facem geloşi!

La rîndul lui, braţul stîng îşi primi partea şuierîndă şi contondentă.

De data asta, colegul meu avea de ce să fie puţin descumpănit. Găsi totuşi cuvîntul potrivit, şi căzu în genunchi.

— Mă predau, spuse el.

— Te iert, îi răspunse fata, pe chipul căreia se putea citi plăcerea. Poţi să te ridici.

Pînă atunci mă ţinusem la o parte, fiind redus la rolul de figurant. Am înţeles însă că venise momentul să redresez situaţia. Cu o zi înainte, cîştigasem partida prin prestigiul curajului fizic şi al aventurii. Trezisem admiraţia care se îndreaptă în chip firesc către actele de bravură sau de curaj. Acum trebuia să schimbăm metoda şi să recurgem la cuvinte vesele care provoacă rîsul şi buna dispoziţie. Totdeauna femeile au mai degrabă slăbiciune faţă de cei care le amuză, chiar dacă nu-i stimează, decît faţă de cei pe care îi stimează şi care le plictisesc. Şi Sosthène părea că înţelesese acest lucru, după pozna cu tricornul care, din nefericire, se întorsese în dauna sa.

Era necesar să-i vin în ajutor. Ceea ce am făcut, declarînd pe un ton glumeţ că orice s-ar întîmpla, chiar dacă ne-ar snopi din bătaie, vom rămîne în veci îndatoraţi lor. Cea care asistase, fără măcar să clipească, la demonstraţia surorii sale, spuse atunci:

— Vrei s-o imit pe Valérie?

Deci, era Eponine! Presimţeam eu. Mi se dăduse confirmarea.

— La Paris, i-am spus, femeile se mulţumesc să lovească cu evantaiul.

— În cazul acesta, te-am iertat. Se ridică dintr-o mişcare.

— S-o lăsăm pe sora mea să-şi termine cearta cu prietenul dumitale, vrei? şi să facem cîţiva paşi împreună. Ai să-mi vorbeşti despre Paris.

I-am oferit un braţ şi ea mi 1-a luat. Eram copleşit.

— Cu ce să începem? Cu rochiile?

— Cu rochiile.

Mergeam pe malul mării şi, în toată viaţa mea plină de evenimente, n-am cunoscut poate clipe mai încîntătoare. Vremea se îmblânzise. O briză uşoară ne mîngîia obrajii. Marea, albastră şi nesfârşită, era calmă şi dantele fine de spumă se topeau la picioarele noastre.

În cei doi ani de viaţă frivolă, după întoarcerea mea din Germania, nu trecusem nepăsător pe lîngă toaletele frumoaselor făpturi care se arătaseră bune cu mine. E bine să faci complimente femeilor pentru exteriorul lor, spre a obţine cheia lucrurilor pe care le ascund.

— Am să-ţi spun mai întîi, dragă Eponine, că femeile din Paris ar putea lua cîteva lecţii de la cele din Insule.

— Ce fel de lecţii?

— De culoare. Ştiţi jocul culorilor şi nu neglijaţi nici una. E-adevărat că şi soarele vă îndeamnă la asta. La Paris, unde soarele-rege este mai statornic decît cel de pe cer, culoarea se schimbă cu fiecare anotimp, moda o impune şi le interzice pe celelalte. Dacă în iunie îmbraci aceeaşi culoare ca şi în aprilie, toată lumea te va arăta cu degetul.

— Ce modă rea, care te împiedică să fii verde dimineaţa, bleu la prînz şi roz seara.

— Asta pentru că moda, la Paris, se bucură de o putere absolută, draga mea. Gîndeşte-te, în fiecare lună, două păpuşi de mărime naturală, îmbrăcate de croitoresele reginei, sînt trimise la Londra, chiar şi pe timp de război. Li se spune Pandora-cea-Mare, celei care poartă toaleta de la curte, şi Pandora-cea-Mică, celei care poartă rochia de oraş.

— Vorbeşte-mi despre Pandora-cea-Mare.

Aici m-am cam încurcat puțin, trecînd de la fusta garnisită cu volane și de la corsajul împodobit cu brandeburguri, la mînecile numite *Amadis*, încheiate cu mulți nasturi spre cot, prelungite cu pliseuri și cu volănașe de dantelă; de la fundulițele jupoanelor, care nu prea mai erau la modă, la rochiile decoltate de iarnă, cu palatină de blană și manșon.

— Noi nu avem iarnă, aici, spuse cu melancolie Eponine.

— Prefacerile prin care trece mantoul nu te interesează deci decît de formă, continuai cu autoritate. Cînd am plecat din Paris, mantoul era o haină foarte amplă, în majoritatea cazurilor făcută din satin gros sau din catifea dublată cu satin. Ai muri de căldură sub el. Cum să-1 regreți cînd vezi umeri descoperiți, ca ai dumitale? N-ar fi o crimă să-i acoperi?

— Taci.

Era încîntată. Cunoașterea, aproximativă, pe care o aveam despre costumul femeiesc o uluia de bună seamă. Brațul ei, uneori, se strîngea ușor de brațul meu. După ce trecurăm de o ridicătură de teren, mi-am dat seama că Sosthène și Valérie nu se mai vedeau și deci puteam profita de situație. Spre surprinderea mea, Eponine se arătă mai puțin îngăduitoare decît cu o zi înainte. Încercînd să-mi apropii buzele de un umăr mai îmbătător decît toate parfumurile Arabiei, mă împinse, nu fără să freamăte.

— Fii cuminte. Sora mea nu-i aici.

Ce însemnau oare aceste cuvinte stranii? Pe cînd mie mi se părea că lipsa surorii ne-ar fi putut îngădui o mai mare intimitate, de ce se întîmpla invers? Spre a limpezi această enigmă ar fi trebuit, fără îndoială, să consult, prin mijlocirea unui astrolog, constelația Gemenilor.

Fără să mă dau bătut, am întrebat-o dacă i se întîmplă să poarte un *laisse tout faire*[13].

— E ceva nerușinat? mă întrebă ea cu mînie.

Și am simțit cinci unghii ascuțite înfigîndu-se în încheietura mîinii.

— La ce te duce gîndul? am continuat cu același ton. Este un mic, un foarte mic șorțuleț care vine pînă deasupra genunchilor și completează rochiile decoltate de vară. Anul trecut se purta mai ales cel bleu cu floricele roșii.

— Dumnezeule! strigă ca. Am văzut unul la nevasta guvernatorului, îl pusese la slujba de Sfîntul-Ludovic și-am rîs toate de ea ca niște nebune. *Laisse tout faire*! Trebuie să știi că nobila doamnă este foarte urîtă și că nimeni nu vrea să-i facă nimic, lucru care o jignește de moarte.

Acest val de voioșie mă îndemnă s-o sărut iarăși pe umăr, și ea nu protestă decît foarte ușor.

Cunoștințele mele în zorzonele începeau să fie pe sfîrșite cînd Eponine îmi spuse, încruntîndu-și sprînceana:

— Dacă te arăți atît de bine informat despre podoabele doamnelor, înseamnă că nu prea ești ușă de biserică, domnule Lafortune.

— Înseamnă doar, i-am răspuns, că am fost primit în societate.

Își desprinse brațul de sub al meu.

— Mi se pare că îmi ascunzi ceva. Nu cumva ești gentilom?

— Tatăl meu este un om de finanțe. Financiarii sînt primiți pretutindeni.

Chibzui o clipă, apoi continuă:

— De ce te-ai făcut marinar?

— Ți-am spus ieri. Am fost grav rănit pe cîmpul de luptă și voiam să văd lumea.

— Azi la Santo Dominguo, mîine în altă parte. Ești ca pasărea pe rămurea.

Suspină.

---

[13] *În traducere literală: nu-ți pese orice ți-ar face (fr.).*

— Nu prinzi rădăcini nicăieri. Acum, să ne întoarcem. Sora mea o fi neliniştită.

Grăbi pasul şi curînd îi zărirăm pe Sosthène şi pe Valérie care veneau în întîmpinarea noastră.

— Ne întrebam dacă n-aţi fost răpiţi de vreo şalupă, spuse Valérie. Ştii, domnule Lafortune, că un corsar francez a adus ieri în port o navă englezească cu treizeci de tunuri, pe care a prins-o în apropiere de Jamaica? Se pare că o corabie mare sub pavilion englez bîntuie prin împrejurimi, în scopul de a redobândi captura şi de a scufunda vasul corsar, pe deasupra.

Mă izbi faptul că Sosthène părea în al nouălea cer.

— I-am spus prietenului dumitale, continuă Valérie, adresîndu-se mie, că nu ne putem vedea nici mîine, nici poimîine, ci abia peste trei zile. El o să-ţi spună locul şi ora. Sîntem în întîrziere. *Adios*!

Eponine îşi apăsă pe buze un deget pe care apoi îl îndreptă spre mine. Apoi amîndouă începură să alerge spre roaibele lor.

Va urma...

Expediții și Exploratori

Thor Heyerdahl

1914 - 2002

Thor Heyerdahl a fost un etnograf şi explorator norvegian cu realizări ştiinţifice în zoologie şi geografie. A devenit celebru datorită Expediției Kon-Tiki în care a navigat 4.300 mile (aproximativ 7.000 km) din America de Sud până în Insulele Touamotu.

1938 -	Fatu Hiva -	Hunt for Paradise
1947 -	Kon-Tiki -	The Kon-Tiki Expedition: By Raft Across the South Seas
1955 - '56 -	Rapa Nui -	Aku-Aku: The Secret of Easter Island
1969 - '70 -	Ra -	The Ra Expeditions
1978 -	Tigris -	The Tigris Expedition: In Search of Our Beginnings

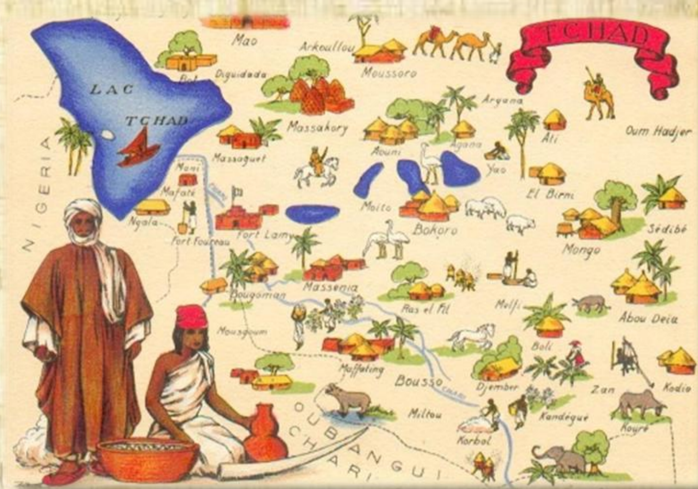
Expedițiile RA

CAPITOLUL 4

CU BEDUINI SI BUDUMA ÎN INIMA AFRICII

AFRICA. Nici un continent nu are un nume care să evoce atîtea lucruri. Auzi doar cuvîntul şi întinsul pămînt îți apare în fața ochilor. Un perete verde de junglă, frunze uriaşe de vegetație tropicală de după care apare un şir de hamali negri cu poveri pe cap venind în obiectivul aparatului de fotografiat. Girafe şi babuini aleargă de-a lungul peisajului. Tam-tamuri. Răgetul leilor. N-am fost niciodată în interiorul continentului african, am văzut numai licăriri, ca printr-o fereastră, în întunericul sălii de cinema, sau închise în paginile vreunei cărți.

Iată-mă ajuns şi aici. În inima Africii. În camera unui hotel micuț, din Fort-Lamy, capitala Republicii Ciad. Nici nu se putea să fiu mai departe de mare. Într-un fel era paradoxal, pentru că aici era prima etapă dintr-o călătorie care-şi propunea să traverseze Atlanticul pe o barcă din papirus. Singura apă din apropiere era un rîu liniştit. Îl puteam vedea pe fereastră: peisaj verde, maluri roşii din argilă, apa brună a junglei. Culorile străluceau în soare. Un grup de pescari, cu pielea udă strălucind ca licuricii, stăteau în apă pînă la genunchi pe țărmul noroios, trăgînd un năvod. Fixaseră un fel de stăvilar din crăci de bambus pe fundul albiei ca obstacol pentru peşti. Ieri am văzut şapte hipopotami trîndăvind pe celălalt mal în amontele rîului. Aici în capitala țării, ei au fost protejați. În schimb, crocodilii au fost practic exterminați, pentru că pielea lor reprezenta o parte importantă a exportului țării. În acest anotimp mijloacele de transport erau reduse la nişte canoe cu fundul lat, scobite în trunchiuri de copac ; nu plouase de şase luni, din anotimpul umed care se terminase aşa că apa era prea mică pentru folosirea bărcilor cu motor.

Rîul Chari curgea domol şi constant spre nord, dar apa pe care o aducea din junglă nu ajungea niciodată în îndepărtata mare. Din jungla întinsă, din sud, ea trece prin savană şi printr-o zonă de semideşert, în drumul ei spre marele lac continental Tchad, aflat la extremitatea sudică a pustiului Sahara. Aici căldura este atît de mare încît apa se evaporă la fel de repede ca şi pe cursul ei. Lacul Tchad are mulți afluenți care nu au altă ieşire decît cerul albastru care se arcuieşte senin deasupra vastei suprafețe a lacului deşertic şi care absoarbe cu nesaț vaporii invizibili.

Acesta era lacul pe care voiam să-l văd. Dar, pe cît e de uşor de găsit pe hartă, pe atît este de greu să ajungi la el. Pe toate hărțile lacul apare ca o inimă albastră a Africii, dar nu există două hărți care să-i dea acelaşi contur. Uneori este desenat rotund ca o farfurie, alteori e încovoiat ca un cîrlig de undită sau zimțat ca o frunză de stejar. Cele mai fidele hărți dau conturul marelui lac cu linii punctate, pentru că nimeni nu ştie forma lacului Tchad. Ea este variabilă. Mii de insule plutitoare sînt îngrămădite la suprafață, cînd duse într-o direcție, cînd schimbîndu-şi drumul spre o altă parte a

lacului. Uneori se izbesc şi se amestecă, se îngrămădesc pe ţărm şi se transformă în peninsule. Alteori se rup şi plutesc în diferite direcţii noi, spre destinaţii necunoscute. Lacul care acoperă uneori o suprafaţă de 10 000 mile pătrate (lacul Geneva are în jur de 225), seacă deseori la jumătate, pentru că adîncimea variază de la 1 la 4,5 m. Cea mai mare adîncime este în jur de 6 m. La nord este, în cea mai mare parte, atît de puţin adînc, încît papirusul acoperă o zonă întinsă, or, papirusul creşte pe cele mai multe dintre insulele care plutesc angajate parcă într-o întrecere continuă.

În Republica Ciad nu există căi ferate. Nu sînt nici drumuri care să fie deschise în tot timpul anului. Este un paradis al sportivilor şi al acelora care vor să găsească un petic de lume în care să nu se reflecte doar viaţa de toate zilele. În capitală sînt hoteluri de categoria întîi, farmacii, baruri şi birouri administrative ultramoderne pline de funcţionari negri, cei mai mulţi cu cicatrice asemănătoare pe bărbie sau pe obraji, semnificînd originea lor tribală. Drumurile largi, asfaltate, ce duc printre micile grădini ale bungalow-urilor franceze din perioada colonială[1] — terminată în 1960 —, devin mai grele şi mai exotice cînd se îndreaptă spre nisipul dintre şirurile de case arabe ale suburbiilor, ca să dispară apoi în peisaj cu interminabile drumuri de caravane ce leagă grupuri izolate de kraal-uri rotunde, băştinaşe. Pentru a face o călătorie în afara capitalei, pe ploaie, trebuie să mergi călare sau să zbori cu avionul. Dar acum rîul este navigabil pentru ambarcaţiile mici, pînă la magazinele situate în zona mlaştinilor, unde acesta se varsă în lacul Tchad.

Cu trei zile în urmă zburam pe deasupra Mediteranei şi a Saharei într-un avion francez care face escală, o dată pe săptămână, la Fort-Lamy în drumul său spre regiunile mai sudice ale Africii. Tot ceea ce este destinat statului, sau nu poate fi transportat săptămîni întregi cu cămilele, trebuie adus cu avionul: automobile, escavatoare, buldozere, petrol. Chiar şi homarii şi carnea fragedă de vită pentru marele restaurant „Tchadienne". Toate vin pe calea aerului.

Am părăsit nava, trei bărbaţi înarmaţi cu materiale de filmat şi cu diferite mărfuri în vederea comerţului cu puternicii constructori de bărci africani. Echipa mea consta din doi operatori de film, francezul Michel şi italianul Gianfranco. Urma să studiem şi să filmăm operaţia de construire a bărcilor. Din întîmplare am dat peste o fotografie dintr-un articol despre zona centrală a Africii. Reprezenta nişte negri stînd pe malul apei cu o ambarcaţie meşteşugit construită, de acelaşi tip cu bărcile din trestie, pe care le ştiam bine, din America de Sud şi din Insula Paştelui. Fotografia fusese făcută pe lacul Tchad şi chiar autorul era foarte categoric cu privire la asemănarea izbitoare dintre ambarcaţia din interiorul Africii şi tipul de barcă construit, cu secole în urmă, de indienii din zona lacului Titicaca, pe înaltele culmi peruviene. În Egipt acest tip african de ambarcaţie a dispărut de mult, dar aici, în inima continentului, s-a păstrat. Un vechi drum de caravane ducea din regiunea Nilului Superior, prin munţi, la lacul Tchad. Mai târziu a fost cunoscut ca drum de sclavi transafrican. Ştiam că antropologii aveau unele motive să creadă că o parte din populaţia Ciadului era de baştină din valea Nilului. Ciadul a fost ca o oală în care s-au amestecat populaţiile africane. Aici, soarele tropical îşi trimite razele arzătoare asupra unui amestec de tipuri umane şi trebuie să fii specialist ca să deosebeşti diferitele triburi şi graiuri. Dar un lucru era clar tuturora. Aşa cum Ciadul oferă o trecere din deşertul Sahara, ale cărui dune de nisip se rostogoleau cu tonele

[1] Regat indigen — Kanem — existent din secolul al VIII-lea. Este ocupat de francezi în 1900 şi integrat în colonia Oubangui-Chari, iar în 1922 este încadrat în Africa Ecuatorială Franceză. Ciad devine republică autonomă în 1958 şi-şi proclamă independenta în 1960 (cf. A. Bîrsan, Mic atlas geografic, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1967, p. 133.)

peste hotarul de la nord, prin nesfîrşita junglă de vegetație tropicală ce vine din sud, tot astfel nordul țării este plin de beduini şi de alți arabi, în timp ce sudul este locuit în exclusivitate de negri. Ei se întîlnesc în cîmpiile din zona centrală şi în capitala statului, Fort-Lamy, unde se unesc într-un efort comun pentru a întemeia o națiune din ceea ce a fost, o vreme, o colonie franceză.

După un duş rece făcut în hotelul cu camere cu aer condiționat, ne-am suit într-un taxi dogorind de arşiță şi ne-am dus la Biroul național de turism. Strada largă fierbea de maşini, biciclete şi trecători. Din cînd în cînd întîlneam cîte un alb printre africani. Erau funcționari şi colonişti francezi care au rămas aici şi după obținerea independenței. Şeful oficiului de turism era unul dintre ei. I-am explicat că am venit să întrebăm care este cel mai bun drum pentru a ajunge la lacul Tchad, deoarece n-am găsit nici cale ferată, nici şosea marcată pe hartă. Omul ne-a întins în față o hartă colorată şi nişte cărți ilustrate despre lei şi despre toate soiurile de vînat din junglă. Puteam merge să le vînăm pentru o taxă acceptabilă; dar trebuia să o luăm spre sud, în direcția opusă lacului Tchad. I-am explicat că noi vrem să vizităm lacul Tchad, deoarece este singurul loc unde putem vedea ambarcații de papirus. Şeful oficiului şi-a strîns harta spunîndu-ne că nu ne poate ajuta dacă nu dorim să mergem acolo unde el, expertul, ne-a recomandat. Apoi, calm, şi-a îndreptat pîntecele spre uşa biroului şi a dispărut. A trebuit să pescuiesc din paşaportul meu o scrisoare de recomandare, cu multe ştampile, de la Ministerul de Externe norvegian şi să i-o trimit înăuntru printr-un funcționar. Pîntecele şefului apăru din nou în uşă, de data aceasta explicîndu-ne foarte amabil că este imposibil să se ajungă la lacul Tchad înainte ca rîul să atingă cota maximă. În orice caz, pentru a găsi papirus trebuia să mergem de partea cealaltă a lacului, în satul Bol, pe țărmul de nord-est, unde se poate ajunge doar pe calea aerului. Doream să închiriez un avion?

Am acceptat, dacă aceasta era singura cale.

Şeful a ridicat receptorul. În țară erau doar două avioane cu un motor, şi amândouă în hangare, pentru reparații. Al treilea taxi-avion avea două motoare şi de aceea avea nevoie pentru aterizare de un teren de circa 800 m, iar locul de aterizare de la Bol avea abia 600 m. Şeful a mai adăugat că nu puteam filma decît cu aprobarea guvernului, deoarece, în vremea aceea, în țară era mare fierbere.

Era deci primejdios să te aventurezi în nord. Pentru a ne asigura de bunele sale intenții, şeful ne puse la dispoziție automobilul şi şoferul oficiului. Puteam să facem turul oraşului, să vedem tot ceea ce doream în Fort-Lamy şi să stăm de vorbă cu toți cei care ar fi putut să ne dea unele lămuriri cu privire la lac. Ne dădu şi adresa unui francez solid şi zîmbitor, cu brațele tatuate, care venise să studieze posibilitățile de îmbunătățire a pisciculturii şi dezvoltarea pescuitului modem în lacul Tchad. El ne-a explicat că singurul mijloc de-a ajunge la mlaştinile cu papirus de la Bol ar fi să mergem cu jeepul peste deşertul ce se întinde în partea de est a lacului. Acest fapt a fost confirmat şi de un doctor francez care era dresor de animale şi în acelaşi timp cel mai entuziast vînător şi expert din țară. Amîndoi ne-au atras atenția asupra lucrului pe care-l menționase şi şeful oficiului de turism: anume că partea aceea de țară era în fierbere. De fapt, pe lac exista o ambarcație mare care făcea periodic călătorii în jurul lacului, pentru a cumpăra o specie indigenă de porumb, dar acum nu era de găsit.

Nu multe țări şi-au trimis o ambasadă în Republica Ciad, dar Franța avea una în fosta sa colonie. Michael ne-a prezentat şi aici, dar ambasadorul venise doar de-o lună şi nimeni din personalul ambasadei nu fusese vreodată pînă la lac.

Eram de trei zile la Fort-Lamy şi nu ne rămînea altceva de făcut decît să mergem din agenție în agenție, din casă în casă, stînd de vorbă cu oameni prietenoşi, care ne ofereau cafea, bere rece sau whisky şi ne dădeau alte adrese la care am fi putut găsi vreo soluție. Pînă la urmă am făcut turul complet, ajungînd din nou la adresele pe care ni le dăduse şeful agenției turistice şi la oamenii cărora ne adresasem în prima zi. Am hotărît să mergem singuri pînă la Bol, cu jeepul. Aveam permisiunea oficială a autorităților. Singurul post de radiotelegrafie din întreaga zonă a lacului era instalat în Bol şi, ca o măsură de siguranță, Ministerul Afacerilor Interne urma să-l informeze pe şeriful din Bol de sosirea noastră. Trebuia să mai merg doar la Ministerul Informațiilor pentru a lua un document care ne autoriza să filmăm.

Ministrul îşi trecu mîna prin părul creț şi rîse cu hohote în timp ce verifica documentul pe care secretara îl completase după dictarea lui.

„Omul este arheolog, *ar-he-o-log*”, îi spuse el, dîndu-i înapoi hîrtia şi aprobînd, în acelaşi timp, din cap. „Schimbă asta în *ar-he-o-log*, altfel mahomedanii din ținutul prin care trebuie să treacă îi vor tăia capul”.

Am privit cu atenție peste umărul frumoasei cu păr cîrlionțat. Limba oficială a republicii este franceza, singurul element comun al numeroaselor grupuri etnice. Pe hîrtie am fost înregistrat ca *archévêque* în loc de *archéologue*, ceea ce însemna că pentru un timp fusesem episcop în loc de arheolog.

Greşeala a fost corectată, ministrul convingîndu-se că nu mai era nici o primejdie să fiu implicat în eventuale controverse.

Înarmat cu documente în regulă şi însoțit de doi şoferi negri, dintre care unul, Baba, spusese că a mai fost în Bol, ne-am început călătoria a doua zi, cu mult înainte de răsăritul soarelui, pe drumul de la Fort-Lamy. Am considerat că era mai sigur să împărțim grupul în două jeepuri în cazul vreunui accident în deşert, hotărîre care s-a dovedit foarte înțeleaptă. În maşina din față aveam o hartă galbenă, fără corecturi, pe care denumiri, ca Fort-Lamy, Massakory, Alifari, Kairom, Ngouri, Isseirom şi Bol, erau subliniate cu roşu. N-am întîmpinat nici o greutate în găsirea primelor sate. Erau bine marcate, iar drumurile nisipoase erau destul de sigure pentru a merge pe teren plat cu 60 mile pe oră, fără să fim scutiți însă de norii de praf pe care noi înşine îi trimiteam învălmăşiți spre cerul înstelat. Pe prima porțiune de drum, spre nord, buldozere şi grupuri de muncitori ridicau şoseaua mai sus de nivelul obişnuit al solului pentru a putea fi folosită şi în sezonul ploios. Cînd soarele se ridicase deasupra cîmpiei, la amiază, prima sută de mile rămăsese în urmă. Am apucat-o apoi pe diverse ramificații de drum, din ce în ce mai înguste şi curînd secolul XX dispăru dincolo de orizont. Chiar la ieşirea din capitală clădirile mari făcură loc grupurilor răzlețe de colibe rotunde acoperite cu paie — kraal-urile băştinaşilor —, cele mai multe dintre ele părăsite, şi încetul cu încetul ne-am trezit traversînd porțiuni de deşert nelocuite păstrînd urme rare de roți de-a lungul drumurilor de caravane, între sate, unde şirurile de case

joase, din lut, adăposteau un amestec de arabi, de capre, de catîri şi cămile. Apoi ne-am îndreptat spre o lume mai neobişnuită.

Acesta era deşertul. Aici era extremitatea sudică a Saharei. Ultimul termometru pe care l-am văzut înregistrase în jur de 50°C (122°F), la umbră. Dar unde ne aflam noi acum nu se găsea nici termometru şi nici umbră, pe mile întregi. În spatele nostru se întindea savana cu palmieri şi arbori arizi ca aspect, cuprinzînd din loc în loc veritabile parcuri naturale în care gazelele, porcii sălbatici şi maimuțele adunate în grupuri săreau încoace şi-ncolo pe drum, în tovărăşia păsărilor tropicale țipător colorate, în timp ce bibilicile se hotărau cu greu să plece din drum. Pe aici nisipul se aşterne ca zăpada pe pantele munților, în mormane şi dune, în creste joase ce se rostogolesc şi peste văi. Arbuştii răzleți, specifici deşertului, pătau infinitul însorit al nisipului.

Soare. Se afla chiar deasupra capetelor noastre, strălucind pe metalul maşinilor, care era atît de fierbinte încît nu-l puteam atinge. Căldura infernală ne irita nările ori de cîte ori respiram aerul fierbinte al deşertului, saturat de praful care se strecura înăuntru din toate părțile.

Ne împotmoleam des în dunele adînci de nisip, maşinile trebuind să se scoată una pe alta cu un cablu de oțel; aruncam plăci de metal fierbinte sub roți pentru a avea o suprafață solidă. Din cînd în cînd se opreau sub arşiță cînd unul din jeepuri, cînd celălalt, cu motoarele încremenite. Dar Baba şi prietenul său erau mecanici excelenți şi, înarmați cu o cheie, o piuliță şi o şurubelniță, reuşeau să le pornească întotdeauna. Cînd nisipul era destul de stabil mergeam cu viteză amețitoare. Din cînd în cînd urmele roților dispăreau cu totul şi atunci mergeam înainte pînă cînd Baba socotea că sîntem din nou pe drumul cel bun. Astfel am ajuns într-un sat singuratic pe care Baba nu-l ştia şi care nu era notat nici pe hartă. La o curbă, prin preajma primelor colibe de pămînt, amîndouă maşinile s-au împotmolit în nisip şi a trebuit să ne dăm jos şi să săpăm din nou.

Era pentru prima dată cînd nu ne simțeam în largul nostru. Arabii, înfăşurați în veşminte vechi, cenuşii şi burnusuri albe, cu figuri inexpresive şi cu privirile ațintite asupra noastră, veneau încet — deosebit de încet — apropiindu-se din toate părțile, fără să-şi întoarcă o clipă privirile de la noi şi fără să schițeze vreun gest de salut sau de ajutor. În scurt timp eram înconjurați şi cercetați cu ochi de vultur, ce nu răspundeau încercărilor noastre de a le zîmbi sau de a-i saluta. Nu era nici o femeie. Aveau pielea tot atît de neagră ca şi cei doi tovarăşi de drum ai noştri, dar trăsăturile ferme, nasul acvilin şi buzele înguste îi trădau ca fiind arabi. Viața aspră din deşert lăsase urme înăsprite pe chipul şi în felul lor de a vedea lucrurile. Aici nu exista milă. Nici îndurare. Nici telefon. Lumea de dincolo de dunele de nisip era reprezentată numai de cele două jeepuri ale noastre, acum bine înțepenite în nisip.

Plăcile de metal fuseseră fixate la locul lor, iar acum Baba şi prietenul său stăteau fără speranță la volan accelerînd pînă cînd nisipul începu să fie spulberat de sub roți. Arabii stăteau nemişcați, aşteptînd sau ascunzîndu-ne parcă ceva. Atmosfera era încordată, iar privirile din ochii lor îți trezeau simțăminte contrare: ori stăteau gata să se

repeadă, ori să fugă la prima mişcare a noastră. Deci trebuia neapărat să acționăm noi întîi. M-am îndreptat, călcînd apăsat, spre unul ce părea să fie conducătorul lor şi, politicos, i-am întins cele două lopeți, arătîndu-i că am avea nevoie de încă doi bărbați pentru săpat. Ezită, puțin surprins, apoi apucă lopețile şi începu să dea ordine, să strige, asemenea unui sergent irascibil. Îndată ce le făcu semn celorlați să ne ajute la împins, simții pe neaşteptate umărul puternic al şefului pus lîngă al meu; aproape în acelaşi timp era să fim călcați în picioare de gloata care ni se alătura ca să urnim maşinile din loc.

Am strîns cîteva mîini, în semn de mulțumire, şi am pornit cu nelipsitul nor de praf încolăcit în jurul nostru, trecînd iute prin sat, cît ne țineau roțile şi intrînd apoi pe un drum de cămile bine bătătorit.

Pe la amiază am trecut printr-un alt sat unde am simțit aceeaşi ostilitate. Aici a trebuit să ne forțăm drumul prin mase compacte de oameni şi printre turme îngrămădite de cămile, catîri şi capre ce se odihneau într-o piață situată în mijlocul unor case de chirpici. Vădit mînioşi, arabii se strînseseră tăcuți în jurul nostru fără să ne răspundă la salut, vrînd parcă să ne citească gîndurile.

Ce ar putea să facă nişte străini pe aceste tărîmuri pustii? Se vedea bine că eram oaspeți nepoftiți şi din nou am fost nevoiți să dispărem cu repeziciune în deşert.

Era aproape seară, dar căldura era încă apăsătoare şi înnăbuşitoare. Pe Baba îl durea capul, iar cei din jeepul al doilea, sătui de atîta praf înghițit, rămăseseră cu mult în urmă. Apa pe care o aveam într-o canistră mare era dezgustător de caldă, arzîndu-ți mai curînd buzele, decît să te înviorează. În satele prin care treceam nu putea fi vorba de fructe, ci doar de o apă pămîntie luată din oază sau de un lapte murdar de capră, oferite în căni de lut sau din fructe uscate de calebassă[2] . Am călătorit o zi întreagă fără să vedem măcar o sticlă goală, o canistră sau vreun petic de hîrtie pe lîngă urmele lăsate de roți. Numai la ieşirea din capitală am observat o dată pe şosea cioburi de sticlă. Aici totul este făcut de mîna omului: case, haine, hamuri. Transportul se face în lungi caravane de catîri mici purtînd poveri grele, de cămile înalte cu arabi legănîndu-se sus pe ele, precum şi de femei desculțe ducînd căni sau coşuri pe cap. Ceea ce prisoseşte se vinde la piață în satul vecin. Este o lume deosebită de a noastră, care îşi duce viața numai prin mijloace proprii, o lume nealterată, independentă. Întreaga civilizație a lumii ar putea să se scufunde, iar ei ar continua să trăiască tot aşa de bine, simplu, modest, hotărît, legați de tradiție şi de pămînt.

În sfîrşit, lacul începu să se ivească în zare. Albastru şi strălucitor ca oțelul, întinsa lui oglindă reflecta cerul deşertului de după o centură de trestii verzi pline de sevă — trestii de papirus. Din vîrful unei dune de nisip îl puteam vedea ca pe un miraj ireal, îmbiindu-ne să lăsăm maşinile şi să alergăm spre el, croindu-ne drum prin pădurea verde şi răcoroasă de trestii şi să ne aruncăm în albastra, atît de albastra lui apă, să bem, să ne scufundăm, să ne răcorim, să ne dăm jos crusta galbenă de nisip din urechi, din nas, de pe pleoape, să ne curățăm toți porii de pe piele, să ne spălăm, şi iar să bem, să bem, să bem... Stătusem în jeepuri de treisprezece ore, iar cînd Baba a oprit maşina eram atît de înțepeniți şi de năuciți, încît abia ne mai puteam ține pe picioare pe pămînt. Nu era prudent să lăsăm jeepul acolo. Mai bine să ajungem la Bol. Satul era situat pe o plajă deschisă şi dacă mergeam cu toată viteza puteam fi acolo la căderea nopții. În deşert nu eşti în siguranță noaptea.

---

[2] *Crescentia cujete*, arbore caracteristic zonei tropicale a Africii, cu fructe lunguiețe sau sferice care pot fi modelate prin mijloace artificiale (cu ajutorul unui liant) sub formă de căni, sticle, oale, farfurii, linguri, etc.

Am reuşit să ne stăpînim cu greutate. Apa era atît de aproape, atît de ceresc de albastră şi atît de ispititor de frumoasă în goliciunea ei rece, ascunsă de după cortina de trestie. Ne-am reluat deci locurile, cu gurile încă pline de praf, prăjiți şi fripți în jeepul de metal încins, în timp ce Baba întorcea vehiculul în direcția opusă, începînd să coboare de pe drumul de nisip spre mai mult nisip, nisip de deşert.

Ceva mai tîrziu am avut prilejul să-i fim recunoscători lui Baba. Soarele era la asfințit cînd cele două jeepuri au ajuns pe suprafața tare a drumului de caravane ce leagă, spre est, localitatea Bol de satele din deşert; ne-am repezit drept înainte prin piața goală, spre plajă, în josul caselor, gata să ne scufundăm în apă cu haine cu tot, cînd am auzit un strigăt de avertizare. Venea din partea unui tînăr francez cu barbă, apatic, adus la țărm de o echipă de cercetare de pe o navă ce lucra pe cealaltă parte a lacului. „Plecați de acolo dacă nu vreți să fiți ciuruiți într-o clipă de *bilharzia*, spuse el cu răceală. E plin lacul de ei”. Ne-am uitat la Baba. A ridicat din umeri şi s-a aşezat din nou, plin de praf, în jeep.

Frumosul lac paradiziac era plin de *bilharzia*, una dintre cele mai perfide creaturi din Africa. Mica bestie, aproape invizibilă, este un vierme lung de un milimetru şi atît de subțire încît poate străpunge cu iuțeală pielea omului, depunîndu-şi în corpul acestuia ouăle minuscule, care se transformă curînd în viermişori ce se tîrăsc pînă în măruntaie mistuindu-le.

I-am mulțumit francezului pentru sfat şi l-am întrebat dacă există pe acolo vreun loc unde să ne spălăm. A clătinat trist din cap. Apa folosită de localnici e luată din lac şi trebuie să fie ori fiartă ori lăsată să stea o zi sau două. Sătenii rămăseseră la o oarecare distanță, pînă cînd ieşi dintr-o colibă văruită, venind spre noi cu paşi mari, un negru uriaş, urmat de un mic cortegiu. Acest uriaş era tipul adevăratului conducător. Avea funcția de şerif în Bol, în locul unui alt om care era plecat într-o regiune mai înaltă a țării. Nimeni din Bol nu primise promisul anunț al sosirii noastre. A urmat nelipsita întrebare: Cine sîntem şi unde ne sînt documentele? Pe şeriful Adoum Ramadan îl durea o măsea şi de aceea nu era în cea mai bună dispoziție. De altfel avea în grija sa toată populația din Bol, compusă din două mii de locuitori, arabi şi negri, dintre care două sute erau şefi de sate, aşa că nu avea mult timp de pierdut. Michael i-a dat o doză de aspirină şi i-a explicat că de fapt căutam o gazdă pentru noapte, deoarece am călătorit „înseamnă că ați mers repede”, spuse scurt şeriful, ca şi cum nu l-ar fi interesat subiectul. Apoi ne-a întrebat din nou de ce nu fusese anunțată sosirea noastră de la Fort-Lamy. Radiotelefonul este în perfectă stare. Mai mult chiar, putem mulțumi soartei că am putut să străbatem pînă la el ruta pe care ne-am ales-o. Tot acum aflăm că în luna aceea fuseseră arse de-a lungul drumului ce leagă Fort-Lamy de Bol, cinci jeepuri.

Ni s-a ordonat clar să rămînem în Bol pînă cînd vom avea posibilitatea să plecăm pe alte căi decît traversînd deşertul.

Chinuit de măseaua care-l durea, şeriful trimise un om din escorta lui să ne arate drumul spre o colibă din ciment, care se afla izolată pe plajă, după care dispăru în întuneric, în sat, însoțit de tăcuta lui escortă.

Coliba este formată dintr-un coridor şi două camere mici de formă pătrată, unde a trebuit să păşim peste trupuri de bărbați şi femei adormite. Era casa de oaspeți din Bol, unde orice călător putea să intre şi să se culce, iar chipurile ce se ridicau să ne privească în timp ce păşeam peste ele nu erau prea încîntătoare. Într-un colț se afla un duş, care nu avea altă sursă de apă decît o baltă murdară plină de săpun aflată într-o scobitură adîncă de 20 cm, făcută în pardoseala de pămînt. Am încercat să pompăm

apă, dar cînd am văzut că conducta venea direct din lac şi că deci era plină de bilharzia, am renunțat. Nu aveam de ales decît să dormim cu praful pe noi.

Baba tocmai măturase locul în care ne pregăteam să ne desfacem sacii de dormit cînd şeriful dădu buzna înăuntru, cu fața lui mare şi blîndă luminată de un zîmbet larg. Îi trecuse durerea de dinți. Ne întrebă dacă s-ar putea să mai primească şi restul din medicamentul pe care i-l dăduse Michael, urmînd ca, în schimb, să ne fie aduse trei paturi de la casa şerifului. Am dormit cu plase contra țînțarilor deasupra noastră şi cu pistoale sub pernă. Cît a fost noaptea de lungă am simțit oameni invizibili dîndu-ne tîrcoale prin întunericul de smoală, şi în câteva rînduri le-am auzit chiar respirația aproape de urechea mea.

Cînd soarele se ridică deasupra lacului am fost deşteptați de murmurul unui şir de arabi îngenuncheați de-a lungul peretelui, prosternîndu-se cu fața la pămînt în rugăciunile lor către Mecca. Alții stăteau liniştiți pregătind ceai la un foc din trestii uscate şi rupte. Aflîndu-se într-o stare de spirit excelentă, şeriful ne-a invitat să mîncăm cu el refuzînd categoric să ne atingem de proviziile noastre. Mai mult, eram oaspeții lui atîta timp cît aveam să stăm în districtul Bol. Bucatele sale erau, de fapt, excelente în felul lor, numai că trebuia să fii atent să nu strîngi dinții de-a binelea, ca să nu mesteci inevitabil şi nisip de deşert.

A doua zi am văzut prima barcă de papirus. Trecea încet pe lîngă mine plutind liniştită pe oglinda lucie a încîntătorului lac, care-şi schimbase complet înfățişarea avută cu o zi înainte.

Cînd am sosit aici văzusem în fața colibei noastre o insulă mare, joasă, care dispăruse acum fără urmă, în locul ei conturîndu-se alte trei insule. Cea mai mică dintre ele şi-a schimbat poziția încet — în timp ce mă uitam la ea — fiind purtată spre dreapta şi lăsînd în urma ei o uşoară dîră. Părea un coş mare de flori, frumos aranjat, un buchet uriaş de flori de papirus, aurii, delicate coroane neastîmpărate, cele mai lungi puse în mijloc, iar cele mai scurte aplecîndu-se grațios peste margini, reflectîndu-şi galbenul petalelor şi verdele tulpinilor în azurul apei. Mici plante agățătoare şi diferite flori şi frunze îi înfrumusețau compoziția estetică. Insula plutitoare, cu covorul său de iarbă împletit în rădăcini şi plante fibroase, se îndepărta plutind maiestuos fără vîsle sau motor. Barca din papirus înainta domol şi sigur pe lîngă coşul cu flori, plutitor. Doi africani îmbrăcați în alb, înalți şi drepți ca nişte soldați de plumb, conduceau ambarcația cu ajutorul unor prăjini lungi. Barca galbenă şi trupurile negre, strălucitoare, se oglindeau de asemenea în lac şi imaginea reflectată, văzută deci răsturnată, mi-a amintit de celelalte bărci din papirus care pluteau în această poziție în comparație cu noi, pentru că se aflau de cealaltă parte a globului, pe lacul Titicaca din America de Sud. Bărcile de pe lacul Titicaca se asemănau atît de uimitor cu barca pe care o priveam acum, încît ele ar fi putut înlocui cu uşurință imaginea oglindită în apa lacului african.

Doream foarte mult să pot încerca una din aceste bărci, după ce voi fi învățat cum se construiesc. Cei neinițiați nu ar putea crede că se poate construi o ambarcație de această formă specială, numai punînd la un loc tulpini de papirus, după instinct.

Şeriful ne duse într-o audiență solemnă la sultanul M'Bodou M'Bami, conducătorul religios al districtului şi cel mai puternic om din întreaga regiune. Şeriful şi oamenii lui erau africani din sud. Era mare şi osos, ca o gorilă veritabilă, în timp ce sultanul era ca un par, cu un cap mai înalt decît talia unui om obişnuit. Capul şi partea de jos a fetei erau înfăşurate într-o bucată de pînză ce cădea peste o pelerină care ajungea pînă la glezne, astfel că i se vedeau numai nasul coroiat şi ochii pătrunzători. Toți conducătorii din sat şi-au scos sandalele înainte de a păşi pe pămîntul curții din fața modestei case de chirpici a sultanului, unde avea loc adunarea. După aceea am fost instalați în jurul unui loc larg, nisipos, situat în mijlocul oraşului şi rezervat parăzilor, unde urma să apară sultanul, în onoarea oaspeților săi, călare pe un cal alb pur sînge. În timp ce doi oameni țineau frîul şi îndemnau armăsarul să se aşeze pe picioarele dinapoi, sultanul stătea nemişcat, înconjurat de un grup de fete, colorat îmbrăcate, care alergau într-una în jurul lui, atingîndu-l uşor cu voalurile lor diafane.

Cînd parada luă sfîrşit, la capătul pieței apăru, în ritmul tobelor şi în sunete de trompete de lemn, un şir compact de călăreți ce trecu pe lîngă noi într-un buiestru îndrăcit, cu săbiile trase şi strigînd înfiorător. Unul dintre călăreți era deosebit de agresiv. Din cînd în cînd trecea pe lîngă noi, cu copitele calului aproape de vîrful bocancilor noştri, strigînd, strîmbîndu-se sălbatic şi învîrtind amenințător sabia peste capetele noastre. Am încercat să aflu de la şerif ce însemnau toate acestea şi mi s-a răspuns că nu făcea nimic altceva decît să se grozăvească. Dar Baba a adăugat că el îşi arăta disprețul față de noi, fiindcă nu eram musulmani. În schimb, sultanul nu manifesta nici o atitudine de desconsiderare. Dimpotrivă, ne-a arătat un deosebit interes atunci cînd a aflat că vrem să ştim cum se construiesc bărcile din papirus. Ne-a trimis chiar o rudă de-a lui, pe splendidul Buduma Omar M'Bulu, care locuia într-o colibă de paie în formă de stup, cum erau de altfel toate celelalte colibe din Buduma, capitala districtului Bol. Numai şeriful şi ajutorul de şerif îşi aveau bungalows-urile vopsite în alb, cu flori roşii de *Bougainvillaea* cățărate pe pereți. Spre deosebire de colibele din paie ale triburilor buduma şi banembu, restul colibelor, făcute din chirpici uscat la soare, frămîntat cu argilă, erau scunde şi aparțineau populației majoritare arabe.

Omar era un om demn, înalt, drept, negru ca un horn, cu un cap mare ras, cu gură şi ochi surîzători. Vorbea şi buduma şi araba, cu o voce joasă, prietenoasă şi fiecare propoziție o sfîrşea cu o urmă de zîmbet.

Fusese pescar. N-a ezitat nici o clipă cînd Baba l-a rugat, în arabă, să ne arate cum se construieşte o barcă de papirus; a luat un machete lung de pe peretele din paie al colibei şi a pornit-o înaintea noastră spre lac, purtînd aruncată pe umăr o lungă pelerină albastră. Am văzut încordîndu-i-se superbii muşchi negri atunci cînd s-a aplecat şi a început să taie de la rădăcină înaltele trestii de papirus, ale căror tulpini lungi şi moi erau aruncate apoi, una peste alta, grămadă, pe marginea mlaştinii. Fratele său vitreg, Mussa Bulumi, s-a oferit să-l ajute. Era mai bătrîn şi mai mic, ras şi el pe cap, dar nu

avea ținuta maiestuoasă a lui Omar. Mussa nu înțelegea nimic pînă cînd nu i se explica în buduma, dar se făcea că înțelege, rîzînd la tot ce i se spunea, indiferent dacă Baba îi vorbea în arabă, Michael în franceză, Gianfranco în italiană sau eu în norvegiană. În schimb, Mussa era mai îndemînatic decît Omar la tăiatul trestiei.

Grămezi mari de papirus verde erau aduse şi aruncate dincolo de pămîntul mlăştinos. Urma să învățăm cum să construim o barcă. Două bărci mari din papirus, care puteau duce fiecare doisprezece oameni, zăceau ancorate la malul apei. Am explicat, desenînd pe nisip, că noi doream una mică, de aproximativ 3,5 m lungime, pe care să o putem transporta cu maşina. Au fost chemați şi alți doi membri ai tribului buduma. Ei s-au aşezat pe nisip sub un arbore singuratic şi au început să răzuiască frunzele pieloase ale palmierului Doum[3] pînă cînd au început să se despice în fibre albe subțiri ca ața de cusut. Africanii le-au înfăşurat în jurul palmei şi coapsei, le-au strîns într-un fel de ghem şi le-au împletit apoi într-o parîmă solidă. Omar şi Mussa puteau să înceapă construirea bărcii, în timp ce ceilalți lucrau fără încetare pentru a-i aproviziona cu frînghiile de care aveau nevoie.

Trestia de papirus este lungă de cel puțin 1,5 m şi groasă de aproape 5 cm la rădăcină şi cu secțiunea transversală în formă de triunghi. Nu are noduri şi nu este goală în interior ca bambusul, ci compactă şi spongioasă pe toată lungimea ei, ca un fel de spumă de cauciuc, albă şi tare, acoperită cu o teacă subțire, moale. Omar a început prin a lua o tulpină şi a o despica pe toată lungimea, în patru fîşii, unite totuşi la capătul mai gros. Între acestea a fixat patru tulpini, introducînd întîi rădăcina şi le-a legat cu un nod atît de strîns, încît capetele spongioase să fie presate la un loc, cît se putea de tare. Între ele a pus din nou un număr sporit de tulpini, pe care le-a legat cu bucăți de frînghie, astfel încît buchetul a început să crească încetul cu încetul, în grosime, asemenea capului unui proiectil. I s-a alăturat acum şi Mussa şi cei doi constructori de bărci au luat fiecare cîte un capăt al corzii în gură şi au strîns nodurile cu toată forța, folosind degetele şi dinții, pînă cînd li s-au umflat muşchii brațelor şi gîtului. Urmăreau pesemne închiderea porilor prin stoarcerea capătului tăiat şi spongios al trestiilor. După ce buchetul a crescut la o grosime depăşind 45 cm, au continuat în lungime, păstrîndu-se acelaşi diametru, şi totul semăna acum cu un creion uriaş. În cele din urmă, capătul legat a fost ridicat pe tulpina unui copac zdravăn şi cei doi au început să sară, călcînd în picioare mănunchiul de trestii, pînă cînd s-a încovoiat ca o trompă uriaşă de elefant. Forma provei era acum gata, dar i s-au mai adăugat în exterior două mănunchiuri făcute din trestii mai scurte, prinse cîte una de fiecare parte, într-un şirag de noduri bine strînse prin introducerea unei trestii; mănunchiurile erau fixate solid.

Cînd lungimea a atins semnul indicat de noi pe nisip, ambarcația era gata, perfect simetrică, cu excepția pupei, unde trestiile de papirus erau ca perii unei mături. Din acest moment constructorii puteau, dacă ar fi vrut, să lungească barca la infinit. Forma pupei a fost rezolvată de Omar şi Mussa în cel mai simplu fel. Au luat un machete foarte lung şi au tăiat trestiile ce prisoseau, ca şi cum ar fi tăiat capătul unui cîrnat. Barca era gata pentru lansare, cu prova groasă îndreptată în sus şi cu pupa tăiată. Lucraseră la ea o zi.

---

[3] Nume arab al speciei de palmier *Hyphaene thebaica* a cărui tulpină, adesea ramificată, atinge o înălțime de 10 m. Are întrebuințări multiple: rădăcinile fixează nisipurile deşertului, lemnul este folosit în construcții, din frunze se fac fibre pentru diverse țesături, etc.

„Kaday”, spuse Mussa, mîngîindu-şi opera zîmbind. Acesta era cuvîntul din limba buduma pentru barca din papirus pe care se baza întreaga lor experiență de pe malul lacului, din vremuri îndepărtate, nimeni nu ştie de cînd. Nimeni nu ştie cine i-a învățat. Poate au învățat singuri. Poate au avut strămoşi care au călătorit pe drumul de caravane de pe valea Nilului. Vechiul lor tip de barcă s-a păstrat aici, în orice caz, prin toate locurile pe unde creşte papirusul, pe lîngă lac, chiar şi în regiuni mai îndepărtate din Nigeria şi Niger. Peste toată această vastă întindere de pămînt ingenioasele bărci din papirus sînt construite în acelaşi fel, deosebirile fiind doar în privința lungimii şi lățimii. Totuşi, patru canoe mari din lemn, scobite în trunchiuri de arbori puternici din junglă, care trebuie să fi venit aici cînd rîul Shari era revărsat, erau ancorate printre trestiile unde ne-a dus kaday-ul verde ca iarba şi pe care le-am folosit ca punte pentru a ne îmbarca fără să ne udăm. Omar s-a uitat disprețuitor la aceste ambarcații şubrede care păreau ca nişte vane lungi, pe jumătate pline cu apă. Erau ambarcațiile tribului Kanembu, ai cărui băştinaşi nu ştiau cum să construiască kaday-uri, ca tribul buduma.

Tocmai mă pregăteam să sar în kaday-ul nou nouț care plutea la suprafața apei ca un castravete, cînd l-am văzut pe Abdullah. Era prima mea întîlnire cu Abdullah. S-a nimerit să fie aici cînd aveam mai multa nevoie de el, la fel ca în basmul despre lampa lui Aladin.

„Bonjour monsieur” — a spus el simplu. „Mă cheamă Abdullah şi vorbesc franceza şi araba. Aveți nevoie de un interpret?”

Era tocmai ceea ce aveam noi nevoie. Cum puteam altfel să învăț ceva de la Omar şi de la Mussa, pe lac, în mica barcă vegetală. Înfăşurat într-o robă albă, lungă pînă la glezne, şi cu o ținută de conducător, Abdullah s-a comportat ca un cezar. Avea fața mai neagră decît noaptea, era ras pe cap ca şi Omar şi Mussa şi avea o cicatrice adîncă ce pornea din mijlocul frunții şi se oprea pe nas. Destul de ciudat, acest semn tribal era mai mult picant decît supărător; avea ochii neobişnuit de inteligenți, buzele i se arcuiau într-un zîmbet, iar dinții se îndepărtau într-un rîs voios. Abdullah Djibrine era un adevărat copil al naturii, un ajutor vioi, un tovarăş într-adevăr vesel. El şi scosese două vîsle cioplite grosolan întinzîndu-mi una mie.

În timp ce noi, toți patru, săream în barcă unul cîte unul, iar aparatul de filmat zbîrnîia ca să imortalizeze evenimentul pe peliculă, am fost martorii unei scene unice. Era zi de tîrg la Bol şi o mulțime colorată, formată din cîteva mii de bărbați şi femei, venise aici din deşert şi de pe insulele lacului. Piața clocotea de viață; nu se putea vedea nici un petic de nisip din cauza bărbaților, femeilor şi copiilor, care îşi făceau loc cu coatele prin mulțime, purtînd pe cap urcioare, coşuri, tăvi mari acoperite cu zarzavaturi frumos mirositoare, paie, piei, nuci, rădăcini uscate şi porumb african. Fețe brăzdate de cicatrice, sîni goi, copii care strigau, ochi strălucitori, priviri supărate sau zîmbitoare. Miresmele puternice ale mirodeniilor erau amestecate cu mirosuri de bălegar de catîri, de peşte uscat, de țapi, de transpirație şi de lapte acru. Soarele ardea deasupra capetelor; bîzîitul muştelor era înghițit de murmurul, bolboroseala şi strigătele oamenilor care-şi anunțau prețurile, tîrguindu-se în trei limbi deosebite din deşert. Sute de vite mugeau, cîteva mii de catîri, capre şi cămile zbierau, behăiau şi mugeau în zadar peste zgomotul ritmic al barosului făurarului de arme ce

cădea pe lamele de pumnal şi pe vîrfurile de lance din metal sunător. Acum, un grup pitoresc de figuri negre îşi croia drum să iasă din acest haos, către lac. Cu strigăte şi lovituri îşi conduceau animalele domestice din fața lor — în special vite africane cu coarne mari, îndoite. Jos, pe țărm, ei s-au dezbrăcat şi şi-au legat hainele într-un mănunchi. Apoi au mînat vitele în lac şi cu straiele astfel legate pe cap au început să înoate în urma lor. Spre deosebire de europeni, mulți dintre ei păreau imunizați contra bilharziei, deşi boala rărea şi locuitorii de pe lac, iar pe mulți dintre ei i-a făcut să pară nişte epave.

Cei ce înotau cu vitele lor se sprijineau pe plute în formă de colți de elefant, făcute dintr-un lemn asemănător cu cel de balsa, sau din papirus, întocmai ca şi plutele pentru un singur om pe care le-am văzut în Peru şi în Insula Paştelui. Curînd n-am mai văzut decît capetele negre, cu încărcătura ce se balansa ritmic pe ele, vîrfurile colțuroase ale plutelor ce ieşeau din apă, iar în față, o îngrămădeală de capete de animale cornute îndreptîndu-se spre insula lungă, de cealaltă parte a strîmtorii. Abdullah ne-a explicat că era o familie de buduma ce fusese la piață să cumpere vite, pe care le mînau acum acasă, în insula lor. Un țărm alb, nisipos şi palmieri răspîndiți ici-colo indicau că insula e ancorată de fundul lacului. Alte două insule acoperite cu flori de papirus ce unduiau, dar fără nisip, pluteau tocmai prin canal.

În timp ce vîsleam afară din canal, am aflat de la Omar, prin tălmăcirea lui Abdullah, că multe familii buduma trăiesc şi pe insule plutitoare. Omar şi Mussa s-au născut pe astfel de insule, iar Mussa locuia încă pe una dintre ele. El venise la Bol cu nişte peşte. În lac erau cîrduri de peşti, unii dintre ei mai mari decît un om. Erau şi crocodili şi hipopotami, dar nu mai rămăseseră decît puțini. Vitele şi celelalte animale domestice se aflau împreună cu stăpînii lor pe multe insule plutitoare şi deseori era o problemă pentru posturile vamale din Nigeria cînd o familie buduma era dusă de ape din Republica Ciad în Republica Nigeria cu turmele şi cu alte bunuri, fără să fi părăsit pragul colibei lor. Cînd familiile îşi schimbă locul de păscut de pe o insulă pe alta, de obicei înoată, dar dacă doresc să pescuiască sau să treacă marele lac de la un țărm la altul, ei folosesc întotdeauna bărci din papirus.

La Bol auzisem că unele bărci din papirus au fost construite atît de mari, încît puteau duce 40 t sau chiar mai mult, iar Mussa pretindea că ajutase o dată la construirea unui kaday mare care putea să transporte, peste lac, optzeci de vite cornute înghesuite pe el. Un altul a navigat cu două sute de oameni la bord.

Cele spuse despre capacitatea de încărcare a unui kaday păreau incredibile, dar cînd Mussa, Omar, Abdullah şi cu mine am sărit pe mica noastră barcă făcută în grabă, am început să-i cred. Era atît de îngustă încît puteam să stau doar călare pe ea, şi totuşi eram acolo cu toții, stînd împreună şi legănîndu-ne, iar barca nu avea nici cel mai slab balans sau cea mai mică înclinare. Apa, atît de albastră de la distanță, era departe de a fi limpede şi nu simțeam de loc dorința să mă scufund în supa de viermi. Aici, printre trestii, pericolul era şi mai mare, pentru că viermişorii ieşeau înotînd din melcii care trăiau pe papirus. Cei doi constructori au început să-şi schimbe locurile legănîndu-se înainte şi înapoi, strecurîndu-se pe lîngă noi şi ținîndu-ne în acelaşi timp să nu cădem

peste bord. Orice ar fi făcut, ambarcația plutea netulburată, stabilă ca o barcă de cauciuc.

Printre trestiile unei insule foarte mari am văzut o barcă de papirus veche, pe jumătate distrusă, ce plutea la nivelul apei. Multe dintre legăturile de socar erau putrede şi totuşi barca m-a ținut cînd m-am aventurat pe ea. Cît de veche putea fi ? Un an, a sugerat Omar, dar nu sigur. În orice caz barca nu era construită recent şi totuşi plutea încă pe lac.

Am vîslit toată ziua printre insulele de papirus încîntător de frumoase. Ceilalți oameni ne urmară într-un kaday care fusese ancorat dincolo de canoele de lemn. Curînd eram patru bărci din papirus laolaltă, trăgînd istovite de plasa unui năvod, în timp ce un peşte mare a sărit din apă lîngă noi. S-a înserat. Prima noastră zi la bordul unei bărci de papirus se încheia. Noi, cei trei europeni, stăteam împreună lîngă casa de oaspeți, privind stelele ce licăreau. Ceilalți, în majoritate călători africani, dormeau deja pe duşumea cînd am sosit acasă întorcîndu-ne de la o mică colibă unde un tînăr negru, Bill Hallisey din Corpul de Pace American, ne-a oferit un duş pe care-l improvizase dintr-o sită de stropitoare pusă la o canistră ce stătea atîrnată. Bill era unul dintre acei oameni extrem de rari care călătoresc prin deşert singuri şi activitatea lui avusese rezultate evidente în războiul religios. A săpat fîntîni şi a dat apă acolo unde necesitățile o cereau mai mult. Acum fora aici, atît în cartierul negru, cît şi în cel arab deopotrivă.

După ceremonia spălatului cu duşul lui Bill ne-am simțit ca nişte nou-născuți şi am mai stat un timp bucurîndu-ne de ultimele înghițituri de orez proaspăt, înainte de a ne tîrî în înnăbuşitoarea colibă comunală. Am fi preferat să dormim afară pe nisip, dar era primejdios din cauza şerpilor veninoşi ce se tîrau noaptea prin deşert.

Era cald, întuneric, fără lună, o noapte tropicală luminată doar de stelele care te îmbiau la aventură şi visare. Pe aproape se auzea țîrîitul greierilor, iar din depărtare, dintre trestiile de papirus, orăcăitul broaştelor. Deşertul era mort; şi el şi satul erau cufundate în întuneric, liniştite, pierdute în noapte. Am mai aruncat o privire spre stele şi tocmai ne aplecam să intrăm pe uşa casei de oaspeți şi să ne culcăm, cînd am auzit ceva şi i-am apucat pe ceilalți doi de braț. Am ascultat cu toții. Dinspre deşert se auzi deodată un zgomot de tobe îndepărtat, aproape imperceptibil, şi sunetul tremurat al unui instrument de suflat. Întregul Orient era în acest cîntec, ce părea să fie făcut din însuşi nisipul deşertului, cîntat de aerul blînd al nopții şi dus de întuneric. Nu se vedea nici o lumină. Nu puteam merge la culcare fără să văd ciudatele arătări ce trebuiau să fie asociate cu acest concert nocturn, misterios, abia auzit. Voiam ca ceilalți doi să vină cu mine în căutarea sunetului. Nu erau tentați. Voiau să doarmă. Am luat lanterna şi mi-am pus-o în buzunar. Nu era bine s-o folosesc decît în caz de pericol; totul trebuia să fie discret dacă doreai să priveşti netulburat şi să rămîi nestingherit. Nu mă simțeam în prea mare siguranță după tot ceea ce auzisem. Lanterna nu mi-ar fi fost folositoare la ananghie.

Era al naibii de întuneric. M-am uitat la stele ca să găsesc la întoarcere drumul spre coliba de oaspeți, care a dispărut complet în întuneric, îndată ce am făcut primii paşi bîjbîind prin beznă.

Trebuia să-mi ridic picioarele sus şi cu grijă, ca să nu mă împiedic, dar paşii erau aproape imperceptibili în nisipul fin ca praful. Am mers cîteva minute, dar sunetul tobelor părea tot atît de îndepărtat, cînd m-am izbit de un perete de chirpici. Satul. O casă arabă. A fost uşor să găsesc drumul de-a lungul peretelui, pînă la colț şi apoi să mă întorc din nou in direcția sunetului. Totul a mers bine pînă cînd degetele mele ce bîjbîiau orbeşte au dat de un gard de trestie. Din nici o colibă nu se zărea vreo undă de

lumină. Aici, un drum larg de nisip ducea printre două garduri de trestie direct către muzica ce suna acum mai clar. Puteam să disting şi formele acoperişurilor conice de iarbă pe fundalul stelelor, dar mai jos totul era întunecat. Am început să merg mai repede.

Apoi m-am împiedicat de ceva mare, mobil, cu păr aspru, care a scos un țipăt gutural şi m-a trîntit în nisip. O cămilă ce stătea întinsă s-a sculat brusc. Încheieturile îi scîrțîiau în timp ce se îndepărta, cu totul invizibilă.

Am stat nemişcat. Nici o lumină, nici un sunet dinspre case. Numai muzica ce se auzea clar. Tobe şi fluiere de lemn, sau poate un fel de trompete. Am bîjbîit drumul chiar prin sat şi acum muzica era foarte aproape. Puteam vedea şi licărirea unei lămpi de petrol. Am ajuns lîngă case şi am văzut figuri întunecate trecînd prin fața luminii aruncate de lampă, într-un şuvoi neîntrerupt, în aceeaşi direcție. Aici era un loc deschis, poate chiar începutul deşertului. Am căutat drumul pe după colțul ultimului gard, care era din lut; mă puteam apleca peste el fără să fac zgomot. Am văzut mai multe figuri, spectatorii stînd în picioare sau şezînd. Am trecut pe lîngă doi copii ce şedeau ghemuiți lîngă acelaşi zid şi priveau hipnotizați ceea ce se petrecea în balta aceea de lumină. Nimeni nu a simțit prezența mea în întuneric. Era o mulțime de oameni acolo, cel mai bun lucru fiind să stau liniştit şi neobservat lîngă perete. Peste tot figuri înfăşurate în straie. Toți priveau la procesiunea fără sfîrşit ce trecea prin fața luminii. Dar nu era o procesiune. Era un cerc de oameni ce dansau în jurul luminii, o mulțime de oameni ce-şi tîrau picioarele aplecîndu-se înainte şi înapoi, atingînd pămîntul şi ridicîndu-se într-un cerc mare, în timp ce tobele poruncitoare şi instrumentele de suflat îşi trimiteau în întuneric sunetele orientale, seducătoare. Am văzut pentru o clipă muzicanții din interiorul cercului. Şi acolo se petrecea ceva ciudat; ce anume, nu puteam vedea bine. Două chipuri de femeie apăreau din cînd în cînd la vedere în mijlocul cercului de dansatori; uneori păreau să se clatine pe un fel de scaun, alteori cineva părea că le trage de păr. Nu era chip să am un loc mai bun, dar mă uitam atent şi mă concentram într-un efort de a vedea mai bine, cînd am observat ceva ce mi-a reținut întreaga atenție. Un dansator a părăsit cercul îndreptîndu-se spre mine în acelaşi ritm, ținînd în mînă o sabie scurtă pe care o agita în timpul dansului.

Desigur, o coincidență, era cu neputință să mă fi văzut în întuneric. Ba da, venea numai pentru mine; nu mai încăpea nici o îndoială despre asta. În cele din urmă, sabia începu să se învîrtească şi să se agite chiar în fața nasului meu... M-am forțat să-i zîmbesc, să-i arăt că pot înțelege o glumă bună, dar dinții albi, pe fața neagră, nu străluceau către mine a zîmbet. Sumbru şi impenetrabil, arabul încruntat îşi continua dansul ritmic şi scrima sfidătoare. O clipă am privit întregul cerc de dansatori continuîndu-şi netulburați dansul, cu excepția acestui individ infernal. Dar după cîteva încercări de a zîmbi conciliator, mi-am dat seama că nu era de glumit. Situația era extrem de umilitoare, iar hărțuiala devenise acum atît de agresivă, încît sabia îmi rădea aproape nasul şi curînd urma să fie înfiptă, prin capul meu, în perete.

M-am gîndit cu desperare că dacă aş apuca lama săbiei, mi-ar tăia degetele. Nu puteam ajunge la cel ce o mînuia. Cum dansa, părea să fie puțin nesigur pe picioare, ca şi cum ar fi fost în transă. Era beat? N-am văzut alcool. Era sub influența drogurilor? Nu ştiam. Nu ştiam să răspund la nimic. Dar trebuia să acționez, ori sabia mi-ar fi străpuns fața.

Aşa că am început în mod instinctiv să fac ceva ce m-a determinat să mă întreb dacă nu mi-am pierdut mințile. De fapt mă gîndeam că dacă cei de acasă m-ar vedea acum, ar fi siguri că am înnebunit. Am început şi eu să dansez. Dansam în acelaşi ritm cu

agresorul ce-mi agita sabia în fată, respectînd tempoul mai întîi, ca să nu-mi tai nasul de vîrfui săbiei. Luat prin surprindere, arabul a reacționat pesemne într-un fel. L-am simțit că se oprește pentru o clipă, reluînd apoi din nou dansul, şi dansam amîndoi, el înapoi, eu înainte, în acelaşi ritm, spre pata de lumină şi spre cercul din jurul ei. Automat ni s-a făcut loc şi nici unul dintre dansatori n-a arătat cel mai mic semn de surpriză sau de schimbare de ritm. Eram atît de absorbit de a urma şi a face exact ceea ce făceau ceilalți, încît nu m-au mai interesat nici omul cu sabia, care m-a chemat la dans şi nici figurile ce dansau în jurul nostru, în cercul larg. Cînd mi-am recăpătat puterea de observație în întregime, i-am văzut numai pe cei patru muzicieni tropăind aproape de lampă. Eu însumi eram o parte din marele cerc de dansatori, oameni negri ca tăciunele, arabi, buduma, kanembu, la fel de negri ziua ca şi noaptea. Dansul era relativ simplu, venea natural dacă îi urmai ritmul cu un mers tîrît, un salt şi o aplecare, ca toți ceilalți din cerc.

După mult timp mi-am dat seama că cercul se micşora. Oamenii dispăreau pe nesimțite. În curînd eram doar un cerc restrîns de doisprezece oameni învîrtindu-ne în jurul lămpii şi al muzicanților. Trompetistul trebuia să fi suflat încă din pruncie, pentru că obrajii îi erau umflați ca ai unui heruvim. Cînd sufla în trompeta de lemn părea că obrajii, de cauciuc negru, se întindeau pînă deveneau maro. Probabil că lumina lămpii producea acest efect. Dar nu eram sigur. Transpirația curgea de pe fruntea lui şi cînd m-am uitat mai atent, am observat că şiroia şi pe fețele celorlalți, în special ale dansatorilor. Apoi am văzut altceva, ceva ce nu observasem înainte. Ceilalți țineau cîte o monedă mică între degete, pe care o ridicau şi o dădeau trompetistului cînd plecau şi dispăreau în noapte. Trebuia cu orice preț să fiu la fel de generos dacă voiam ca totul să se termine bine, aşa încît am dansat în continuare cu o bancnotă din Ciad între degete. Trompetistul a venit imediat, sprinten, cu toboşarii după el şi a îndreptat instrumentul sunător spre fața mea; ritmul s-a accelerat, cercul s-a micşorat.

Acum eram numai patru care am mai rămas şi muzicanții işi concentrau evident toate eforturile asupra aceluia care avea cei mai mulți bani. Sudoarea curgea şiroaie de pe ceilalți şi spre surprinderea mea păreau extenuați, ca şi cum ar fi luat parte la o încercare de rezistență, deşi nu părea mai rău decît un twist sau un shake lung, de la noi de acasă.

Probabil, călăreții din deşert erau mai puțin obişnuiți cu exercițiul rezistenței decît schiorii din nord, pentru că în fond asta nu era altceva decît o joacă. Dar poate că ceilalți o făcuseră ore întregi; de altfel, eu abia sosisem. Se poate continua aşa la nesfârşit, tîrîş, tîrîş, săritură, aplecare — şi ridicare; dar acum a început mai repede, din ce în ce mai repede. Muzicanții voiau să-i pună capăt. Încă un dansator s-a retras, apoi încă unul. Era o întrecere, din ce în ce mai rapidă, dar acum într-adevăr se răsufla greu. Dansam singur. Trompetistul s-a aruncat de gîtul meu ca să-şi asigure bancnota; oamenii se înghesuiau din toate părțile, cu ochii holbați şi cu un amestec de chipuri inexpresive fiecare voia să vadă mai bine.

Am înghițit cu nesaț aerul nopții, plăcut obosit şi uşurat că am scăpat de omul cu sabia. Pe el nu-l vedeam, în schimb un om zdravăn se îndrepta spre mine trăgînd din întuneric două femei robuste. Nu erau prea tinere şi nici prea frumoase în comparație cu multele femei, bine proporționate, ce se pot vedea pe țărm în timpul zilei. Mai mult, pielea lor neagră strălucea de transpirație ce le curgea de pe frunte ca şi la dansatori. Probabil că acestea erau femeile care avuseseră un rol în înghesuiala din cerc. Ele au fost plasate, în mod discret, lîngă mine, ca un trofeu. Sute de chipuri de arabi şi de negri s-au întors către noi în lumina obscură. Ce va urma? Cum să scap din această situație

în care mă încurcam din ce în ce mai mult; cum să scap de mulțime şi să dispar înapoi în noaptea de unde venisem? Atunci am simțit o mînă puternică pe umărul meu; era a lui Omar, care avea fața strălucitoare ca un soare, la lumina lămpii.

„*Monsieur, brave tam-tam*”, spuse el, arătîndu-şi dinții aprobator. Asta i-a secat toate cunoştințele lui de franceză. Omar era salvatorul meu. Desigur că serbarea era făcută pentru oamenii de rînd, deoarece nici şeriful şi nici sultanul nu au luat parte la ea. Omar era respectat şi cînd privitorii au văzut că eram în relații prieteneşti cu rudele sultanului s-au dat la o parte, iar noi am plecat împreună prin satul gol, spre muzica greierilor. În ziua următoare, prestigiul meu în Bol crescuse. Circulau zvonuri despre bravura mea de dansator de tam-tam şi despre suma mare pe care le-am plătit-o muzicanților.

Aveam cîțiva prieteni buni în Bol, dar acum ne distram petrecîndu-ne zilele în bărci de papirus, pe lac. A trecut o săptămînă. Apoi am auzit un zgomot de motor deasupra insulelor plutitoare şi un mic avion zbură la joasă altitudine deasupra trestiilor de papirus, trecînd razant peste acoperişurile colibelor şi aterizînd pe o fîşie nivelată, de nisip unde, o clipă mai tîrziu, m-am întîlnit cu pilotul francez. Era gata să plece cu noi trei imediat, dar micul avion nu putea să ducă aparatura de filmat grea; putea să ia numai cele mai importante articole de îmbrăcăminte. Noua barcă din papirus a fost urcată pe acoperişul unui jeep, iar tot echipamentul, împachetat, băgat înăuntru şi lăsat pe seama lui Baba, deoarece şi şeriful şi sultanul s-au gîndit că nimeni nu-i va ataca pe cei doi şoferi negri dacă vor conduce singuri prin deşert, fără să fie însoțiți de ciudate fețe albe. Ultimii oameni de la care ne-am luat rămas bun au fost cei doi constructori de bărci, Omar şi Mussa, şi interpretul Abdullah. Atît şeriful cît şi sultanul au fost de acord, cu evidentă plăcere, cînd i-am întrebat dacă cei doi frați buduma ar putea să mă însoțească, mai tîrziu, în Egipt, în cazul că aveam nevoie de experți în construirea bărcilor de papirus. Cînd Abdullah a tradus întrebarea mea din franceză, în arabă pentru Omar, iar acesta a retradus-o din arabă în buduma pentru Mussa, cei doi frați au fost atît de încîntați încît se scuturau de rîs şi dădeau din cap aprobator apucîndu-mi pumnii cu amindouă mîinile ca să confirme entuziasmul lor.

„*Ei spun da*”, a explicat solemn Abdullah, iar eu voi veni ca interpret.

Ne urcasem deja în avionul care nu voia să plece, aşa că n-am dat mare atenție răspunsului cu siguranță însă, că Abdullah a făcut-o. Ca să pornească, avionul a fost legat cu nişte cabluri, de jeepul lui Baba şi cu ajutorul lor am pornit-o înainte şi apoi ne-am ridicat în văzduh pe deasupra colibelor buduma, a kaday-urilor şi a mlaştinilor cu papirus. Vedeam perfect nisipurile aurii fără sfîrşit, pe care ne hurducasem în drumul nostru spre Bol, iar sub noi se întindea cel mai extraordinar regat al insulelor, lacul Tchad. Dincolo de Bol părea să fie un amestec de pete verzi pe un pămînt albastru, pe care cineva l-a împrăştiat la întîmplare. Aceste pete erau insulele plutitoare verzi, cu varietatea lor infinită de contururi sinuoase, şi un haos fără sfîrşit de canale albastre, înguste, încolăcite, ca nişte prăpăstii ce se deschideau tot la întîmplare. Pe unele dintre aceste pete se aflau colibe rotunde ale băştinaşilor şi turme de vite, ca nişte jucării, mişcîndu-se şi păscînd, iar ici şi colo apăreau pe petele albastre kaday-urile mici şi galbene semănînd cu semințele de muştar. Apoi am văzut numai albastru, pînă am ajuns la gura rîului Shari. Ne-a trebuit doar o oră ca să zburăm drept peste lac, la Fort-Lamy. Acolo am aşteptat jeepurile o zi, două, trei zile. Radio-telefonul din Bol funcționa şi şeriful a confirmat că jeepurile plecaseră de mult. Cu ajutorul proprietarului garajului din Fort-Lamy am trimis un jeep care a străbătut jumătatea drumului spre Bol şi s-a întors fără să găsească nimic în afara unor roți lăsate de noi la ducere. Apoi am trimis

micul avion să observe mai bine. A zburat în zigzag deasupra drumului fără să găsească nici un jeep împotmolit în nisip. Cercetătorii care aveau bărci pe lac au trimis un jeep în recunoaştere de la Bol la Fort-Lamy şi înapoi. Cînd s-a întors, şoferul nu a avut nimic de raportat.

Am informat autoritățile. Nu puteau face nimic. Şeful poliției a explicat că nu era vorba de jaf, ci de război civil. Am pierdut avionul pe care plănuisem să-l luăm şi care face escală la Fort-Lamy doar o dată pe săptămînă. Cei doi operatori ar fi trebuit să fie în Etiopia pentru o altă treabă, dar n-a mai fost posibil, pentru că nu se puteau duce acolo fără aparatura, foarte costisitoare.

Am avut însă o idee. Cu Michael ca purtător al cuvîntului nostru am mers la Cartierul general al forțelor militare franceze. Ciadul devenise o republică independentă. Francezii s-au retras discret din funcțiile de guvernare, dar nu era greu să-i găseşti cînd aveai nevoie de ei, iar şefului militar francez i-a fost lesne să găsească cele două jeepuri furate. Datorită agitațiilor manifestate printre triburile arabe din nord şi din est, francezii aveau patrule staționate în punctele strategice din deşert, stații mobile de radio şi erau pregătiți să cheme trupele de paraşutişti francezi, dacă acțiunile teroriste luau formele unei rebeliuni organizate. Aceasta s-a întîmplat cu cîteva săptămîni mai tîrziu. Dar şefului militar nu i-a trebuit mult ca să raporteze că cele două jeepuri furate au fost găsite la umbra unui copac mare dintr-un sat îndepărtat din deşert. Şoferii fugiseră cu prada de valoare, încercînd să o vîndă arabilor. Noua barcă de papirus, atît de importantă pentru noi, nu însemna nimic pentru ei, aşa că au lăsat-o în deşert. Spre nemulțumirea lor, n-au găsit pe nimeni interesat să cumpere echipament pentru filmare, aşa că tot ce-au putut ei să vîndă a fost benzina, pe care au reuşit să o scoată din rezervoare pînă la ultima picătură. Patrula, care i-a prins pe cei doi fugari, a raportat pe calea aerului că în cazul în care voiam să aducem cele două jeepuri la Fort-Lamy trebuia să trimitem un alt jeep cu benzină.

Ce s-a întîmplat cu necredinciosul Baba şi cu tovarăşul lui n-am aflat niciodată. Ei nu erau în jeepul care a venit la scările avionului şi a înmînat echipamentul furat, în timp ce avionul era gata şi aştepta să plece în Europa o săptămînă mai tîrziu. Pe de altă parte, adevăratul nostru interpret, Abdullah, a fost mai tîrziu arestat şi închis de autoritățile locale, suspectat ca fiind agentul meu la Bol pentru comerțul cu sclavi negri pentru Egipt. Dar nimeni nu ştia încă de asta.

Astfel, fascinantul „creuzet” al Africii Centrale a dispărut sub aripile noastre, cu junglă şi deşert, cu negri şi arabi, cu soare orbitor, iar gigantica noastră navă, aruncîndu-şi umbra secolului XX peste neliniştita Sahară, alerga fără să lase nici o urmă pe nisip.

„Au revoir”, Africa.

Va urma ...

politist din Epoca de Aur

Mircea Popescu

Secretul Elizei Dornescu

CAPITOLUL I
Primele 24 de ore

Căpitanul de securitate Vlad Roşca urca grăbit treptele ce duceau la etajul unde se afla apartamentul actriței Eliza Dornescu. „Nu-mi plac diminețile de noiembrie... Categoric! Nu pot să le sufăr. Sînt mohorîte, triste, parcă le lipseşte ceva.”

Apartamentul actriței nu era prea mare, însă mîini îndemînatice îl aranjaseră cu un gust deosebit. Din holul mic, de la intrare, pătrundeai în sufragerie şi de aici în dormitor.

Pe patul acoperit cu o cuvertură mătăsoasă, de culoare roz, zăcea nemişcată Eliza Dornescu.

În primul moment căpitanul Roşca avu impresia că în fața lui se află un cadavru. Imobilitatea şi rigiditatea corpului îl făceau să se gîndească, fără voie, la acest lucru. Respirația liniştită şi ritmică înlătură însă prima impresie.

Cînd căpitanul se apropie de pat, actrița, parcă simțind prezența cuiva în cameră, întredeschise ochii. O privire stranie, la fel de imobilă ca şi trupul. Atît. Căpitanul Roşca zîmbi încurajator, dar zîmbetul său rămase fără răspuns. „Paralizată..., stare de inconştiență, evident...” gîndi el, în vreme ce Eliza Dornescu închise ochii, fără să schițeze un efort cît de mic pentru a rosti măcar un cuvînt.

În apartament se aflau toți cei care în mod obişnuit sînt chemați în asemenea împrejurări, bineînțeles, în primul rînd, doctorul Antoniu. Fotografiile, măsurătorile, cercetarea amprentelor, toate au fost îndeplinite cu conştiinciozitate, dar şi cu repeziciune, deoarece căpitanul era nerăbdător să-si înceapă cercetările personale.

În cele din urmă agitația se potolise şi căpitanul Roşca rămăsese numai cu colaboratorul său apropiat, locotenentul Davidescu.

Aşezat într-un fotoliu tapisat în roz pal, ca şi cuvertura de pe pat, Roşca recapitula cele întîmplate pînă atunci. Seara trecută un bărbat adusese un plic, pe care-l predase ofițerului de serviciu. Pe foaia de hîrtie din interior, un text laconic: „Stimați tovarăşi, trebuie să vă aduc la cunoştință un fapt îngrozitor. Aştept pe cineva dintre dumneavoastră mîine dimineață, la ora 9.” Urmau iscălitura, descifrabilă, Eliza Dornescu, şi adresa. Căpitanul Roşca primise ordin de la colonelul Manea să dea curs

sesizării. A doua zi, la ora opt dimineața, locotenentul Davidescu se afla în apropierea adresei indicate în scrisoare. Conform unei înțelegeri prealabile dintre el şi căpitan, venise cu o oră mai devreme. Apariția maşinii Salvării îl intrigase. Cînd îşi dăduse seama despre ce era vorba, locotenentul telefonase căpitanului Roşca şi doctorului Antoniu.

Acestea fuseseră împrejurările dramatice dinaintea sosirii sale aici. „Fără îndoială, Eliza Dornescu a fost victima unei agresiuni criminale,” gîndi căpitanul.

În încăpere intră o femeie în vîrstă, îmbrăcată modest şi decent. Părul, complet alb, încadra o față pe care anii aproape că nu lăsaseră urme.

Roşca îi făcu semn să se aşeze în fotoliu şi vreme de cîteva minute o privi cu atenție, fără să rostească un cuvînt. Femeia părea foarte emoționată de cele întîmplate.

— Aşadar, dumneavoastră ați anunțat Salvarea?

— Da, eu. Sînt mătuşa ei, Catrina Dornescu. Starea Elizei m-a înfricoşat...

— Vă rog să-mi relatați cum şi cînd ați descoperit-o pe nepoata dumneavoastră în starea în care se află şi acum.

Catrina Dornescu făcu un gest care vroia să însemne că emoția îi oprea orice cuvînt.

Locotenentul Davidescu se grăbi să-i aducă un pahar cu apă. Femeia bău cu greu cîteva înghițituri.

— Fumați?

— Nu, mulțumesc!

Lui Roşca îi plăcea să servească pe alții cu țigări, el nemaifiind fumător de multă vreme. Rareori – şi asta doar cînd se afla în fața unui caz complicat – îşi aprindea o țigară, ca acum, fapt remarcat imediat de locotenent, care îi cunoştea prea bine obiceiurile.

— Vă înțeleg durerea, doamnă, însă vă rog să faceți un efort...

— Da..., bine!

Vocea îi era moale, aproape stinsă.

— Astăzi de dimineață, ca de obicei, i-am adus cîteva cumpărături din piață...

— Locuiți în apropiere?

— Da. La trei stații de autobuz de aici. Sînt singură. Ca şi ea. Eliza nu avea pe nimeni. Adică... nu chiar pe nimeni.

— Înțeleg. A fost căsătorită?

— Nu!

— Rude?

— În afară de mine, nici una.

— Părinții?

— Au murit amîndoi într-un accident de automobil.

— De mult?

— Da. Acum vreo douăzeci de ani.

— Dumneavoastră i-ați fost ca o a doua mamă?

— Bineînțeles.

— De ce nu locuiți împreună?

Femeia nu răspunse. Privea în jos, fixînd un punct nedefinit de pe parchet.

— Nu ar fi fost mai bine? reluă căpitanul.

— Ba da.

Catrina făcu o mică pauză, apoi ridică privirea, evitînd-o însă pe cea a căpitanului.

— Vă ascult! insistă Roşca.

— Fiecare dintre noi înțelege altfel viața.

— Ce vreți să spuneți? Mă iertați că mă opresc asupra unor amănunte, dar s-ar putea

ca şi din ele să aflu lucruri care să mă intereseze în rezolvarea cazului.

— Ştiţi, diferenţa de vîrstă, de concepţie... Eliza e tînără, frumoasă, are mulţi admiratori...

Fără să vrea, Roşca îşi aminti de trupul învăluit în capotul vernil, străveziu, aşa cum îl admirase din prima clipă a intrării sale în apartament. Remarcă şi înfăţişarea deosebită a Catrinei Dornescu, care în ciuda părului alb nu arăta deloc vîrsta.

— Ce credeţi? O să scape? întrebă deodată Catrina. De fapt, ce i s-a întîmplat? Ce spune doctorul?

Roşca tresări. Se lăsase furat de gînduri, spre surprinderea colaboratorului său, care nota discret întregul interogatoriu.

— N-am discutat nimic cu medicul, îi răspunse Roşca, aprinzînd o nouă ţigară.

Locotenentul Davidescu zîmbi. Doar Roşca fusese cel dintîi care solicitase doctorului Antoniu să i se comunice, cît mai repede cu putinţă, raportul medical şi rezultatele analizelor.

— Credeţi că starea Elizei se datorează unui şoc?

— Deocamdată nu cred nimic, răspunse căpitanul. V-aş ruga să mă lăsaţi să vă pun tot eu întrebări...

Catrina se abţinu să răspundă, însă o uşoară Roşcaţă îi coloră obrajii.

— În ultima vreme, aţi observat cumva dacă nepoata dumneavoastră era preocupată de ceva? Dacă era mai nervoasă... Se comporta altfel decît eraţi obişnuită?

— Nu. Nu am observat nimic neobişnuit în comportarea ei.

— A ameninţat-o cineva? A avut vreun necaz? O pîndea vreun pericol?

— N-am cunoştinţă de aşa ceva, răspunse Catrina după o oarecare ezitare.

— Gîndiţi-vă bine!

— M-am gîndit.

Urmară cîteva momente de tăcere. În cameră era cald. Locotenentul urmărea de la fereastră dansul primilor fulgi de zăpadă.

Vocea lui Roşca, gravă, baritonală, întrerupse tăcerea:

— Sînteţi persoana cea mai apropiată de Eliza Dornescu. V-aş ruga să-mi spuneţi dacă lipseşte ceva din apartament!

— Ce anume?

— Bani, obiecte preţioase...

— Credeţi că e vorba de un furt?

— Tot ce se poate.

— Atunci, îngăduiţi-mi să controlez!

— Poftiţi!

— Ştiţi, în clipele acelea nu m-am gîndit la aşa ceva...

— E firesc.

Căpitanul Roşca şi colaboratorul său aşteptară vreme de cîteva minute, urmărind cu atenţie fiecare gest al femeii. În sfîrşit, aceasta se întoarse, aşezîndu-se pe fotoliu.

— Cred că nu lipseşte nimic.

— Nu sînteţi sigură?

Catrina ridică din umeri.

— Ceea ce mi se pare mai important – bijuteriile, lucrurile de valoare – sînt toate la locul lor.

— Mda! Vă rog să reveniţi la momentul descoperirii nepoatei dumneavoastră, spuse brusc Roşca. Glasul îi era acum mai aspru decît la început.

„De ce s-o fi enervat?” se întrebă locotenentul, fără a putea să-şi dea un răspuns,

deoarece, din discuția de pînă acum, nimic deosebit nu-i atrăsese atenția.

— Aşadar, pe la ora şapte, am deschis uşa apartamentului.

— Aveați şi dumneavoastră o cheie?

— Desigur. Doar îi făceam menajul.

— Nu vi s-a părut nimic suspect în momentul cînd ați intrat?

— Nu. Am aprins lumina pe holul mic, am aşezat cumpărăturile în cămară, m-am dezbrăcat de palton şi am început să prepar mîncarea pentru prînz. Acest lucru îl făceam zilnic, afară de duminică, zi cînd Eliza mînca în oraş, invitată de vreun coleg sau... admirator.

Făcu o pauză, ca şi cum i s-ar fi părut că nu găseşte expresia cea mai potrivită pentru cea de-a doua categorie de prieteni ai nepoatei sale.

— Azi e luni, remarcă Roşca. Ieri v-ați văzut cu Eliza?

— Nu.

Roşca încruntă sprîncenele. Remarcase, în frîntura de secundă care precedase răspunsul, o nouă ezitare. „Oare femeia aceasta distinsă ascunde adevărul? Să ştie mai uite lucruri decît a declarat pînă acum?”

— La ce oră obişnuia să se trezească?

— La şapte, întotdeauna. Ea intra în baie, iar eu, între timp, dereticam prin bucătărie şi pregăteam cafeaua. Apoi se ducea la teatru, pentru repetiții. De multe ori era chemată la radio sau la televiziune.

De-abia acum Roşca îşi aminti de unde o cunoştea pe Eliza Dornescu. Ca actriță se numea Lia Dorna. Steaua teatrului muzical. Şi el o admira ori de cîte ori o vedea pe scenă. Dar femeia care zăcea acum rigidă şi inconştientă se deosebea mult de artista plină de temperament care seară de seară smulgea ropote de aplauze.

— Astăzi avea un program deosebit? De obicei lunea actorii n-au spectacole. Cel puțin aşa ştiu eu...

— Mi se pare că avea o înregistrare la radio, pe la ora zece. Nu ştiu nici eu precis... Ca de obicei, am aşteptat-o cu cafeaua pregătită. Cînd mi-am dat seama că Eliza nu trecuse în baie, aşa cum îi era obiceiul, m-am dus în dormitor. Şi acolo...

Din nou groaza se întipări pe fața Catrinei Dornescu.

— Şi? insistă Roşca, dar trebui să aştepte, un timp pînă ce femeia izbuti să-i răspundă.

— La început nu mi-am dat seama ce s-a întîmplat. Storurile erau trase. Camera se afla în întuneric. Am răsucit comutatorul şi m-am uitat spre pat. Totul era neatins, ca şi cum Eliza n-ar fi dormit peste noapte acasă. Am zărit-o cînd m-am întors spre uşa ce dă la baie, dar nu m-am putut apropia de ea.

— Ați crezut că era moartă?

— Da. Apoi mi-am dat seama că trăieşte..., că e paralizată. Privirea ei... n-am s-o pot uita niciodată. Am telefonat imediat la Salvare.

Abia acum cedară nervii Catrinei Dornescu. Izbucni în hohote de plîns, ceea ce îl obligă pe Roşca să pună capăt interogatoriului;

— Vă rog să vă liniştiți! îi spuse el şi îi făcu un semn discret locotenentului să o scoată pe femeie din încăpere.

*

— Povestea asta mi se pare mult mai ciudată decît mi-am închipuit! exclamă Roşca atunci cînd locotenentul Davidescu se reîntoarse în cameră.

— După opinia mea, ancheta noastră depinde în primul rînd de rezultatul cercetărilor

doctorului Antoniu.

— Aşa este! Dar pînă cînd vom obține acest rezultat... Primele constatări au stabilit că Eliza Dornescu nu prezintă leziuni. Aşa că starea în care se află se datorează fie unui şoc violent, fie unui anumit fapt pe care deocamdată nu-l cunoaştem.

Roşca privi cu luare-aminte dormitorul, cercetînd din ochi fiecare obiect, căutînd parcă să desluşească în acest fel cărui fapt se datora starea actriței.

— S-ar putea să fie vorba de un şoc, îşi reluă căpitanul, cu voce tare, firul gîndurilor. În acest caz însă, din cîte mă pricep, oricît de puternică ar fi violența şocului, este aproape exclusă paralizia întregului corp, ca să nu mai vorbesc de amnezie – totală, după cîte mi-am dat seama.

— Într-adevăr, de obicei şocurile dau paralizii parțiale, iar la persoanele suferinde de o boală de inimă pot produce un infarct, uneori fatal.

— Da. Din păcate, aşa stau lucrurile, dar poate că aici e vorba de altceva. Să presupunem că actrița ar face o excepție de la regulă. În consecință, suferă un şoc în urma căruia se produc paralizia şi amnezia totală. Dar nu există efect fără cauză şi atunci, cum este firesc, se pune întrebarea: cine este vinovat de şocul produs? Răspunsul nu poate fi decît unul singur: persoana care avea interesul să o împiedice pe Eliza Dornescu să ne aducă la cunoştință acel „fapt îngrozitor".

— Deocamdată nu avem, ca punct de pornire, decît declarațiile Catrinei Dornescu. Dar nu-mi vine să cred că e singura persoană care cunoaşte amănunte din viața actriței.

— Sînt convins, încuviință căpitanul Roşca. Dealtfel, Catrina Dornescu a recunoscut că în viața Elizei există mai multe persoane. Pe acestea trebuie să le căutăm, să le descoperim... E posibil ca bătrîna să nu cunoască decît pe cîțiva dintre cei care o înconjurau pe Eliza. Chiar dacă cele două femei au locuit cîndva împreună, nu e obligatoriu să-şi cunoască fiecare taină a sufletului. Desigur, primele indicii ale anchetei ne-au fost furnizate de Catrina Dornescu. Dar nu ne vom limita numai la ele.

— Mai ales că, după unele şovăieli ale bătrînei, am impresia că nu e dispusă să ne spună tot ce ştie.

— S-ar putea ca reținerile ei să se datoreze emoției pe care a încercat-o sau dorinței de a nu divulga anumite lucruri, prea intime, din viața actriței, care – să nu uităm! – îi e nepoată. Dar s-ar putea tot atît de bine ca atitudinea Catrinei Dornescu să se datoreze şi altor cauze, în sfîrşit, vom vedea! Deocamdată planul meu e să încercăm aflarea amănuntelor care ne interesează. Şi iată cum: vom reconstitui o zi din viața actriței, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

— Perfect! Numai că la acest joc ar trebui să participe şi Catrina, bineînțeles fără ştirea ei. Eventual, o putem reține aici un timp mai îndelungat, pretextînd continuarea interogatoriului.

— Nu aş vrea s-o forțăm să urmeze pista care ne trebuie nouă. Vom obține mai mult dacă o lăsăm să acționeze aşa cum crede ea de cuviință. Ție îți revine sarcina de a o urmări. În ceea ce mă priveşte, voi rămîne aici.

Un ciocănit discret în uşă le întrerupse discuția. La invitația căpitanului, în dormitor intră Catrina Dornescu, care i se adresă cu oarecare sfială:

— Domnule, am o rugăminte. Nu s-ar putea să amînați pentru mîine continuarea interogatoriului? Ştiți, nu mă simt prea bine. Emoțiile prin care am trecut...

Femeia era stînjenită. Bănuia că dorința pe care o exprimase nu era pe placul interlocutorului.

— Sînt de acord, însă, cu permisiunea dumneavoastră, noi vom mai rămîne.

— Desigur. Cum doriți, rosti Catrina, parcă în şoaptă.

— V-aş ruga ca mîine dimineaţă, la orele opt, să fiţi aici.
Catrina Dornescu se opri în pragul uşii.
— Atunci... să vă las cheia de la intrare?
— Dacă doriţi...
La puţin timp după plecarea bătrînei părăsi apartamentul şi locotenentul Davidescu.
Catrina mergea fără să privească în urma ei. Se părea că nu bănuia a fi urmărită pas cu pas. Aşa cum nici locotenentului Davidescu nu-i trecea prin gînd că, la rîndul său, era urmărit. Din gangul unui bloc învecinat, un tînăr zvelt pornise pe urmele lui.

*

Căpitanul Roşca îşi aprinse a treia ţigară din acea zi. Era amiază şi pentru asta nu era nevoie să se uite la ceas. Ştia prea bine că pe la douăsprezece i se făcea întotdeauna foame. Dimineaţă plecase în grabă de la birou şi îşi uitase acolo sandvişurile pregătite de soţie. Acum îşi întocmise un plan şi pentru a-l respecta era nevoit să nu se mişte din apartamentul actriţei.
Locotenentul Davidescu nu dăduse nici un semn de viaţă. Telefonul sunase doar de două ori. Prima dată, pe la ora unsprezece, un bărbat se interesase de ce Lia Dorna nu se prezentase la repetiţie. Bănuind că e vorba de directorul sau regizorul teatrului muzical, căpitanul Roşca se recomandase drept medicul de serviciu al circumscripţiei sanitare, chemat să constate starea gripală a actriţei. Bineînţeles, nu uitase să adauge că actriţa va fi nevoită să stea în casă cel puţin trei zile, iar, dacă starea ei se va înrăutăţi, o va transporta la spital. Pretextă apoi că tocmai o examina pe pacientă şi aşeză repede receptorul în furcă. Telefonul zbîrnîise din nou. La început ezitase să răspundă, apoi, brusc, se decisese să ridice receptorul. Nu auzi decît tonul. Stinse, surprins, ţigara şi o azvîrli în scrumieră. Îşi roti privirea prin dormitor. Imediat însă izbucni iar soneria telefonului, care încetă la fel de repede. O nouă greşeală? Sau, mai degrabă, apelul telefonic era un semnal convenţional! Dar cine ar fi trebuit să răspundă chemării? De obicei, la ora aceasta actriţa nu se afla acasă. Cel puţin aşa spusese Catrina. Atunci?... Atunci poate că apelul îi era adresat chiar ei.
Trecură încă vreo cîteva minute. Şi deodată răsună din nou soneria telefonului, de data aceasta prelung, neîntrerupt. Ridică receptorul. Tăcere. La celălalt capăt al firului nu se auzea nici un apel, nici un zgomot. Cineva asculta, fără îndoială, aşteptînd să i se vorbească, aşa cum făcea şi el. Apoi căpitanul Roşca auzi declicul uşor al telefonului care chemase şi... tonul.
Aşadar, misterioasa persoană aşezase receptorul în furcă. Deci nu se înşelase! Cineva a chemat prin două semnale convenţionale. Neprimind răspunsul aşteptat, a sunat pentru a treia oară, încercînd să afle ce s-a întîmplat. Dar de ce nu vorbise? Cine era persoana care telefonase şi cine ar fi trebuit să-i răspundă?

*

Catrina Dornescu mergea liniştită, fără grabă, ca şi cum ar fi fost într-o plimbare duminicală. Ninsoarea se transformase în lapoviţă şi lapoviţa într-o ploaie măruntă, rece şi pătrunzătoare. Locotenentul reţinea, din cele spuse la interogatoriu, că locuinţa Catrinei se afla situată la o depărtare de trei staţii de autobuz faţă de casa actriţei. De aceea deveni mai circumspect cînd femeia, depăşind această distanţă, îşi continuă mersul prin ploaie, în direcţia bulevardului central al oraşului. „Parcă spunea că nu se simte bine! încotro se duce, cînd firesc ar fi fost să se întoarcă acasă?” se întrebă locotenentul Davidescu, dar nu mai avu timp să-şi răspundă; simţea că cineva se află în

spatele său, că este urmărit. Verifică imediat. Dar nimeni nu-şi făcu apariţia. Nu era cazul să stea mult pe loc, deoarece risca să o piardă din vedere pe bătrînă. Îşi reluă drumul tocmai la timp. Catrina intrase într-un bufet lacto-vegetarian. Se grăbi să o ajungă din urmă.

*

Încă de dimineaţă colonelul de securitate Andrei Manea decisese ca maiorul Dan Tomescu şi locotenentul Anton Mareş să se ocupe de dosarul de la Institutul de cercetări energetice. Hotărîrea era întemeiată pe faptul că această echipă rezolvase cu succes şi alte dosare care intraseră în atenţia spionajului economic.

Ca de obicei, colonelul expuse în faţa colaboratorilor săi principalele coordonate ale dosarului, aşa cum rezultau din cercetările şi informaţiile de pînă atunci.

În Institutul de cercetări energetice se experimentase de cîteva zile o nouă formulă a proceselor electrice în materie vitroasă. Descoperirile inginerului George Munteanu privind procesele tehnologice pentru sticlele fotosensibile, sticlele luminiscente şi laserii din sticlă erau fundamentul unei lucrări de mare importanţă economică pentru ţara noastră. Toată lucrarea se efectua în cel mai strict secret; la desăvîrşirea ei participa un număr extrem de restrîns de cercetători. Dar iată că, pe neaşteptate, se interceptase un mesaj codificat. Descifrarea lui a fost o adevărată surpriză, întrucît conţinea o bună parte din rezultatele noilor experimentări secrete de la Institutul de cercetări energetice.

Cum e şi firesc, primele cercetări ale maiorului Dan Tomescu se îndreptară către persoanele care se ocupau direct de experimentarea noii formule a proceselor electrice în materie vitroasă.

Aşezat la biroul din camera de lucru, maiorul revedea scurtele sale însemnări asupra celor trei persoane care alcătuiau echipa de cercetători. În aparenţă, nici una dintre ele nu prezenta motive pentru a fi suspectată. Inginerul George Munteanu, şeful lucrărilor, era un om în etate, necăsătorit, savant de renume internaţional, autorul unor importante studii, articole şi referate ştiinţifice. Avea aproape treizeci de ani de activitate laborioasă şi devotată pe tărîmul ştiinţei. Inginerul Vicenţiu Daleş, principalul său colaborator, căsătorit, deşi cel mai tînăr membru al echipei, dovedise o pricepere profesională desăvîrşită, ca şi laboranta Anca Rodan, asistenta celor doi ingineri.

Acestea erau primele date pe care le avea. Atît şi nimic mai mult. Fără îndoială, trebuia să afle urgent cît mai multe lucruri despre cei trei. Şi pentru aceasta calea cea mai eficientă, după părerea sa, nu putea fi decît urmărirea activităţii lor.

*

Din informaţiile primite, locotenentul Mareş ştia că laboranta Anca Rodan nu lucra la institut decît pînă la orele trei după-amiază. Cam pe la două şi jumătate el se afla cu maşina la locul de parcare al institutului.

Cerul se acoperise de nori plumburii şi lumina zilei se estompase într-atît, încît aveai impresia că din clipă în clipă se va lăsa noaptea.

Puţin după ora trei o femeie înaltă, uscăţivă, cu părul oxigenat şi cu un mers mărunt şi repede, îşi făcu apariţia pe poarta institutului. Era îmbrăcată cu un palton violet, croit impecabil; în picioare avea cizme albe, lungi, pînă aproape de genunchi, iar pe cap purta o basma fină de mătase albă cu picouri violete.

Pentru cîteva momente Mareş tresări fără voia lui şi simţi că inima îi bate mai puternic. Laboranta Anca Rodan se oprise în poarta institutului şi-şi îndreptase privirile spre el, făcîndu-i un semn prietenesc cu mîna. Se recunoscură imediat. Fuseseră colegi

de liceu, într-un oraş de provincie.

Neaşteptata reîntîlnire, tocmai în aceste împrejurări, putea să aibă urmări destul de puţin plăcute, dar acum Mareş nu mai avea posibilitatea să dea îndărăt.

— Ce mai faci, dragă Toni? Nu te-am văzut de atîta timp…

Mareş îşi reveni imediat din surpriză. Arborînd un surîs binevoitor, deschise portiera maşinii şi o invită lîngă el.

Anca Rodan acceptă bucuroasă invitaţia. Se aşeză pe canapeaua din dreapta lui Mareş şi îşi netezi şuviţele blonde, de-a lungul tîmplei.

— Dacă nu sînt indiscretă, aşteptai pe cineva de la noi, de la institut?

Mareş îşi stăpîni cu greu rîsul, gîndindu-se ce figură ar fi făcut fosta lui colegă de liceu dacă i-ar fi mărturisit adevărul.

— Nu. Am avut treabă prin împrejurimi.

— Eşti de mult în Bucureşti?

— Da. De vreo trei ani.

— Automobilul e al tău?

— Da, răspunse el fără ezitare. Şi acum sînt la dispoziţia ta! Dacă nu ai nimic împotrivă, te-aş invita să iei masa cu mine.

— N-am să te refuz, deşi ar trebui ca eu să mă revanşez pentru generozitatea pe care mi-ai arătat-o cîndva.

— Să lăsăm deocamdată amintirile.

— Chiar dacă sînt plăcute? surîse Anca. Ascultă Toni, adăugă ea după cîteva clipe de tăcere. Cunosc un restaurant admirabil, foarte aproape de aici. Şi, ca să nu avem discuţii, ne plătim fiecare consumaţia.

— Bine. De acord.

Mareş ambală motorul şi maşina demară lent. Conducea cu atenţie, întrucît circulaţia, la ora aceea, era foarte animată, iar asfaltul era acoperit cu un strat subţire de gheaţă. Maşina putea deci să derapeze în orice moment.

Într-adevăr, restaurantul se afla foarte aproape, aşa că drumul nu dură mai mult de patru-cinci minute. Coborîră din maşină şi, galant, Mareş îi oferi Ancăi Rodan braţul, ţinîndu-i totodată umbrela, spre a o feri de ploaia care se pornise.

În restaurant era plăcut. Interiorul rustic, cu măsuţe de pai şi taburele tapisate în catifea roşie, avea o notă de familiaritate. Anca alese o măsuţă aşezată lîngă fereastră. În vreme ce Mareş cerceta lista de bucate şi o întreba ce ar dori să mănînce, laboranta arunca priviri, aparent distrate, pe fereastră, lăsînd impresia că aştepta pe cineva, care, probabil, frecventa acest local.

La început discuţia fu presărată cu tot felul de banalităţi şi cu amintirile din vremea petrecută împreună în şcoală. Cînd veni vorba de prezent, Mareş răspunse prudent, căutînd să nu stîrnească vreo bănuială.

— Erai mult mai vorbăreţ în liceu, remarcă Anca Rodan, cu oarecare maliţiozitate.

Locotenentul se mulţumi să răspundă cu un surîs. La un moment dat Anca Rodan, tot uitîndu-se pe fereastră, tresări, vădit tulburată. Mareş părea încă preocupat cu lista. În realitate examinase cu multă atenţie persoana care acum îşi lăsa paltonul şi pălăria la garderobă. Tocmai îşi punea întrebarea dacă bărbatul în etate, cu un aer atît de distins, era pricina emoţiei laborantei, cînd îl zări pe maiorul Dan Tomescu coborînd dintr-o maşină. Aşadar, cel care îi saluta acum, pe Anca şi pe el, cu multă politeţe, nu putea fi altul decît inginerul George Munteanu.

— Un fost coleg de liceu, Toni Mareş; tovarăşul inginer George Munteanu, şeful meu de la institut! făcu Anca Rodan prezentările.

— Încîntat să vă cunosc, rosti inginerul, dar vocea lui indiferentă exprima parcă tocmai contrariul.

Îi întinse locotenentului o mînă viguroasă, cu degete lungi şi subţiri.

— Nu mai puţin, tovarăşe inginer, răspunse Mareş, căutînd să pară cît mai degajat cu putinţă. Poftiţi, luaţi loc! îl invită el pe inginerul Munteanu la masa lor.

— Tovarăşul inginer Munteanu nu obişnuieşte să ia masa cu subalternii, izbucni pe neaşteptate, oarecum cu reproş, Anca Rodan.

Inginerul se abţinu să răspundă, prefăcîndu-se că ia drept o glumă cuvintele şi comportarea laborantei.

— Vă rog să mă iertaţi! Trebuie să plec!

În vreme ce inginerul se îndrepta spre un alt salon al restaurantului, la uşa de la intrare apăru maiorul Tomescu. Îl căută cu privirea pe Mareş şi, cînd îl descoperi, îi făcu un semn arătîndu-i că vrea să-i vorbească.

*

Locotenentul Davidescu intră grăbit în bufetul lacto-vegetarian, examinînd dintr-o privire interiorul localului. În încăperea îngustă şi destul de întunecoasă se aflau doar cîteva măsuţe. La una dintre ele un bătrînel sorbea tacticos dintr-un pahar cu lapte. În spatele tejghelei, un individ solid, îmbrăcat într-un halat alb, probabil responsabilul, moţăia, cu aerul unui om plictisit de tot ceea ce îl înconjoară. De Catrina Dornescu, nici urmă.

Nehotărît, Davidescu se opri în prag. Individul tresări din amorţeală, clipi des din ochii mici şi rotunzi ca nişte mărgele negre şi privi întrebător spre locotenent.

— N-a intrat aici o doamnă în etate? îl întrebă locotenentul pe individul în halat alb.

— Nu.

Davidescu făcu cîţiva paşi şi se opri în faţa bătrînelului.

— Nici dumneata n-ai văzut-o?

Însă acesta continua să savureze laptele ca şi cum nimic nu s-ar întîmpla în jurul lui.

— Nu insistaţi, îi explică omul în halat alb, fără să se mişte de după tejghea. Dumnealui e surdo-mut.

Locotenentul îşi aruncă privirile prin local. În spatele tejghelei se afla o altă încăpere, mai strîmtă decît aceea a localului propriu-zis. De-a lungul pereţilor, lăzi metalice pline cu sticle de lapte, de iaurt şi de suc de fructe.

„Totuşi n-am visat, îşi spuse locotenentul. Catrina a intrat aici. Doar am văzut-o cu ochii mei.”

Înciudat, părăsi localul. Se opri, nehotărît, în stradă. Fără să vrea, privi clădirea alăturată bufetului. O reclamă imensă, aninată deasupra intrării principale, anunţa „Teatrul muzical”, iar într-o vitrină, pe un afiş, se răsfăţa chipul surîzător al Elizei Dornescu.

Locotenentul căută cu febrilitate o legătură între modestul bufet lacto-vegetarian şi clădirea Teatrului muzical, între ciudata dispariţie a Catrinei Dornescu şi afişul cu reclama Elizei. „Fără îndoială, între toate acestea există **ceva**, care le uneşte şi le rezolvă totodată, **ceva** pe care deocamdată nu pot decît să-l intuiesc, foarte vag”, îşi spuse şi intră, hotărît, în elegantul hol al teatrului. Un portar înalt, cît o girafă, cu umeri de boxer de categorie grea, îl opri cu un gest autoritar.

— Pe cine căutaţi, vă rog?

O inspiraţie de moment îl făcu pe locotenent să răspundă automat:

— Aş vrea să vorbesc cu Lia Dorna.

Portarul surîse şmechereşte şi îl fixă cu un ochi de expert.
— Sînteți nou pe aici, nu-i aşa?
— Da! recunoscu Davidescu.
— Azi e luni, e relache, adică liber, explică portarul, afişînd o competență exagerată. Apoi îl studie pe locotenent cu atenție, ca şi cum din această examinare ar fi reuşit să afle absolut totul despre omul care se afla în fața lui. Ştiți, aş putea, explică el, după ce socoti că s-a lămurit de ajuns cu cine are de-a face, să vă ajut... dacă vă interesează... problema.
Subliniase ostentativ ultimele cuvinte şi acum aştepta, cu un zîmbet satisfăcut, răspunsul.
„Interesant! îşi spuse Davidescu. Văd că este necesar să abordez şi această pistă. Cu atît mai mult, cu cît omul e dispus să-mi facă unele confidențe.”
Întinse mîna portarului, răspunzînd zîmbetului şmecheresc cu o mînă binevoitoare.
— Sînt omul dumitale. Şi n-o să fie pe degeaba.
Portarul clipi din ochi, înțelegător.
— Ştiți, mie îmi cade repede fisa. Am priceput imediat că sînteți un genteleman.
Davidescu se apropie de el şi îl fixă cu o privire insistentă.
— Crezi că am vreo şansă?
— Depinde! răspunse omul, enigmatic.
— Înțelegi ce vreau să spun, nu?
— Păi! exclamă celălalt şi făcu un gest care putea să însemne orice.
— Mă interesează domnişoara Lia Dorna...
— Bănuiam, deşi nu v-am văzut niciodată pe aici...
„Are memorie individul”, îşi spuse Davidescu.
— Tocmai pentru că sînt nou... vreau să merg la sigur, înțelegi? continuă el cu voce tare.
— Păi!...
Şi iarăşi urmă gestul acela care putea foarte bine să fie şi un tic.
— Aş vrea să aflu cît mai multe.
— Despre cine?
— Despre domnişoara Lia, se înțelege!
— Dacă ştiu, vă spun. Eu sînt om cinstit. Nu vă duc cu preşul.
— Foarte bine. E măritată?
— Tțțț!
— Îi plac florile?
— Oho!
— Are mulți admiratori?
— Mulți, dar numai trei e serioşi. Pe cuvîntul meu! Ascultați ce vă spun, că nu vă mint.
— De unde ştii dumneata? Eşti sigur?
— Păi!
— Ce vrei să spui?
— Lumea vorbeşte, trăncăneşte, ştiți cum e la teatru. Eu am urechi bune, dar ochi şi mai şi! Şi, pe urmă, v-am mai spus-o: îmi cade repede fisa.
— Deci ai putea să-mi spui şi mie cine sînt admiratorii?
Portarul avu o ezitare, pe care Davidescu o sesiză numaidecît. De aceea îi strecură în palmă o hîrtie de douăzeci şi cinci de lei.
— Eu sînt mormînt! Da’ fiindcă-mi sînteți simpatic, am să vă spun.

— Poți să contezi pe discreția mea. Să nu-ți faci vreo grijă din pricina asta.
— Unul dintre ei e domn' doctor.
— Care doctor?
— De la policlinică: Bănescu. E ăl mai bătrîn, dar o iubeşte foc! Ceva ce nu s-a mai pomenit! Şi gelos... mamă, mamă!
— Nu mai spune!
— Omul e burlac. N-are nevastă, n-are copii. Are dreptu' , aşa-i?
— Te cred.
— Şi de bani, ce să mai vorbim? Odată, la o premieră, i-a luat domnişoarei uite-aşa un buchet, din alea..., cum le zice?... Aşa, mari, albe, care n-au miros, da' e scumpe.
— Cale?
— Păi!
— Şi ceilalți?
— E mai tineri, dar focoşi. D'apăi şi domnişoara tare mai e frumoasă! Pe pictor, dacă vă duceți des la teatru, nu se poate să nu-l ghiciți.
— Cunosc mai mulți pictori. E scenograf?
— Cum adică?
— Lucrează decoruri în teatre?
— Aşa, aşa! Asta-i zice Aliman. Are nume frumos Remus Aliman. Şi-i căsătorit. Da' nevastă-sa e cam aşa – mă iertați –, într-o ureche. Dom' doctor ştie de el...
— Şi ce zice?
— Păi! Ce să zică? Odată a ieşit cu scîntei. S-au certat rău de tot în culise, era să se şi bată. Mie mi-a spus Mimi, o fată din balet, care vede şi aude tot.
— Ia uite! Şi al treilea?
— Ei, ăsta-i mai nou. Şi să vă spun şi un alt secret. De el nu ştiu decît eu, nici măcar doamna Catrina n-a aflat!
Davidescu era cît pe-aci să scoată un strigăt de bucurie. Se abținu cu greu. Portarul îi părea acum un fel de comoară pe care numai el avusese norocul s-o găsească.
— Cine-i doamna Catrina?
— Mătuşa domnişoarei! Dar parcă i-ar fi mamă, aşa se ține de capu' ei. Da' de ăsta mai tînăr nu ştie, v-o spun precis. N-a fost decît de trei ori pe-aici şi atunci, salon.
— Nu ştii cum îl cheamă, cine e?
— Aici e aici! V-am spus, e persoană discretă.
— Deci altceva nu poți să-mi mai spui?
— Să fie al naibii care ştie mai multe!
— Bine, îți mulțumesc şi pentru atît! Măcar să ştiu cu cine am de-a face.
— Păi! În mine puteți avea încredere. Îmi sînteți simpatic şi pace. De cum v-am văzut! declară solemn portarul.
— Aş vrea să fii foarte discret.
— Se-nțelege!
— Ne vom revedea în curînd.
— Poftiți! Poftiți! O să fiți totdeauna binevenit pe la noi, rosti portarul, ploconindu-se exagerat şi grăbindu-se să-i deschidă uşa. Şi nu uitați, adăugă el, că lunea nu o găsiți aicea pe domnişoara! Da' şi mîine dacă veniți, eu vă servesc, să n-aveți grijă!
— Poate îmi faci rost de adresa de acasă a domnişoarei, îl încercă Davidescu. O să fie bine pentru amîndoi, înțelegi? şi locotenentul ieşi în stradă mai înainte ca portarul să-i dea un răspuns.
Curînd năvăli în holul teatrului un tînăr cu înfățişare de sportiv.

— Nea Costache! izbucni el. Cine era individul şi ce vroia?

Portarul încercă să-i explice ceva, dar îşi aminti de hîrtia de douăzeci şi cinci de lei din buzunar. Aşa că renunță şi simulă imediat nedumerirea. Tînărul nu se lăsă însă amăgit atît de uşor. Se vede treaba că îşi cunoştea bine omul. Aşa că insistă, avînd totodată grijă să-i strecoare în palmă o mică „atenție”. Acest ultim argument înmuie pe dată rigiditatea bravului portar.

— Să fiu al dracului, dacă vă mint, maestre! Azi l-am văzut pentru prima oară. M-a întrebat de domnişoara!

— De Lia?!

— Da. Aşa cum vă spun.

— Ce vroia să ştie?

— Vrute şi nevrute! Da’ şi eu, vă rog să mă credeți, am fost mormînt!

— Şi altceva...?

— Eh, ba una, ba alta. Ce flori îi plac domnişoarei, pe unde locuieşte...

— A întrebat şi asta?

— Păi! Da’ parcă eu i-am spus ceva?

— Ascultă-mă, nea Costache, aicea nu-i lucru curat!

— Aoleu! Ce vorbe mai e şi astea, maestre?

— În urmă cu o oră am plecat de la atelier, înțelegi?

— Da!

— M-am repezit pînă la domnişoara acasă. Îmi era dor să o văd.

— Păi!

— Cum ajung, o zăresc în uşa apartamentului pe doamna Catrina. Abia atunci mi-am adus aminte că domnişoara avea azi imprimare la radio. Nu doream să o întîlnesc pe doamna Catrina. De aceea am lăsat-o să plece. În vreme ce ea cobora scara, eu m-am ascuns după unul din stîlpii de pe palier. Înțelegi, nea Costache?

— Înțeleg, murmură portarul, îngîndurat.

— Abia de-acum încolo începe ciudățenia. Pe cine crezi că l-am zărit apoi ieşind din apartament?

— Mie-mi cade repede fisa, bodogăni încruntat portarul, dar, vedeți, acum nu-mi vine în minte cam cine putea să fie...

— Individul cu care ai stat dumneata de vorbă adineauri, izbucni tînărul.

— Cum!? se miră nea Costache. Nu se poate!

— Ba... uite că se poate!

— Păi... Îmi cerea adresa domnişoarei...

— Ai văzut?

— Nu mai înțeleg nimic, recunoscu portarul.

— Nici eu. L-am urmărit, pas cu pas! Nici nu ştiu de ce... Aşa am ajuns pînă la bufetul de alături.

— A fost şi acolo?

— Mda! Apoi l-am văzut intrînd aici. Acum, cînd am aflat ce a discutat cu dumneata, îmi dau seama că te-a mințit. Cu ce scop? Cine e individul ăsta şi ce vrea? Lia nu mi-a vorbit niciodată despre el! Sfîrşi, trecîndu-şi mîna prin păr, cu un gest nervos.

— Ați întrebat alături, la bufet?

Tînărul tresări. Cum de nu-i dăduse prin minte aşa ceva? Fireşte, era o idee bună să-l întrebe pe responsabilul bufetului lacto-vegetarian dacă nu cumva ştie ce căuta individul acela, îl văzuse prin geamul vitrinei, discutînd cu aprindere. Plecă în grabă spre bufet.

— Bună ziua, maestre, cu ce vă pot servi? îl întîmpină Octav Budan, responsabilul.
Tînărul îi explică ceea ce dorea.
— Cred că era de la miliţie, îi răspunse Budan. Se interesa de doamna Catrina.
Remus Aliman dădu să se aşeze imediat pe primul scaun ce-l găsi în cale. Un fior rece îi străbătu trupul şi inima parcă îi încetă să mai bată.

*

Inginerul Vicenţiu Daleş ieşi din laborator şi se îndreptă cu paşi hotărîţi spre telefonul public, care se afla tocmai la capătul culoarului. Deschise uşa cabinei, asigurîndu-se mai întîi că nu era nimeni prin apropiere. Cînd ridică receptorul avu o uşoară ezitare. Formă totuşi numărul şi aşteptă emoţionat. Nimeni nu răspunse la celălalt capăt al firului. Inginerul se uită la ceas. Era ora nouă. Aseară ea îl rugase să-i telefoneze la această oră. Atunci ce se întîmpla? De ce nu-i răspundea? închise şi formă iar numărul. Poate că adineauri, din cauza emoţiei, greşise. Urmară o aşteptare chinuitoare, acelaşi apel monoton şi din nou nici un răspuns. Deci nu greşise. Ieşi abătut din cabină şi reintră în laborator. Ceilalţi doi colegi erau atît de absorbiţi de ceea ce făceau, încît probabil că nici nu observaseră absenţa lui. Îşi reluă lucrul, fără nici un chef. Gîndul îi era numai la ea. „Oare de ce nu mi-a răspuns la telefon?” Vicenţiu tresări. Inginerul George Munteanu se aşezase alături de el, pe un scaun, privindu-l întrebător, cu o undă de îngrijorare părintească în glas:
— Ce se întîmplă cu dumneata? De cîteva zile parcă nu mai ai acelaşi entuziasm cu care ne obişnuiseşi. Te rog să nu mă înţelegi greşit. Nu vreau să mă amestec în viaţa dumitale. Acest lucru, fără îndoială, te priveşte. Dar nici nu pot rămîne nepăsător dacă ţi s-a întîmplat ceva neplăcut...
Vicenţiu nu răspunse. Privea în gol, parcă ar fi zărit ceva deosebit de interesant într-un punct nedefinit. Fără să se lase impresionat de tăcerea celuilalt, inginerul Munteanu aprinse o ţigară. Urmări o vreme rotocoalele alb-cenuşii, apoi îi vorbi din nou tînărului, îngîndurat:
— Dragul meu, n-aş vrea să ne împotmolim tocmai acum, cînd sîntem atît de aproape de firul cercetărilor noastre. Îţi dai seama că dacă ne concentrăm toate forţele, întreaga atenţie, în trei zile putem termina. Dealtfel, am comunicat acest lucru şi directorului institutului, aşa că va trebui să faci un efort să-ţi învingi neliniştile sau oboseala. Apoi va veni odihna binemeritată...
Abia acum Vicenţiu îşi reveni. Părea că se trezeşte dintr-un vis.
— Vă rog să mă iertaţi! Într-adevăr, nu mă simt prea bine. Dar vă promit că am să fac totul ca lucrarea să se sfîrşească la termenul dorit.
Inginerul Munteanu îl bătu prieteneşte cu palma pe umăr şi se îndepărtă, clătinînd capul ca şi cum ar fi spus: „Ah, tinerii ăştia!ᵘ

*

Astă-vară, într-una din seri, fascinat de chipul Liei Dorna, care te îndemna, din cadrul afişului, să intri la spectacolul teatrului muzical, Vicenţiu se hotărîse să cumpere bilete. Soţia însă, obosită şi ocupată cu pregătirile pentru apropiatul concediu, îl rugase să meargă singur la spectacol. La sfîrşitul reprezentaţiei, a cărei vedetă fusese desigur Lia Dorna, actriţa îi dăruise lui bucheţelul de flori cu care obişnuia să-şi răsfeţe publicul seară de seară. Tulburat, o aşteptase apoi la ieşirea din teatru. Nu spera să îl recunoască. Vroia doar s-o mai vadă o dată pe aceea care îi dăruise o clipă atît de fericită. Vicenţiu era un om sobru, devotat soţiei. Dar ceea ce se petrecuse cu el atunci

purta aripa visului înflăcărat de o noapte.

Lia ieşise însoțită de un bărbat în etate, care îi vorbea aprins, de parcă i-ar fi reproşat un lucru foarte grav. Tîrziu, cînd ajunsese acasă, Vicențiu constatase că pierduse pe drum buchețelul de flori...

Curînd, plecase la mare cu soția. Acolo, pe nisipul fierbinte al plajei, Lia Dorna se stinse, încetul cu încetul, din amintirea lui.

În septembrie, cum s-a întors din concediu, Vicențiu a fost chemat de urgență la institut. Inginerul George Munteanu se pregătea să experimenteze o nouă formulă a proceselor electrice în materie vitroasă. Propunerea inginerului fusese aprobată de conducerea institutului şi se trecuse îndată la executarea ei.

Într-o după-amiază însă Vicențiu întîlni din nou chipul Liei Dorna pe unul din afişele ce anunțau deschiderea stagiunii de toamnă. Cu o îndrăzneală care l-a mirat şi pe el, a intrat în teatru şi i-a vorbit portarului de Lia. A doua oară, la fel. A treia oară neînduplecatul cerber al Teatrului muzical i-a sugerat ceva la care Vicențiu nu se gîndise niciodată – să-i telefoneze actritei.

A fost, după cîte-şi amintea, cea mai nefericită convorbire telefonică din viața lui. Cel puțin, aşa o considera el. Paradoxal, Lia Dorna, departe de a se amuza, a apreciat că în sfîrşit întîlnise pe cineva care îi făcea doar nevinovate declarații sentimentale. Într-o după-amiază de octombrie, Lia l-a rugat să o însoțească.

— Aş vrea să mergem împreună într-un loc liniştit, unde să fim numai noi doi.

— Crezi că există aşa ceva?

— Cunosc un asemenea loc!

Totul s-a petrecut ca într-un vis. Au coborît din tren într-o gară mică, înconjurată de brazi bătrîni, uriaşi, aşezați acolo parcă de cînd lumea. Înserarea cuprindea întinderile nemărginite. Au pornit, pe o potecă întortocheată, către o căsuță care avea în față o grădină plină de crizanteme. Au deschis poarta, legată cu lanț de gardul împletit din răchită, şi au urcat treptele din marginea pridvorului. I-a întîmpinat o adiere de levănțică proaspătă. Mîini harnice pregătiseră totul şi apoi se făcuseră nevăzute.

— Aici e locul meu tainic, murmurase, Lia. Eşti primul bărbat caro pătrunde în oaza aceasta de linişte şi fericire.

Vicențiu a aruncat vreascuri în gura sobei şi s-a aşezat în preajma Liei, ca un copil în fața bradului împodobit cu dulciuri şi jucării. Jarul din sobă îi lumina. Tăcut şi timid, a prins mîinile Liei în mîinile lui.

Cînd s-au întors în gara mică, trenul tocmai venea din noaptea de vis să-i ducă înapoi pe pămînt.

Vicențiu şi-a reluat lucrările cu un avînt nemaipomenit, dar pe Lia nu a mai întîlnit-o. Zadarnic o căutase între timp la telefon. Pe la teatru nu mai trecuse. Aceasta fusese dorința ei. Totuşi aseară se hotărîse să-i facă o vizită acasă. Aflase de la teatru că Lia nu avea spectacol.

A sunat la uşa apartamentului. O dată, de două ori. Într-un tîrziu i-a deschis chiar ea. Avea cearcăne la ochi, o privire pierdută, absentă. Nu mai recunoştea aproape nimic din femeia aceea care împărțea zîmbete şi buchețele de flori în spectacolele de la teatru. Erau ca doi străini, ca doi oameni veniți din lumi diferite, care nu au a-şi spune nimic, absolut nimic.

Din apartament răzbăteau vag sunetele unei melodii triste, ca şi sufletul lui Vicențiu. Acolo, înăuntru, intuise că nu se mai afla parfumul vrăjit al levănțicăi proaspete sau intimitatea caldă a căsuței dereticate de mîini harnice şi nevăzute. A şoptit cîteva scuze

de circumstanță şi a dat să plece. Lia i-a astupat buzele cu palma-i mică, într-un gest trist, dar nu lipsit de tandrețe.

— Telefonează-mi mîine dimineață, la ora nouă. Te rog, te rog mult!

Apoi a dispărut, închizînd uşa în urma ei, lăsîndu-l descumpănit şi nefericit.

Toate aceste, imagini îi treceau acum prin fața ochilor, ca într-un film al cărui sfîrşit nu îl poți afla niciodată.

Vorbele inginerului Munteanu îi răsunau permanent în urechi. Da. Trebuia, mai presus de orice, să isprăvească lucrarea cît mai curînd, cît mai repede cu putință. Era fixat şi un termen: trei zile.

Se apucase cu patimă de lucru. Poate pentru că asta îi era firea, poate ca să o uite pe Lia. Nici nu şi-a dat seama cît de repede a trecut timpul. Era ora cinci cînd constată că rămăsese singur în laborator. George Munteanu şi Anca Rodan plecaseră probabil la ora obişnuită. Strînse lucrurile, încuie uşa cu grijă şi coborî scările, fredonînd un cîntec, aşa cum nu mai făcuse de multă vreme. Cînd ieşi pe poarta institutului, o umbră se desprinse din întuneric, urmărindu-l îndeaproape.

Inconştient, paşii îl purtară spre apartamentul Liei, steaua care luminase pentru o singură dată dar strălucitor, calea vieții lui.

*

— Nu mai mănînci?

Anca Rodan tresări, speriată şi buimacă, de parcă s-ar fi deşteptat chiar atunci dintr-un somn plin de coşmare. Fără îndoială, întrebarea îi era adresată ei. Se lăsase furată de gînduri şi amintirile se derulaseră cu repeziciune, izbucnind de sub vălul uitării...

În vară îşi petrecuse concediul de odihnă la Mamaia. Parcă simțea şi acum pe trup nisipul fierbinte. Locuise într-un hotel admirabil, aşezat chiar pe marginea falezei. În zori, soarele o îmbia să iasă pe plajă. Seara, luna aurie se răsfăța în părul ei, la fel ca în oglinda întunecată a mării.

Obişnuia să mănînce la restaurant. În seara cînd pe uşă a apărut inginerul Munteanu se afla la o masă ceva mai retrasă, singură. Inginerul o cunoştea destul de vag. Anca susținea însă deseori față de colegele ei că-l admiră foarte mult pe inginerul George Munteanu, care o cucerise – spunea ea – nu numai prin fizicul său plăcut, ci mai ales prin calitățile sale intelectuale.

Întîmplarea făcuse ca inginerul să fie repartizat la acelaşi hotel, într-o cameră de la parter, tocmai pe coridorul unde se afla şi camera ei. În astfel de ocazii prieteniile se leagă mult mai uşor şi, cum compania Ancăi nu îi displăcea, George devenise însoțitorul ei permanent.

Au fost zile şi nopți de neuitat... Pînă în momentul cînd George şi-a schimbat complet atitudinea.

Cu o seară înainte, Anca îi propusese ca la întoarcerea acasă să facă şi ea parte din echipa ce avea să se ocupe de acea lucrare specială, despre care auzise vorbindu-se la institut cu cîteva zile înainte de-a pleca în concediu. Susținea că activitatea ei de laborator îl poate ajuta mult în noile încercări, însă inginerul Munteanu era convins că Anca Rodan vroia să-i fie cît mai aproape. Simțea că femeia se îndrăgostise cu adevărat de el şi poate că acest lucru nu-i convenea.

La început George Munteanu s-a scuzat pentru absențele sale, invocînd diferite motive. După puțin timp a dispărut cu totul de lîngă Anca, fără a-i da vreo explicație.

În acel concediu l-a mai văzut doar o singură dată, în gară la Constanța, în ziua cînd şi ea aştepta pe peron sosirea trenului care urma să o ducă la Bucureşti.

— Anca, te rog să mă ierți! M-am purtat grosolan cu tine, aşa cum nu-mi este în obicei.

Ea surîse blînd, căutînd să-l facă să înțeleagă că nu e nicidecum supărată pe el.

— Vom avea timp suficient să fim împreună, cînd ne vom revedea la institut, spuse ea. Nu am uitat promisiunea pe care mi-ai făcut-o...

— Ce promisiune?! tresărise George, vădit tulburat.

— Că voi face parte din echipa ce se va ocupa de noua ta descoperire!

— A, da, desigur! Nici eu n-am uitat!

Anca îl privi insistent, cu multă curiozitate. George i se părea schimbat. Parcă fusese mai plin de viață, mai exuberant la începutul concediului. Sau poate că se înşela, pentru că nu-l mai vedea cu aceiaşi ochi de cînd se îndepărtase de ea...

— Să ştii, Anca, n-am să uit niciodată primele zile ale acestei vacanțe. Zilele petrecute împreună cu tine...

Mulțimea începea să se agite pe peron. Se zărea, în apropiere, silueta locomotivei Diesel, remorcînd după ea un şir nesfîrşit de vagoane. George îi sărutase respectuos mîna, apoi, în aglomerația gălăgioasă şi multicoloră, se rătăciră unul de altul.

S-au reîntîlnit la institut şi George s-a ținut de cuvînt. Anca Rodan fusese imediat inclusă, împreună cu inginerul Vicențiu Daleş, în echipa care avea să experimenteze noi formule aplicabile într-o lucrare de mare valoare economică.

Diminețile începuseră să treacă repede, datorită satisfacțiilor pe care i le ofereau noile cercetări. După-amiezile erau însă cenuşii, iar nopțile triste, învăluite în singurătate. George Munteanu lua regulat dejunul în acest restaurant, însă n-o invitase niciodată la masa sa, nu îi mai adresase nici un cuvînt încurajator sau o mîngîiere... Chiar şi acum o evitase...

— Toni, te rog să mă scuzi! spuse ea într-un tîrziu.

— De ce?

— Nu sînt o parteneră prea agreabilă.

— Dă-mi voie să te contrazic...

— Nu, nu, ştiu eu ce spun. M-am lăsat copleşită de unele amintiri, uitînd că mă aflu în compania ta.

— Te rog să mă crezi că nici n-am băgat de seamă... „absența” ta!

— Eşti drăguț, ca întotdeauna. Aşa cum te cunoşteam din liceu. Eu nu ştiu ce am astăzi. Sînt nervoasă, distrată...

— Poate obosită? Munceşti mult, îmi închipui!

— Munca nu mă oboseşte. În schimb, gîndurile...

— Nu te mai lăsa furată de ele.

— Am să încerc, deşi, drept să-ți spun, acest lucru nu mi-a reuşit niciodată.

— Poate te tulbură ceva. O durere, o suferință...

— Cam aşa. Eşti un bun psiholog, Toni! şi un surîs i se ivi pe buze.

Încet, încet Anca începea să-şi revină.

— Adevărul e... că sînt foarte singură.

— Singurătatea aduce cu ea, într-adevăr, stări nervoase, depresiune...

— E groaznică!

Urmă o tăcere prelungă, pe care fiecare dintre ei, fără să-şi mărturisească, şi-o dorea. Anca simțea nevoia de a-i împărtăşi lui Mareş toată durerea pe care o adunase în sufletul ei de cînd George Munteanu se îndepărtase de ea. Locotenentul, la rîndul lui, deşi presimțea că Anca e pe punctul de a-i face unele confidențe, din care, poate, ar fi aflat lucruri importante, căuta o soluție rapidă spre a lua legătura cu maiorul Dan

Tomescu. Tot Anca îl scoase din încurcătură.

— Te rog să mă ierți cîte va minute. Vreau să dau un telefon.

— Poftim!

Cabinele telefoanelor publice se aflau spre intrarea restaurantului. Cînd Anca se făcu nevăzută, fără să mai stea pe gînduri, Mareş se ridică de la masă şi străbătu salonul, îndreptîndu-se spre celelalte încăperi, acolo unde se aflau inginerul Munteanu şi maiorul Tomescu. Inginerul avea un aer distrat şi părea absent la tot ce se petrecea în jurul său.

Cînd Mareş ajunse în dreptul său, maiorul împinse cu cotul, ca din greşeală, un pachet de țigări Snagov, care căzu de pe masă. Locotenentul îl ridică şi i-l restitui politicos maiorului, nu înainte de a citi însă însemnarea de pe cutioara de carton. Apoi se întoarse grăbit la masa sa. Anca nu revenise încă.

*

Locotenentul Davidescu îşi rememora în gînd discuția cu portarul de la teatrul muzical. Deşi o pierduse din vedere pe Catrina Dornescu, avea acum trei piste noi: pictorul scenograf Aliman, doctorul Bănescu şi un tînăr necunoscut.

Se uită la ceas. Urmărirea Catrinei durase aproape o oră. Desigur, căpitanul Roşca aştepta nerăbdător. Numai că nu avea ce să-i transmită. Trebuia să încerce să afle ceva de la unul dintre cei trei bărbați atît de apropiați de Eliza Dornescu. Încotro să-şi îndrepte paşii? Se hotărî să-l viziteze mai întîi pe doctorul Bănescu. Policlinica era în apropiere.

N-a aşteptat prea mult. Pe o banchetă stăteau două femei, probabil gospodine de prin cartier, şi un bătrîn. În mai puțin de o jumătate de oră, în sala de aşteptare nu mai venise nimeni după el. „Cu atît mai bine, îşi spuse Davidescu. Vom putea discuta în linişte."

Ciocăni discret în uşă şi intră în cabinet.

Doctorul Radu Bănescu era un om interesant. Înalt, bine legat, cu umerii lați, dar suplu. Fața bronzată era încadrată, în ciuda anilor, de un păr negru, uşor albit pe la tîmple, iar o meşă complet albă îi dădea o notă de distincție. Cînd îl văzu, se ridică de pe fotoliul din fața biroului de lucru, venindu-i în întîmpinare.

— Dumneavoastră cum vă numiți?

— Locotenentul Davidescu.

— Poftiți, luați loc!

Doctorul nu părea surprins. Nici măcar nu-i ceru legitimația. Îl invită să ia loc şi se aşeză şi el pe fotoliu aşteptînd. Se hotărî să vorbească el cel dintîi, anticipînd o uşoară reținere din partea locotenentului.

— N-am impresia că sînteți bolnav. Dimpotrivă...

— Aveți dreptate, recunoscu Davidescu. Ceea ce mă aduce la dumneavoastră e altceva decît o consultație medicală. Aş dori să-mi răspundeți la unele întrebări...

— Deci un interogatoriu?! se miră el abia acum.

— Oarecum.

— Sînt învinuit de ceva? Am încălcat vreo regulă de circulație? Nu-mi amintesc!

— Nu sînt de la Direcția circulației!

Doctorul Bănescu încreți uşor fruntea şi încetă să mai surîdă. Cu un gest maşinal scoase porttigaretul din buzunarul halatului, oferindu-i şi lui Davidescu, dar acesta refuză politicos. Îl examina cu atenție pe doctor şi observă un uşor tremur al mîinii în care ținea bricheta.

— Domnule doctor, în primul rînd am să fac apel la cunoştinţele dumneavoastră profesionale.
— Vă stau la dispoziţie!
— O femeie a fost găsită într-o stare de paralizie şi inconştienţă totală. Aţi mai avut de-a face cu astfel de cazuri? Ce-a putut produce, după părerea dumneavoastră, o astfel de stare?
— Mă iertaţi, dar am să vă răspund şi eu tot printr-o întrebare: medicul legist n-a fost la faţa locului?
— Ba da. Nu cunosc încă rezultatul. Pînă atunci însă tare aş dori să aflu şi părerea dumneavoastră.
Doctorul Bănescu se ridică de pe fotoliu şi, după ce făcu cîţiva paşi prin cameră, se rezemă de sobă. Urmărea distrat, pe fereastră, ploaia măruntă de afară.
— Totuşi nu înţeleg! izbucni la un moment dat. În această situaţie ar fi trebuit să discutaţi mai curînd cu un medic psihiatru. De obicei aceste traumatisme au loc în urma unor şocuri...
— A unei violenţe, vreţi sa spuneţi?
— Tot ce-i posibil.
— Dar a unei spaime?
— Şi mai probabil. Dar nu-i neapărat nevoie să fie rezultatul unui factor exterior, adăugă doctorul.
— Continuaţi! Mi se pare interesant ceea ce spuneţi.
— Mă rog, e o ipoteză mai mult sau mai puţin plauzibilă. Sînt traumatisme psihice cauzate şi de factori interiori...
— Nu vreţi să fiţi mai explicit?
— Mă refer la influenţa nefastă a unor stupefiante asupra organismului uman. Dintr-o revistă cunosc cazuri similare cu cel descris de dumneavoastră.
— Interesant!
— Da. Consumul excesiv de droguri duce foarte repede la paralizie generală şi chiar la amnezie totală.
— Într-adevăr, ceea ce-mi spuneţi se aseamănă cu cazul pe care vi l-am amintit. Dar altceva n-ar mai putea provoca această stare?
— Nu cunosc, nu-mi dau seama... Repet, nu cred că aţi făcut o alegere prea fericită adresîndu-vă mie pentru a vă lămuri într-o asemenea problemă. Cred că medicul specialist e cel mai în măsură să vă dea o explicaţie.
Davidescu se ridică de pe scaun. Se opri în dreptul ferestrei, lăsînd să se scurgă cîteva clipe de tăcere.
— Vă mărturisesc că nu am vrut să fac o confruntare de opinii atunci cînd v-am cerut părerea în cazul pe care îl anchetez...
— Atunci... nu vă înţeleg.
— Domnule doctor, o cunoaşteţi pe Eliza Dornescu, mai precis pe actriţa Lia Dorna?
— De ce mă întrebaţi?
— Ea este subiectul anchetei mele.
Răspunsul locotenentului avu efectul unui trăsnet căzut din senin. Faţa doctorului deveni brusc palidă, în vreme ce cu mîinile căuta un punct de sprijin cît mai apropiat. Trase fotoliul lîngă el, se aşeză încetişor şi nu reuşi decît să repete:
— Ce vreţi să spuneţi? Ce vreţi să spuneţi?!!
În acel moment doctorul Radu Bănescu nu mai era bărbatul sigur de sine, care îl întîmpinase pe Davidescu în urmă cu un sfert de oră.

— Acum înţelegeţi de ce m-am adresat dumneavoastră?
— Nu. Nu se poate! protestă cu vehemenţă doctorul. Eliza nu ar fi fost în stare de aşa ceva.
— De ce anume?
— Eliza nu consuma stupefiante! E o prostie! Iertaţi-mă, adăugă el imediat, dîndu-şi seama că a mers prea departe. Mi-am ieşit din fire. Spuneţi-mi că nu e adevărat... Vă implor, liniştiţi-mă!
— Din păcate, Eliza Dornescu se află într-o situaţie foarte grea. Am să vă rog să vă liniştiţi. Înţeleg, vă e greu, dar e în interesul nostru şi, bineînţeles, şi în al dumneavoastră să lămurim lucrurile.
Doctorul Bănescu încerca, evident, să-şi înfrîngă desperarea ce-l cuprinsese. Aprinse o nouă ţigară, oftă adînc, îşi prinse capul între palme şi-l întrebă pe locotenent, cu o voce răguşită, emoţionată, frîntă de durere:
— Cînd s-a întîmplat nenorocirea?
— Încă nu pot să vă spun cu exactitate. În schimb, dumneavoastră îmi puteţi spune cu precizie cînd aţi văzut-o ultima oară...
— Ieri.
— La ce oră?
— I-am făcut o vizită între orele şapte şi nouă seara.
— Nu avea spectacol? Ieri a fost duminică.
— Sala era ocupată de un teatru din provincie.
— De unde ştiţi?
— De la ea.
— Ar putea confirma cineva afirmaţia pe care aţi făcut-o adineauri cu privire la orele pe care le-aţi petrecut împreună?
— Cu alte cuvinte, îmi cereţi un alibi?
— Dacă-l aveţi.
— Doar nu bănuiţi că...
— Tovarăşe doctor, eu nu bănuiesc pe nimeni, dar sînt dator să cercetez pe toţi cei care o cunosc îndeaproape pe Eliza Dornescu.
— Ei bine, nu am martori. Doar dacă...
— Dacă...
— Nu, dar e imposibil să mă fi văzut.
— Cine anume?
— Pe la ora opt a sunat cineva la uşa de la intrare. Eliza s-a dus să deschidă.
— Nu aţi văzut pe nimeni?
— Nu. Am auzit o voce de bărbat. Radioul era deschis. Muzica acoperea vocile. Dealtfel discuţia a durat foarte puţin. Două-trei minute. Cînd s-a întors în cameră, Eliza mi-a spus că cineva greşise adresa. Totuşi...
— Totuşi...
— Cred că nu spunea adevărul. Era tulburată. Neobişnuit de tulburată. O cunosc foarte bine...
— De cînd?
— Am să vă povestesc totul, absolut totul, tovarăşe locotenent. Vă rog să credeţi în sinceritatea spuselor mele: sînt un om căruia nu-i place să ocolească adevărul. Am întîlnit-o pe Eliza în urmă cu zece ani. Abia absolvise conservatorul. Era frumoasă şi talentată, calităţi pe care le-a păstrat pînă astăzi. Fusese repartizată la un teatru oarecare şi, bineînţeles, ca la orice început de drum, apărea în roluri episodice. Din

păcate, Eliza, o fată atît de înzestrată, nu avea şi o constituţie fizică robustă. Într-o iarnă a fost nevoită să joace într-o sală friguroasă, dintr-un orăşel de provincie. Piesa avea cinci acte. Rolul ei consta doar în cîteva replici, cam cîte una în fiecare act, dar de la primul sunet de gong şi pînă la ultima cădere a cortinei trebuia să fie permanent în scenă. Cum acţiunea se desfăşura în plină vară, pe malul mării, costumaţia era destul de sumară. După spectacol, cînd s-a reîntors la hotel, a leşinat. Colega ei de cameră a plecat imediat în căutarea unui medic. Din întîmplare mă aflam în holul hotelului. În acea zi luasem parte la o consfătuire cu cadrele medicale din localitate. Tocmai mă pregăteam să plec la gară. Cînd am auzit despre ce-i vorba, am lăsat valizele la portar şi am urcat în camera bolnavei. Leşinul se datora febrei ridicate, iar diagnosticul nu era greu de precizat: pneumonie. După primele intervenţii am chemat salvarea şi am transportat-o la Bucureşti. Distanţa nu era mare: aproximativ şaptezeci de kilometri. A urmat o săptămînă de coşmar, o săptămînă în care am luptat să o salvez şi, în cele din urmă, am reuşit. Am redat-o vieţii iar după o lungă convalescenţă am readus-o şi pe scena teatrului... Cred că nu trebuie să vă mai spun cît de nebuneşte mă îndrăgostisem de ea; aveam impresia că la rîndul meu, sînt iubit. Din nefericire, atunci cînd am cerut-o în căsătorie, mi-am dat seama că Eliza avea pentru mine doar un sentiment de recunoştinţă... În zece ani Eliza a ajuns steaua teatrului muzical. Vocea ei, temperamentul, frumuseţea au cucerit mii şi mii de spectatori. Cîţi bărbaţi n-au aclamat-o, cîţi n-au adorat-o şi cîţi nu şi-au dorit-o? Numai că Eliza nu si-a încredinţat inima nimănui. Vi se pare ciudat, nu-i aşa? Şi totuşi să ştiţi că aceasta e realitatea. V-o spun eu, care am trăit în preajma ei atîţia ani de zile, eu, valetul ei devotat, omul care a iubit-o şi o va iubi pînă la moarte, deşi acum ştiu că nu mai pot avea nici un fel de speranţă... Iată de ce o cunosc foarte bine pe Eliza şi de ce am afirmat adineauri cu atîta convingere că aseară am văzut-o, pentru prima oară, tulburată. Dacă şocul pe care l-a suferit i-a fost cauzat de bărbatul care a sunat la ora opt? Căutaţi-l, găsiţi-l, tovarăşe locotenent! S-ar putea să fie singurul în măsură să poată descifra enigma nenorocirii Elizei...

— Dumneavoastră nu aveţi nici o bănuială?

Răspunsul fusese scurt şi neaşteptat:

— Nu.

— Poate ştiţi ceva despre unul dintre bărbaţii care s-au aflat mai des în apropierea actriţei. De exemplu, pictorul Remus Aliman...

— Văd că sînteţi bine informat, dar vă înşelaţi.

— Sînteţi sigur?

— Da. Eliza l-a respins, e adevărat. Eu însumi am venit deseori în conflict cu acest individ, cerîndu-i să înceteze cu insistenţele lui supărătoare.

— Atunci bănuielile s-ar putea răsfrînge asupra lui... Poate e vorba de o răzbunare...

— Nicidecum! Aliman o iubeşte pe Eliza poate tot atît de mult cît o iubesc eu. N-ar fi în stare să-i facă nici cel mai mic rău.

— Un alt bărbat îndrăgostit de actriţă nu cunoaşteţi?

— Nu cunosc decît pe pictor şi nu cred să mă înşel.

— Dar despre Catrina Dornescu ce părere aveţi?

— I-a fost de un real folos Elizei. Cu mulţi ani în urmă, Catrina era o mare actriţă de revistă...

— Aseară doamna Catrina se afla la nepoata ei?

— Nu cred. Duminica, după cîte ştiu, nu se întîlneau niciodată.

— Vă mulţumesc, tovarăşe doctor, pentru tot ce mi-aţi povestit.

Locotenentul se ridică de pe fotoliu.

— De fapt au fost mai mult nişte destăinuiri intime. Mi-aş permite să vă întreb şi eu ceva?

— Poftiți!

— O pot vizita pe Eliza la spital, unde probabil că se află acum?

— Deocamdată nu. Poate mai tîrziu. Am să vă înştiințez.

În pragul uşii locotenentul se întoarse către doctor.

— Am uitat să vă întreb dacă aveți şi dumneavoastră o cheie de la apartamentul Elizei Dornescu?

Doctorul surîse cu amărăciune.

— Da. Dacă doriți, v-o pot pune la dispoziție.

— Nu. Puteți s-o păstrați.

Plecînd de la policlinică, locotenentul Davidescu se hotărî să-l caute pe pictorul scenograf Remus Aliman. În drum spre teatru intră în prima cabină telefonică, pentru a lua legătura cu căpitanul Roşca.

*

Anca Rodan se reîntoarse la masa lui Mareş exact în clipa cînd inginerul Munteanu îşi făcu apariția pe uşă, îndreptîndu-se spre garderobă. Urma să treacă iar pe lîngă masa unde se aflau locotenentul şi laboranta.

— Domnule inginer!

Mareş se ridică de la masă, ieşindu-i în întîmpinare.

— Sper că o să-mi faceți plăcerea ca, împreună cu doamna Rodan, să fiți în această după-amiază invitatul meu.

George Munteanu ezită să răspundă, oarecum încurcat de propunere. Intervenția Ancăi îl salvă însă.

— Tocmai aveam de gînd să vă fac şi eu o propunere asemănătoare, spuse ea. Dacă nu aveți nimic împotrivă, aş dori să facem o plimbare cu maşina. Ce părere aveți?

— Pe vremea asta? bombăni înciudat inginerul. Şi apoi nu uita că avem de lucru!

— În orice caz, în după-amiaza şi seara asta, nu. Cel puțin aşa e obiceiul.

— Ştii prea bine că avem de isprăvit experiențele. Dacă va fi nevoie vom sta şi noaptea!

— Bine, se ambiționă laboranta, dar în noaptea asta, nu! Vreau să sărbătoresc revederea cu Toni Mareş.

— Îmi pare foarte rău, dar nu vă pot însoți, domnule Mareş. Dacă doriți, peste trei zile sînteți invitatul meu...

— Sau dumneavoastră al meu! îi răspunse locotenentul nemulțumit că refuzul inginerului îi dejucase planurile.

— Aşa îl ştiu, încăpățînat, murmură Anca Rodan cu ciudă, privind în urma inginerului, care se îndrepta grăbit spre garderobă. Vezi, Toni, cît sînt de singură? Nici cel puțin nu s-a scuzat față de mine! Dacă şi omul acesta, alături de care lucrez zi de zi, îmi refuză o bucurie, ce să mai spun de alții?

— Bucuria nu ți-o pot refuza însă eu! se grăbi Mareş să intervină. Prin urmare, o să-mi faci plăcerea să ne plimbăm cu maşina, nu-i aşa?

— Eşti drăguț ca întotdeauna. Dar acum, crede-mă, nu mai am nici un chef.

— Oricum, te conduc acasă.

Cînd ajunseră în stradă, maşina inginerului Munteanu demara cu viteză spre centrul oraşului.

*

Oricîtă răbdare ar fi avut căpitanul Roşca, aşteptarea începuse să-i apară fără rost, chinuitoare. Ideea de a reconstitui o zi din viaţa actriţei îi lăsase la început impresia unei soluţii care ar fi putut să aducă roade neaşteptate, dar acum, după ce trecuseră destule ore şi nu se întîmplase nimic deosebit, îi părea rău că nu acţionase după metodele obişnuite.

Poate că apelurile telefonice semnificau ceva, dar pînă acum nu putuse desluşi nimic. Locotenentul Davidescu telefonase, comunicîndu-i că o pierduse din vedere pe Catrina Dornescu. Asta îl întunecase şi mai mult pe Roşca, deşi colaboratorul său susţinea că se afla pe alte urme promiţătoare.

Nici de la spital nu avea veşti satisfăcătoare. Doctorul Antoniu îl anunţase că starea actriţei se înrăutăţise, iar consultul celorlalţi medici dăduse rezultate contradictorii. Nu se stabilise încă un diagnostic precis şi în consecinţă nu se putea aplica un tratament corespunzător.

Toate aceste lucruri le raportase maiorului Tomescu. Apoi îi ceruse telefonic permisiunea să continue cercetările. Începuse să studieze din nou, de astă-dată cu mai multă atenţie, apartamentul. Deodată Roşca se opri brusc. I se păruse sau cineva sunase cu adevărat la intrare? Ascultă încordat, apropiindu-se încet de uşă. Soneria se auzi din nou.

„Într-adevăr, nu m-am înşelat! îşi spuse Roşca. Dar cine să fie? Oare s-a reîntors Catrina?”

În sfîrşit, deschise uşa. La vederea lui, un bărbat tînăr surîse încurcat, mimînd o reală surpriză.

— Mă scuzaţi! Cred că am greşit apartamentul! se scuză tînărul, încercînd să bată în retragere.

— Un moment! rosti Roşca, oprindu-l printr-un gest. Pe cine căutaţi?

Căpitanul îl examină cu multă atenţie. La rîndul lui, Daleş îl privea curios pe Roşca, neştiind cine putea să fie şi ce căuta în apartamentul Elizei. Întrucît Daleş continua să tacă, Roşca îşi pierdu răbdarea şi i se adresă din nou, de data asta pe un ton ceva mai răstit:

— V-am întrebat pe cine căutaţi?

— Credeam... credeam că... În sfîrşit, îmi dau seama că am greşit, îngăimă Daleş şi plecă repede.

Căpitanul Roşca fu surprins de plecarea neaşteptată a tînărului, care coborî val-vîrtej scările.

Pe Vicenţiu Daleş îl cuprinsese deodată o spaimă vecină cu nebunia. O maşină se opri chiar în dreptul lui. La început nu-i veni să-şi creadă ochilor. La volanul elegantei limuzine se afla omul pe care s-ar fi aşteptat cel mai puţin să-l întîlnească într-o asemenea împrejurare: inginerul George Munteanu. Nu era însă momentul potrivit şi nici timpul să-şi mai pună întrebări, de aceea se repezi către maşină. Recunoscîndu-l, inginerul îi deschise portiera. Îl privi uimit, neînţelegînd starea de surescitare a colaboratorului său.

— Vă rog, nu opriţi motorul, porniţi cît mai repede, tovarăşe inginer! îl imploră Daleş.

Fără să-l întrebe nimic, inginerul, ambreie şi maşina demară imediat. Căpitanul Roşca ajunse în stradă cu cîteva momente mai tîrziu.

— Să trăiţi, tovarăşe căpitan, auzi o voce în semiîntunericul străzii.

Cînd se apropie îl recunoscu imediat pe locotenentul Anton Mareş.

*

Recapitulînd rapoartele prezentate de subalterni, colonelul Adrian Manea încerca să sintetizeze concluziile. Aşadar, cazul Eliza Dornescu se interferase cu cazul de spionaj de la institut... Desigur, lucrurile nu erau încă tocmai clare, dar fire evidente duceau la această concluzie. Echipa maiorului Tomescu acționase simultan pe trei planuri, izbutind să tragă primele jaloane în terenul atît de încîlcit şi lipsit de date concrete. Aprinse o țigară şi răsfoi, pe îndelete, însemnările subalternilor. Mai întîi parcurse raportul maiorului Tomescu asupra inginerului Munteanu: „E un om cu acțiuni precise, calculate. Totuşi la restaurant a avut o stare de nelinişte. Poate că acest lucru se datora unei situații neprevăzute, contrară aşteptărilor lui. Cînd a luat masa a stat izolat, frămîntat, fumînd aproape țigară de la țigară. Continuînd urmărirea, am constatat cu surprindere că George Munteanu se îndrepta cu maşina spre zona în care acționa locotenentul Mareş. Acesta îmi raportase prin radio că, de la serviciu, inginerul Vicențiu Daleş nu pornise spre casă. Oare cei doi ingineri aveau stabilită o întîlnire? Aparent bănuielile mele s-au adeverit. Munteanu a oprit maşina în fața blocului unde se află chiar locuința actriței Eliza Dornescu. Au trecut vreo cinci minute de aşteptare încordată. Locotenentul Mareş întrerupsese legătura, iar Munteanu nu schița nici un gest. Stătea la volanul maşinii şi fuma nervos o țigară. Deodată l-am zărit pe inginerul Daleş ieşind în fugă din bloc. Era agitat, surescitat şi privea cu disperare în toate părțile. A intrat repede în maşina lui Munteanu. Au dispărut împreună în cea mai mare viteză. Am ordonat continuarea urmăririi celor doi, în vreme ce eu i-am întîlnit pe căpitanul Roşca şi pe locotenentul Mareş.”

Colonelul Manea sorbi o înghițitură din cafeaua rece. Reciti notițele. Plecase de la descoperirea şi lichidarea rapidă a celor care divulgaseră unor agenți de peste graniță formulele secrete experimentate, de inginerul Munteanu şi colaboratorii săi. Şi iată că, deodată, prin Daleş şi Munteanu, firele acțiunii se întîlniseră într-un anumit punct cu „cazul Eliza Dornescu”. Era posibil să existe o legătură între „cazul Eliza Dornescu” şi „dosarul cu noua formulă privind procesele electrice în materia vitroasă”. Dar care-s firele ce leagă experimentele inginerilor Munteanu şi Daleş de situația actriței? Cercul suspecților se lărgea, deoarece acum, în afara celor ce experimentau noua formulă chimică, cu evidente aplicații practice în economie, se adăugau Eliza şi Catrina Dornescu, Remus Aliman şi Radu Bănescu. Cercetările duceau la concluzia că Eliza Dornescu suferise un şoc psihologic, un traumatism psihic. „Dar cine anume i-l provocase şi în ce scop?” Iată întrebarea la care nu se putea da încă un răspuns categoric! Dacă era vorba de un atentat generat de gelozie, bănuielile se puteau îndrepta către pictorul Aliman, doctorul Bănescu şi inginerul Daleş. Doar ultimul dintre ei fusese surprins la uşa apartamentului Elizei Dornescu. Acesta nu numai că devenea suspectul principal al dramei petrecute în apartamentul actriței, dar şi puntea de legătură între un caz şi celălalt.

Presupunînd deci că Daleş procurase, treptat, agenților străini unele faze ale lucrării speciale de la institut, se putea explica şi pentru ce anume a atentat la viața actriței: teama de a nu fi divulgat organelor de securitate de către aceasta. Nu se ştia însă în ce măsură era implicata Eliza Dornescu în acțiunea de spionaj.

Colonelul Adrian Manea se adînci în gînduri, căutînd soluții şi căi de rezolvare. Din cînd în cînd privea pe fereastră, încercînd să străbată noaptea întunecată de noiembrie.

Va urma...

CU MULT TIMP ÎN URMĂ,

ÎNTR-O GALAXIE ÎNDEPĂRTATĂ..

DUPĂ O MIE DE ANI DE PACE, REPUBLICA GALACTICĂ SE FĂRÂMIŢEAZĂ. PE CORUSCANT, ÎN INIMA SPAŢIULUI CIVILIZAT, LĂCOMIA ŞI CORUPŢIA SE RĂSPÂNDESC ÎN SENAT, DINCOLO DE PUTEREA CANCELARULUI SUPREM DE A LE COMBATE.

SUNT VREMURI CARE PUN LA ÎNCERCARE TĂRIA TUTUROR CELOR CARE SE LUPTĂ PENTRU UNITATEA REPUBLICII – NIMENI ALŢII DECÂT CAVALERII JEDI, CARE DE MULT TIMP SUNT SINGURA SPERANŢĂ A REPUBLICII DE A PĂSTRA...

...PACEA ŞI DREPTATEA...

DAVE WOLVERTON

RENAŞTEREA FORȚEI

Volumul - 1
Seria JEDI APPRENTICE

Traducere si adaptare din limba spaniola: Adi deTracia
FOILETON-TRACIA MAGAZIN

După volumul
DAVE WOLVERTON
RISING FORCE

Continuare din numarul trecut...

CAPITOLUL 7

Cînd Obi-Wan se trezi, era aşezat pe o targă într-o cameră încălzită şi bine luminată. Vedea ca prin ceață iar capul i se invîrtea. Un medic robot stătea aplecat deasupra lui, aplicîndu-i pe răni un unguent răcoritor şi verificînd dacă are vreun os rupt.

O tînără fată, cu pielea roşie şi ochii verzi, stătea în picioare în cealaltă parte a încăperii, privindu-l.

— Nu te-a învățat nimeni că nu este bine să te bați cu un Hutt? întrebă ea.

Obi-Wan încercă să îşi mişte capul, dar cea mai mică mişcare îi producea un val de durere. Respiră adînc şi îşi aminti de antrenamentul Jedi, şi începu să accepte durerea ca pe un semnal pe care corpul il trimitea. Trebuia să accepte durerea, respectînd-o, nu să lupte împotriva ei. Numai atunci putea să ceară corpului său să înceapă vindecarea.

Cînd îşi putu ordona gîndurile, durerea părea deja mai uşoară. Se întoarse spre femeie.

— Nu prea am avut altă opțiune.

— Ştiu ce vrei să zici. Pe femeie o pufni rîsul.

— Bine, continuă ea, ai supraviețuit. Tot este ceva. Se apropie încet pînă lîngă targă.

— Ai noroc că te-am întîlnit în acel moment. Tu nu eşti unul de-al nostru!

— De-al vostru? întrebă Obi-Wan. O privi. Era îmbrăcată într-o salopetă portocalie marcată cu un triunghi verde.

— Noi sîntem Compania Minieră Arcona, răspunse fata. Dacă nu munceşti pentru noi de ce te-au atacat cei de la Offworld?

Obi-Wan încercă să ridice din umeri, dar durerea se răspândi în umărul lovit.

Uneori era greu să respecte semnalele ce i le dădea corpul.

— Spune-mi tu! Eu, doar îmi căutam camera.

— Eşti un tip dur, spuse cu veselie fata. Nu mulți pot rezista loviturilor date de un Hutt. Cauți de muncă? Pot să te ajut să te angajezi la Corporația minieră Arcona. Mă numesc Clat'Ha, sînt şefa de operațiuni.

Era prea tînără pentru un şef de operațiuni de mină. Părea de vreo douăzeci şi cinci de ani.

— Dar am de muncă! spuse Obi-Wan, încercînd să își deschidă cu greu gura. Ar fi dorit să controleze dacă mai are toți dinți. Eu mă numesc Obi-Wan. Fac parte din Corpul Agricol.

Clat'Ha deschise larg gura.

— Tu eşti micul Jedi? Echipajul Navei te caută peste tot.

Obi-wan încercă să se ridice, dar Clat'Ha, cu o mişcare energică îl făcu să se aşeze din nou.

— Rămîi aşa. Încă nu poți să te ridici.

Obi-Wan se lăsă pe spate iar Clat'Ha se retrase încet.

— Să ai parte de noroc, Obi-Wan — spuse ia. Ai grijă de tine. Ai intrat în mijlocul unui război. Încearcă să stai deoparte. S-ar putea să nu mai ai acelaşi noroc data viitoare.

Se întoarse pentru a pleca, dar Obi-Wan o apucă de mînă.

— Aşteaptă! spuse el. Nu înțeleg, ce război? Cine se luptă?

— Războiul lui Offworld. Răspuse fata. Cred că ai auzit cîte ceva despre asta.

Obi-Wan clătină din cap. Cum ar fi putut explica că şi-a petrecut toată viața în templul Jedi. Ştia mai multe despre raporturile cu Forța decît despre ce se întîmpla în galaxie.

— Offworld este una din cele mai vechi şi bogate companii miniere din toată galaxia, spuse Clat'Ha. Şi nu a ajuns aşa lăsînd pe alții să îi facă competiție. Minerii care se pun în drumul lor sînt înlăturați.

— Cine este şeful lor? întrebă Obi-Wan.

— Nimeni nu ştie cine este propietarul lui Offworld, răspunse fata. Cineva care trăieşte de cîteva sute de ani, probabil. Nici nu sînt sigură că s-ar putea proba că el sau ea, poartă răspunderea asasinatelor. Aici pe navă, şeful, cel care răspunde de Bandomeer, este un hutt, foarte rău, pe nume Jemba.

Obi-Wan repetă numele în gînd. Jemba. El trebuie să să fi fost cel care la bătut.

— Foarte rău? În ce sens?

Clat'Ha privi peste umăr preocupată să vadă, dacă i-ar putea auzi cineva cuvintele.

— Offworld foloseşte mînă de lucru ieftină. Pe planete, cum este Bandomeer de exemplu, jumătate dintre muncitori lui Jemba sînt sclavi Whihids. Dar nu e ăsta cel mai rău lucru, spuse fata gînditoare.

Băiatul nu înțelegea:

— Nu este ăsta cel mai rău lucru? Cum adică?

Ochii întunecați ai fetei străluciră.

— Acum vreo cinci ani, Jemba era şeful Offworld pe planeta Varristad, unde o altă companie minieră începea să își desfăşoare activitatea. Varristad este o planetă micuță şi fără atmosferă respirabilă, aşa că toți muncitori trăiau într-o enormă sală subterană. Cineva sau ceva a găurit plafonul sălii distrugînd atmosfera artificială. Două sute cincizeci de mii de persoane au fost asasinate. Nimeni nu a putut dovedi vreodată că Jemba a provocat dezastrul, dar compania minieră a dat faliment, iar Jemba a cumpărat drepturile de exploatare ale minereului pe o sumă neglijabilă. Offworld a avut un important beneficiu. Acum noi trebuie sa conlucrăm cu el pe Bandomeer.

Obi-Wan spuse:

— Eşti sigură că a fost un incident provocat? Ar fi putut fi un accident.

Clat'Ha îl privi lung.

— Poate, spuse ea, dar accidentele se țin după Jemba precum mirosul groaznic după Whiphids. Accidente precum cel care l-ai avut tu. Aşa că este tare ciudat.

Era ceva ce nu îi spusese. Obi-Wan putea să simtă. Erau o durere şi o frică veche, o dorință de răzbunare.

— Pe cine cunoşteai pe Varristad? întrebă el. Clat'Ha deschise gura surprinsă şi negă clătinînd capul.

— Pe nimeni! spuse ea.

Obi-Wan închise ochii încet.

— Clat'ha, nu putem lăsa lucrurile să continuie aşa. *Monumentalul* nu este propietatea Offworld-ului. Ei nu pot continua să bată pe oricine întîlnesc în drum.

Clat'ha suspină.

— Poate că nu este proprietatea lor, dar proporția dintre minerii Offworld şi membrii echipajului este de treizeci la unu. Căpitanul nu poate să facă mare lucru pentru a ne proteja. Aşa că dacă aş fi în locul tău aş sta departe de ei. Să ştii că poți să mergi unde pofteşti în partea de navă în care sîntem noi cazați. Se îndreptă spre uşă, apoi se întoarse slobozind un hohot de rîs, care o facea să pară şi mai tînără, şi continuă:
— Dacă o poți găsi bineînțeles.

Obi-Wan rîse şi el, dar acum trebuia să lupte împotriva sentimentului de revoltă pe care îl simțise în spatele spuselor fetei. Nu înțelegea. El era convins că trăieşte într-o lume unde conflictele se rezolvau cu ajutorul argumentelor aduse în discuție. Nu putea exista o aşa nedreptate.

— Clat'ha, asta nu este corect — spuse el cu tristețe. De ce trebuie să ocolim partea de navă unde sînt cazați ei? De ce trebuie să acceptăm asta?

Fața fetei se întristă brusc.

— Pentru că nu îi doresc în partea mea de navă. Obi-Wan, ascultă — spuse ea cu repeziciune — se întîmplă tot felul de accidente în jurul lui Jemba. Turnurile de perforare explodează, tunelurile se prăbuşesc, iar ființe vii mor. Nu doresc prezența spionilor şi sabotorilor săi pe partea mea din nava Monumental, tot aşa cum nici ei nu doresc ca noi să mergem într-a lor. Aşa că acceptă lucrurile aşa cum sînt. Este mai bine pentru toți.

Uşa se închise uşor în urma ei. Pereții parcă vibrau straniu în jurul lui. Obi-Wan înțelese că nu numai nedreptatea îl făcea să îşi simtă corpul arzînd. Avea temperatură, trebuia să accepte temperatura şi durerea, dar se simțea amețit. Se aşeză cu capul greu pe pernă, în timp ce totul se rotea în jurul lui.

Va urma.....

SCOPUL NOSTRU ESTE SĂ ÎNCERCĂM SĂ READUCEM PLĂCEREA DE A CITI.

NU ÎNCERCĂM SĂ PREJUDICIEM AUTORII SAU EDITURILE, CI DOAR SĂ READUCEM ÎN MEMORIA CITITORILOR, SAU ÎN CAZUL TINEREI GENERAŢII SĂ ÎI AJUTĂM SĂ DESCOPERE ROMANE, AUTORI, COLECTII, CE SUNT UITATE ŞI CARE PROBABIL AR DISPĂREA ÎN NEANT FĂRĂ AJUTORUL NOSTRU.